

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALATI ● CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 167
ianuarie
2016

Suflet către Suflet!

Literatura rusă

Festivalul „Tudor Pamfile”

Ajuns la cea de-a XXV-a ediție, Festivalul de datini și obiceiuri de Crăciun și Anul Nou „Tudor Pamfile” a reunit în decembrie 2015 grupuri folclorice de colindători și urători (aproximativ 380) din județele limitrofe Galațiului și din județul Galați, dar și din Republica Moldova și Ucraina. În port popular tradițional, specific zonei de proveniență a fiecărui grup sau costumați în funcție de obiceiul transpus în fața celor prezenți, urătorii au primit arhierasca binecuvântare a ÎPS Casian Crăciun, Arhiepiscop al Dunării de Jos.

Concerte de Crăciun

Joi, 17 decembrie 2015, la Salonul Artelor de la Centrul Cultural a avut loc vernisajul expoziției **IARNA în PASTEL de SĂRBĂTOARE** (foto 1) realizată de elevii Claselor de pictură și grafică (prof. Olimpia Ștefan și Ionuț Mitrofan) și un spectacol oferit de elevii Claselor de pian (prof. Angelica Capră, Olga Chiciuc și Viorica State), chitară (prof. Mihai Susma), orgă electronică (prof. Petrică Șovăială) și corul *Andreiana Juventus* (dirijor Victor Sorbală, corepetitor Mircea Holiartoc).

foto 1

Vineri 18 și sâmbătă 19 decembrie 2015, elevii Clasei de pian (prof. Olga Chiciuc) au susținut două **concerte** (foto 2) având drept invitați Orchestra de copii a Centrului Cultural (prof. Ion Chiciuc).

foto 2

O SEARĂ CA-N POVEȘTI (foto 3) spectacol al elevilor Clasei de balet (prof. Rodica Androne) cu participarea elevilor Claselor de canto muzică ușoară (prof. Adina Lazăr și Emilia Savu) la Teatrul Muzical „Nae Leonard” (15.12.2015)

foto 3

FLORI DALBE de MĂR (foto 4) spectacol al elevilor Clasei de canto muzică populară (prof. Mitrița Velicu) la Casa Armatei (05.12.2015)

foto 4

PRIN FEREASTRA CU COLINDE (foto 5) spectacol al Ansamblului Folcloric de Copii „Doinița Covurluiului” (prof. Mihaela și Ion Horujenco) cu participarea elevilor Clasei de canto muzică populară (prof. Mitrița Velicu) la Teatrul Dramatic „Fani Tardini” (21.12.2015)

foto 5

Muzeul Zonei Pescărești din județul Galați

10 decembrie 2016 - închidere de proiect

În data de 9 decembrie a avut loc recepția la terminarea lucrărilor la Muzeul Zonei Pescărești din Județul Galați iar pe 10 decembrie, la sediul Centrului Cultural a avut loc conferința de presă prilejuită de închiderea aceluiași proiect realizat prin programul de finanțare Fondul European de Pescuit - Programul Operațional pentru Pescuit 2007- 2013, Asociația pentru Dezvoltare Durabilă „Prut-Dunăre-Galați”, Măsura 6: Protecția și conservarea patrimoniului local cultural, etnografic și de mediu, Operațiunea 6.3.1. - Amenajarea unităților muzeale. Acesta este cel de-al treilea proiect finanțat prin acest program implementat de Centrul Cultural „Dunărea de Jos” în anul 2015.

JEZEBEL - Izabela Barbu

„Suntem datori față de noi înșine să fim fericiți!”

Interviu realizat de Vall Alexandru

Interpretează cu șarm piesele ce au marcat perioada interbelică a României, valorizează într-un stil total aparte melodiile Mariei Tănase, dându-le o notă de jazz și folk-rock alături de Trupa Bandidos. Melodii spaniole, sud-americane, fado, jazz și muzică clasică, toate aceste genuri îi sunt aproape de suflet, oferindu-le cu drag în acompaniamentul pianistului de excepție Alexandru Burcă.

De ceva vreme este alături pe scenă de Claudiu Bleonț, vedeta spectacolului

„Mincinosul”, după Carlo Goldoni, pus în scenă de Toma Enache la Teatrul de Comedie, de Sebastian Papaiani, Ion Chelaru și Bogdan Uritescu.

Spune despre sine „Nu leg prietenii ușor, chiar dacă la prima vedere nu ai zice acest lucru. Am o mare problemă cu oamenii care trădează, cu lipsa de onestitate. Eu când sunt, sunt cu totul, cu bune și rele! Acumulările materiale, poziția socială nu îți dau bucuria de a privi spre cer, ci libertatea spiritului care trebuie să tânjească după înalt, după Dumnezeu.

Valentin Alexandru: Cel mai frumos lucru care ți s-a putut întâmpla este că te-ai născut în această lume femeie?

Izabela Barbu: Hmm (râde)... Ce întrebare faină!

Este o experiență interesantă pentru viața asta, mi-ar plăcea ca în următoarea viață să experimentez și latura masculină pe care de altfel am regăsit-o și în această ipostază... de a fi femeie... și voi, bărbații, aveți o latură feminină, chiar dacă uneori vă este greu să recunoașteți. Știi, mi-am dat libertatea de a crede că suntem perfectibili, că revenim pe această lume până ne îndeplinim misiunea pentru care am fost trimiși. Revenind la experiența de a trăi ca femeie, chiar dacă

nu mi-am manifestat-o plenar prin *a da viață*, așa cum mi-ar fi menirea, un fel de job description dacă vrei, ca artist am înțeles și simțit că „a crea este același lucru cu a te dăruia.” Fiind sinceră cu tine, îți pot spune că o vreme am avut o curiozitatea în a vedea ce înseamnă creația mea și asta nu ține nici de dogma religioasă, nici de ceea ce ți s-a inoculat din familie, ține de a fi sau a nu fi... până la urmă.

V. A. Apropos de destin, „a ținut cu tine”, te-ai născut într-o zi norocoasă, ai o stea care a strălucit și ți-a arătat drumul în viață, către artă, actorie, muzică. Ai fost un mag pentru sine?! Întâlnirile dintre oameni schimbă destine?

I. B. Deși poate părea un truism, dar, sincer, nimic pe lume nu este întâmplător. La un moment al vieții, la o sclipire a inteligenței, îți dai seama că întâlnirile dintre oameni, al căror scop nu l-ai intuit de la bun început, ți se relevă că au un rol bine definit, vin în viața ta să îți arate ceva, să te învețe ceva sau chiar să îți arate unde ai greșit. L-am întâlnit pe Dan, care mi-a devenit soț după nouă ani de relație tumultuoasă (râde), fiecare dintre noi am știut ce să punem în această relație pentru

a o face să funcționeze, ținându-ne de mână, privind înainte către capătul vieții, către noul început care este dincolo de aici, de lumea asta dezlănțuită. El a fost omul pe care trebuia să îl întâlnesc pentru a-mi urma steaua, știam că există potențial, mă deprima foarte tare că nu îl scot la lumină, că am primit în dar talanți pe care i-am îngropat și i-am lăsat acolo! Dan a fost magul meu, a scos talanții la lumină și i-a preschimbato în zâmbete dăruite de mine celor din jur, sub această formă i-am făcut să circule, să afle lumea despre existența lor!

V. A.: Putem vorbi despre Emirul din Bagdad din acea superbă „Noapte de decembrie” - credința în ideal, în frumos, în curat până la urmă?!

I. B.: Suntem datori față de noi înșine să fim fericiți! Fiecare dintre noi am primit o scânteie, de noi depinde, suntem obligați să ne ridicăm la înălțimea gândului primit și a gestului făcut, nu poți rămâne meschin, mic, nu poți rămâne o loază, fiindu-mi iertată exprimarea...

Am încercat să îmi țin sufletul curat, să-l feresc de răutăți, de lucrurile mizere pe care le-am întâlnit, de „oamenii mici”, nu sunt nici eu un sfânt, dar cred cu tărie că am reușit să-mi mențin echilibrul într-o lume total dezechilibrată, întoarsă cu susul în jos, în care trăim. Totul este alegere în viață, capătul drumului este tot ăla, dar depinde cum ajungi acolo, îmbogățit sau nu, sufletește. Depinde în toată măsura pe ce drum alegi să mergi, ce lași în urma pașilor tăi pe acest pământ și, nu în ultimul rând, în sufletul celor cu care te-ai întâlnit. Drumul ales de mine este cu Sens Unic!

V. A.: Cât înseamnă talent, cât înseamnă muncă? Ce înseamnă scena pentru tine? Știu că ești un autodidact convins!

I. B.: Pe scenă nu pun nicio frână, acolo mă simt eu însămi. Gyuri Pascu m-a descris ca fiind „un motor diesel care se pornește greu, dar atunci când se pornește, la fel de greu se și oprește”. Greu! Am avut o perioadă de timp în care aveam o teamă de ridicol, se dau uneori și în mine *lupte aprige* cu pseudoprincipii, cu păreri preconcepute care nu-mi aparțin, dar rezolvarea pozitivă a acestora m-au făcut ceea ce sunt astăzi. Evident că drumul până la desăvârșire este un drum lung și nu ușor, dar ce-i ușor în viață?! Mereu mi-a fost teamă de vanitate, de acea expresie „am valoare”. La ce raportezi valoarea? Da, poate am un timbru plăcut al vocii, o întindere mai mare, dar de aici și până la ce vorbeam, e cale lungă. Dacă vrei, e ca frumusețea - șade întotdeauna în ochii privitorului!

A cânta pentru mine nu este sinonim cu notorietatea,

în sensul larg al expresiei - aș fi ipocrită să spun că nu mi-ar plăcea să umplu un stadion - dar nu cânt pentru toată lumea, pentru toate gusturile, atragi și ești atras doar de oameni care ți se potrivesc. Nu toată lumea trebuie să te placă, să te accepte, să te iubească până la urmă, nu vibrăm, nu avem aceleași energii...

V. A.: De cine îți este dor? Sau ce doruri te apasă?

I. B.: Îmi e dor de perioada copilăriei, de bunica mea din partea mamei, avea un mod de a povesti ceva de „îți mergea la suflet. Ceva de nedescris în cuvinte... În fiecare seară, înainte de culcare, ne spunea povești. Știi, era pentru mine omul care nu mi-a zis niciodată nu sau asta nu se poate. Era o iubire cum n-am întâlnit. Și de tata, care a fost Zeul meu! Adulți fiind, ceva ce seamănă foarte mult, la un moment dat, ajunge să se respingă. Am avut oarece conflicte la nivel emoțional și din păcate a plecat din această lume fără să am timp să îi spun cât de mult îl iubesc și cât de mult însemnă pentru mine! (ușor îi curg lacrimile printre vorbele frumoase). Nădăjduiesc că de acolo de sus, pe un nor, mă vede și știe ce iubire i-am purtat și îi port și ce dor mă apasă. Am o moștenire genetică frumoasă aș putea spune, de la mama lucrurile frumoase, bucuria, feminitatea, cochetăria, gustul pentru frumos, de la tata lucrurile grave, întrebările, filozofia vieții, ceea ce, până la urmă, sunt fundamentale pentru mine și m-au ajutat să fiu, să exist. Le cer iertare pentru că i-am judecat.

Pe părinți nu-i vezi oameni, ci semizei! Dacă l-aș putea vedea, i-aș spune cât de mult îl iubesc...

V. A.: Cum iubește Izabela Barbu sau există o formula a iubirii?

I. B.: Pătimaș! Cu toată ființa! Am făcut greșeala să aștept să fiu iubită la fel. Târziu am înțeles că fiecare iubește cum poate și cum știe să iubească în acel moment în care ai întâlnit persoana. De multe ori am lăsat rațiunea să aleagă și nu intuiția. Lucrul acesta m-a costat oarecum (râde). Azi am ajuns la înțelepciunea de a înțelege că mintea este un instrument și, dacă devii sclavul ei, ajungi să îți faci din viață coșmar și din coșmar viață... Ceea ce nu e tocmai indicat. Încerc să dau credit instinctului care nu m-a înșelat niciodată! Îmi doresc și încerc să fiu un *om solar*, să aduc bucurie celor din viața mea, a celor cu care intru în contact. Cred că asta este, dacă vrei, o „formulă a iubirii, a dăruirii celor ce sunt lângă tine, în preajma ta, bucurie, dragoste, sentimente curate! Când e de plâns, plângem, când e de râs, râdem!

V. A.: Este muzica pentru tine un refugiu?

I. B.: Muzica a fost mereu însoțită de sentimentele prin care am trecut în viață. Am văzut asta la bunicile mele, la tatăl meu, de la bocet la cântecul de nuntă. Aceste trăiri puternice au fost tot timpul marcate de muzică, dacă pot spune așa. De mică am fost la botezuri, la nunți, am știut de dramele și tragediile familiei, bunicile mele cântau, tata avea o voce bună. Muzica pentru mine este poveste de viață, melodia întotdeauna este dublată de text care o completează într-un mod fericit. Eu, în cântecele mele povestesc. Este impropriu spus refugiu, visul copilăriei mele, de liniște absolută, îl reprezenta un nor mare alb, pufos, pe care pluteam, ei, vezi tu, muzica este pentru mine acel nor, acea „insulă” care îți redă sau în care poți găsi toate trăirile, toate emoțiile sufletului le poți experimenta în muzică. Muzica te vindecă sau te năucește cu mesajul ei subliminal și/sau direct, este un loc unde poți să te alini. Muzica se ia de durere, iei un hap muzical și simți cum vibrația ta se schimbă!

V. A.: Tot apropo de muzică, știi că ai fost invitată de către Doamna Ambasador al României Simona Mariana Ioan în Regatul Maroc să susții un concert cu ocazia aniversării Zilei Naționale.

I. B.: Da, așa este. Sfârșitul anului 2015 m-a prins în Maroc, a fost pentru mine o bucurie și o onoare să cânt la aniversarea Zilei Naționale. Atmosfera a fost

La Ambasada României din Regatul Maroc

absolut superbă, oamenii de acolo ne-au primit cu bucurie, cu căldură și în puținul timp pe care l-am petrecut am încercat să descopăr cultura acelei țări care, îți spun sincer, m-a fascinat total. Aveai senzația, mergând pe stradă, că trăiești în povești. Ruinele castelelor, navele care erau în port, ceva de vis... În ceea ce privește manifestarea la care am fost invitată, am încercat să surprind și am reușit, zic eu, intonând imnul țării în care am fost invitați în limba arabă. Și cam cum crezi tu că a reacționat asistența ascultând imnul cântat de o româncă și unde mai pui și în limba arabă?! Am avut emoții cântând imnul României, dar și o imensă bucurie. Da, sunt româncă și sunt mândră de acest lucru! Îmi iubesc țara și oamenii, pământul în care ne avem înmormântați părinții și bunicii, limba noastră română care este o frumusețe. Cum spuneam și mai devreme, cred că trebuie să avem puterea de a ne ridica prin noi înșine, prin bunătate, iubire și înțelegere trebuie să avem tăria de a ne ridica la valorile ce ne-au fost lăsate pe acest pământ, să-l cinstim și respectăm așa cum merită, cu fruntea sus!

Mă infectezi!

Nicolae BACALBAȘA

*E un făcut cum nimănui
Nu-i pute murdăria lui...*

Iașul interbelic.

La domnul profesor Buțureanu se prezintă, cu o criză de hemoroizi, domnul profesor Garabet Ibrăileanu.

Marele critic este primit cu toate onorurile.

Totuși, „tușeu”, băgatul degetului prin gaura pe care președintele României a desemnat-o public *găoz*, n-o face Buțureanu însuși, ci prin delegare, tânărul asistent Chipail, pe care profesoratul și celebritatea îl așteaptă la capătul unui drum încă lung.

Pacientul – chisnovatic.

Vârstnic, holtei, mizantrop recunoscut, doarme ziua și veghează noaptea. Nu poate adormi, însă la cel mai mic zgomot produs în jur, este ostaticul unui mediu ostil.

Înnebunit de microbi, mintea sa analitică derulează scenarii fanteziste la capătul cărora îl așteaptă marele său dușman – microbul.

A dat instrucțiuni clare privind înmormântarea sa imediată și, în condiții speciale, îi repugnă din

timpul vieții ideea că va putrezi de îndată ce va fi mort.

Ritualul atingerii în locul rușinos (TUȘEU, în franțuzește, este atingere) se desfășoară cu toată solemnitatea.

Cu nădragii în vine, marele critic este pus în patru labe, oferindu-i *rozeta* doctorului.

Care doctor, tânărul pe atunci Chipail, băiatul popii de țară din Moldova, trage mănua de cauciuc, bagă degetul arătător în vaselină, se pregătește să-l înfigă, dar... simte cum îl mănâncă bărbia.

Îl mănâncă tare.

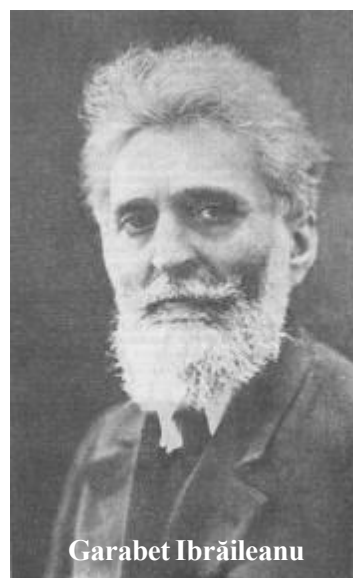
Cu podul palmei înmănușate se scarpină.

Cu capul aplecat, cu barba ițindu-se între picioare, Ibrăileanu observă de jos în sus, parcă privind prin defileul celor două membre ce și-au pierdut nădragii, gestul. În corpul lui vor fi introduși microbi!

- Mă infectezi!

Răcnetul pornește cu disperarea indignării. Întâlnește indignarea posesorului de deget uns cu vaselină:

- Da' ce, curul dumitale e mai curat decât obrazul meu?

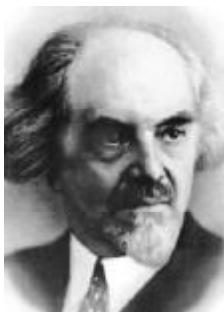
Garabet Ibrăileanu

Gheorghe Chipail

RUSIA - SPAȚIU, TIMP, DESTIN

Imensa lume

O problemă extrem de importantă pentru Rusia este raportul dintre imperialism și naționalism.

Rusia este un imens imperiu terestru, o imensă lume care cuprinde o diversitate fără de sfârșit, marele Est-Vest care depășește noțiunea limitată a

individualității. Și întrucât în fața Rusiei stau probleme imperialiste mondiale, acestea depășesc probleme pur naționale.

Așa a fost în timpul antichității în Imperiul Roman, așa în timpurile noi constă problematica Imperiului Britanic.

Marele imperiu trebuie să fie marele reunificator, universalitatea sa trebuie să cuprindă cu generozitate, oferind, fiecare individualitate.

Orice mare imperiu cu vitalitate istorică trebuie să aibă un nucleu național din care și în jurul căruia se realizează opera sa global istorică. Tribul velicorus alcătuiește un asemenea nucleu al imperialismului rus, el a creat enorma Rusie.

Imperiul rus cuprinde componente naționale de extremă complexitate, cuprinzând o multitudine de neamuri. Dar ea nu poate fi privită ca un amestec mecanic de populații – este rusească prin temelia sa și scopul ei în lume.

Rusia este un oarecare mecanism al lumii având o recunoaștere specifică, o înfățișare unică.

Rusia trebuie să realizeze un tip de cultură est-vest, să depășească unilateralitatea culturii vest europene cu pozitivismul și materialismul acesteia, cu mulțumirea ei de sine în orizonturi limitate.

Provincialismul și autoînchiderea rusă nu pot fi depășite prin provincialismul și autoînchiderea europeană. Noi trebuie să pășim în deschiderea mondială. În această deschidere trebuie să își facă loc vechile rădăcini religioase ale culturilor.

Estul trebuie să găsească căi noi de a egaliza valoric vestul. Altfel spus, europeanizarea Rusiei este necesară și inevitabilă. Rusia trebuie să devină pentru Europa o forță interioară și nu exterioară, o forță de transformare creatoare. Pentru aceasta, Rusia trebuie transformată cultural la modul european.

Înapoierea Rusiei nu reprezintă originalitatea Rusiei. Originalitatea se localizează în stadiile înalte ale dezvoltării și nu în cele inferioare.

Estul întunecat ce reține Rusia în stadii elementare trebuie să fie învins de această țară în Sinele ei.

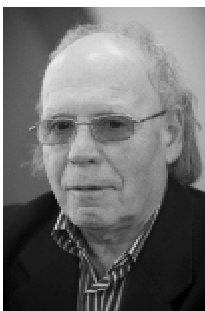
Dar occidentalismul este o eroare a vârstei copilăriei aflat în contradicție cu sarcinile mondiale ale Rusiei.

Șabloanele gândirii occidentale sunt la fel de improprie pentru înțelegerea sensului evenimentelor mondiale ca și șabloanele gândirii vechi slave.

Epoca istorică în care pășim impune fuziunea organică a conștiinței naționale cu universalismul, adică înțelegerea chemării mondiale a naționalităților.

Nicolai Berdiaev¹ – *Soarta Rusiei*, 1918

Stalin

Permanentul accent pus pe masele de oameni - de la congrese la odihnă, toate în comun - dizolvarea personalității în colectiv a dat naștere conștiinței colective. Răspunderea personală a dispărut, în locul ei a apărut cea colectivă:

„așa a poruncit partidul”, „așa a poruncit țara...”
Conștiința colectivă i-a ajutat pe oameni să se bucure de viață și în zilele cele mai înfiorătoare ale terorii. Și vai de acela în care s-ar fi trezit conștiința personală!

Celebrul scriitor Arkadi Gaidar a fost internat în 1938 într-un spital pentru bolnavi psihici, de unde i-a scris prietenului său, scriitorul Ruvim Fraerman: „Mă

îngrijorează un gând - mă simt distrus... câteodată trec pe lângă adevăr, parcă nu-l observ... altă dată... adevărul mi-e pe limbă... îmi vine să-i dau glas, dar parcă o voce interioară mă avertizează: «Păzește-te! Nu vorbi! Dacă vorbești, vei pieri!»”

Stăpânul își ține minte toți dușmanii - nu-l uită pe nici unul.

Grăbind înverșunat represaliile, el se străduiește să rămână același Othello înșelat. Îi cere lui Ejov să-i prezinte tot timpul dovezile despre activitatea trădătoare a vechilor membri de partid, iar rolul său este de a se

opune din răspuțeri, de a se mira de josnicia oamenilor, de a cere noi și noi verificări. Dar încearcă numai Ejov să verifice! Într-unul din rapoartele despre arestarea unui grup de conducători, Ejov a notat: „Mărturiile legate de celălalt grup de suspecți vor fi verificate.” Răspunsul lui Stalin: „A nu se verifica! Trebuie împușcați!”

Numai el are dreptul să se joace „de-a legalitatea”. Sluga Ejov trebuie să îndeplinească, cu rapiditate și cu spor, distrugerea vechiului partid. Și Ejov se trudește... În 12 noiembrie 1938, pe o coală murdară de hârtie (nu este timp - execuțiile au loc ziua și noaptea), scrie în grabă: „Către tovarășul Stalin. Vă trimit lista arestațiilor aparținând primei categorii” (împușcare). Rezoluția: „Împușcați-i pe toți cei 3167 de oameni. Stalin. Molotov.”

Stalin și-a pus semnătura pe 366 de liste - ceea ce înseamnă 44.000 de oameni.

Masca mortuară

Fericitul an 1937

Începând teroarea, Stalin s-a gândit și la intelectualitatea creatoare. Prin același foc sacru, teroarea trebuia să transforme dușmănia lor secretă.

În anul 1936, el a început un atac vehement, „transformarea frontului artei”, începe campania pentru „arta înțeleasă de milioane de muncitori”. Sub această lozincă sunt lichidate rămășițele avangardei. Este distrus Șostakovici. În 28 ianuarie apare în *Pravda* un articol cu titlul „Haos în loc de muzică”, în care este aspru criticată opera sa. Toți înțeleg cine stă în spatele acestui articol fără semnătură... Întreaga țară, toate organizațiile de partid sunt obligate să studieze acest articol. Numele lui Șostakovici devine foarte cunoscut în rândul populației. În metrou, stând la rând, oamenii îl judecă pe acest compozitor primejdios.

Canonada sună fără întrerupere. Criticii literari ai partidului scriu numeroase articole îndreptate împotriva

scriitorilor membri de partid. *Literaturnaia gazeta* (n.tr. - Gazeta literară) îi propune lui Pasternak să „se gândească bine încotro îl va duce calea aroganței de breaslă, a îngâmfării pretențioase”. La Moscova apar zvonurile că poetul își trăiește ultimele zile în libertate.

În *Pravda* apare articolul de fond cu titlul „Strălucire exterioară, conținut fals”, care distruge piesa lui Bulgakov, *Moliere*. Soția lui Bulgakov scrie în jurnalul său, năpădită de tristețe: „Soarta lui Mișa este deja clară. El va fi solitar și persecutat până la sfârșitul zilelor.”

De la instaurarea terorii ideologice a trecut deja un an, dar nici Șostakovici, nici Pasternak, nici Bulgakov n-au fost arestați.

„Am întâmpinat... Anul Nou... acasă... cu mult zgomot am spart ceașca pe care scria '36, să fie mai fericit decât cel care a trecut” - a notat soția lui Bulgakov.

În 1937, Stăpânul a zis: „A sosit timpul.”

Conducătorii de partid care răspundeau de literatură, criticii literari fideli partidului și-au îndeplinit sarcina, focul ideologic i-a speriat pe intelectuali. Acum a sosit timpul ca ei înșiși să fie distruși, conform planului de distrugere a partidului vechi.

În 1937-1938 mor, unul după altul, toți cei care i-au urmărit pe Pasternak și pe Bulgakov. Este împușcat și responsabilul cu cultura din CC - vechiul bolșevic Kerjentev. Sunt excluși din partid dușmanii vechi ai lui Bulgakov - poetul Bezîmenski și dramaturgul Afinoghenov.

Unul după altul dispar în viața nocturnă criticii literari fideli partidului. Soția lui Bulgakov notează cu entuziasm în jurnalul ei, zi după zi:

„În *Pravda* apar zi de zi articole în care se anunță cum zboară unii după alții” (ea înșiră cu emoții cine anume - E.R.).

Edvard Radzinsky² - *Stalin*, 1993

Țarul roșu

Stalin a simțit cât de îngust și fragil era pedestalul de partid pentru tronul său în epoca în care valul revoluționar se domolea. Probabil că el vede că partidul nu este popular în țară.

Dacă masele fără de partid îi urăsc pe comuniști, Stalin vrea să îndepărteze de sine această ură. El vrea să fie nu liderul partidului (cum a fost Lenin), ci liderul țării. Pentru aceasta a inventat o categorie extrem de reușită psihologic: „bolșevicii fără de partid”. Aceasta cuprinde toți activiștii sovietici, toți cetățenii loiali și străduitori.

Stalin vrea să fie conducătorul lor.

Modul său de a se comporta cu poporul amintește mai degrabă de conducătorul autocrat. Anumite gesturi ale sale par direct copiate de la Țarul Nicolae I.

Colhoznicele care plâng de entuziasm după ce l-au vizitat pe însuși Stalin la Kremlin repetă scenariul țărănesc al zeificării țarului. Stalin este „țarul roșu” care nu a fost niciodată Lenin. Regimul său merită denumirea de monarhie, deși această monarhie nu a fost ereditară și nu și-a găsit încă titlul corespunzător.

Gheorghe Fedotov³ – *Stalinocrația, 1936*

Ordinea vine din Vest

Pentru Rusia, pericolul politic a venit totdeauna din răsărit și niciodată din apus. La răsărit ea se apăra și apărându-se, cucerea pe măsură ce coloșii din răsărit ce o amenințau au început să se descompună. Cucerind în răsărit, Rusia aducea în zonele cucerite o

oarecare ordine.

Între timp, dinspre apus, de la triburile scandinavo-germane, ea însăși primea ordine, primind-o voluntar și solicitând chiar cucerirea interiorului. Pentru triburile germane a fost la fel de natural să se întindă spre răsărit pe seama fragmentelor marilor împărății musulmane

și mongole.

Și în primul și în cel de al doilea caz, cuceririle erau facilitate de tentația relativei ordini.

Rusia europeană era zona naturală a colonizării germane, ca sferă a minimei rezistențe în corsetul îngust internațional ce strivea Imperiul de Mijloc (imperiul german prins între Franța și Anglia la apus și Rusia la răsărit, N. R.).

De aceea, pentru Germania, cel mai important era să fărâmițeze unitatea internă imperială a Rusiei, care ea însăși era de tip german și caracter german, dar cu toate acestea tulbura și amenința planurile Germaniei și însăși existența acesteia.

Maksimilian Voloșin⁴

Colonia germană

Rusia a fost în vechime o colonie varegă. (*normandă* N. R.), principalele sale orașe sunt Petersburgul și Sarepta (oraș pe cursul mijlociu al Volgăi, cu coloniști germani aduși de țarina Ecaterina II. Era un oraș german, în timp ce la

Petersburg nemții alcătuiau o fracțiune importantă a

populației N. R.)

Treburile în țară se rezolvă nemțește, cei cu funcții mari vorbesc în franceză, banii care circulă peste tot sunt rusești.

Limba rusă și mâna de muncă rusească se folosesc doar pentru „muncile murdare”.

Piotr Veazemski⁵, 1830

Francezii și englezii sunt mai puțin pătrunși de mișcarea umanistă decât Europa centrală și chiar Rusia. La ei au predominat alte căi. De aceea vorbesc în primul rând de Europa centrală care ne-a fost mai aproape și spiritual și geografic, galomania noastră (*francofilia* N. R.) nu a fost niciodată organică; organică a fost, din contră, germanomania deși, deseori,

la noi a luat cele mai respingătoare forme prusace.

Poate că unul dintre principalele motive ale naufragiului în țara noastră a culturii de „tip Pușkin” a fost faptul că această cultură devenea prea apropiată de spiritul francez și din această cauză se rupea de glia noastră, neputând să se mențină pe ea sub presiunea necazurilor exterioare (a regimului lui Nicolae I).

Pentru Pușkin, Germania era „învățată și cețoasă”.

Alexandr Blok⁶ – *Jurnal*, 1919.

Rusia - Spațiu și Timp

Geosofia Rusiei se bazează pe imensitatea teritoriului și mobilitatea frontierelor, având elemente comune cu „teoria frontierei” a istoricului american Frederic Turner pentru SUA.

Deplasarea americană spre vest este asemănătoare a celei ruse spre est, istoria ambelor țări fiind colonizarea teritoriilor adiacente. Numai că, pentru cei doi actori, raportul Spațiu și Timp este diferit.

În America, acest raport a fost coerent. Colonizarea Lumii Noi a fost realizată de către o masă heterogenă de băștinași ai unui alt continent, civilizată, care se stabileau în zona unor pământuri bogate și propice activității economice, expulzând popoarele „sălbatică” care le locuiau. Era un teritoriu fără istorie, fără trecutul feudal care apăsa spațiul european – patria colonizatorilor. Aceștia au implantat fără nicio dificultate în noile teritorii valorile democratice și un nou sistem de producție.

În Rusia, colonizarea a fost opera unui singur popor, purtător al propriei civilizații creștine originale (ortodoxia).

Poporul, colonizând noile teritorii cucerite, se autocoloniza, creând un stat autoritar de tip feudal în cel mai larg sens al acestei noțiuni.

Raportul dintre Spațiu și Timp nu putea să nu fie necorelat. În faza inițială a istoriei ruse, rolul precumpănit îl are Spațiul, când se produce coagularea pământurilor rusești în jurul Moscovei și lărgirea acestora spre Răsărit, în cea de a doua etapă, începând cu Petru cel Mare, primul loc îl ocupă Timpul, dar fără ca expansiunea

teritorială să se întrerupă.

În această perioadă, intuiția i-a indicat lui Petru că pentru Rusia crucială devine depășirea înapoierii (istorico-temporale) în raport cu Europa Occidentală, adică „modernizarea”.

Nefericirea istoriei rusești este că modernizarea va fi realizată doar parțial (în sfera producției și a culturii) și extrem de târziu (în sfera politico-instituțională) prin deficit de Timp, în timp ce Spațiul se dilată fără de măsură în toate direcțiile (Est, Vest, Sud, întrucât frontiera nordică este singura intangibilă din motive natural-geografice) ceea ce solicită extrem organismul imperial.

Galvanizarea imperiului, realizată de bolșevici, a deplasat cu trei sferturi de veac, dar complicându-l monstruos, procesul de însănătoșire al organismului Rusiei și a creat noul ei cronotop (termenul lui Mihail Bahtin).

Ce reprezintă Rusia ca „topos”? O lume, o insulă mondială, un continent independent?

Ce reprezintă Rusia ca „mit”? Sfântă, cum s-a considerat timp de secole, sau atee, cum s-a manifestat în secolul XX? Fecioara cerească a slavofililor și a simoliștilor sau „o damă ca și surorile sale mai în vârstă – numai că are fundul mai lat și care se va tăvăli și se tăvălește ca și acelea” cum afirmă Turgheniev în scrisoarea sa către Herțen, în 4 noiembrie 1862?

Ce reprezintă Rusia ca „idee”? Apus sau Răsărit? Europa sau Asia? Națiune sau Imperiu?

Vittorio Strada⁷

Libertatea pentru cei puțini

Oamenii educați în tradiția orientului, care au respirat aerul secular al robiei, nu vor accepta niciodată o asemenea libertate – pentru cei puțini – măcar pentru un timp limitat.

Ei o doresc pentru toți sau pentru nimenea. Iar rezultatul este doar „pentru nimenea”.

Ei plac mai mult Moscova țarului decât Polonia șleahțicilor.

Ei sunt indignați de ideile elitei, de egoismul de clasă a liberalilor.

Ca rezultat în locul Rusiei nobiliare – Imperiul lui Stalin.

Gheorghe Fedotov³ – *Nașterea libertății*, 1944.

Dezlegarea

Geografia permite dezlegarea a multe ce fără de ea nu ar fi fost explicate în istorie. Ea trebuie să arate cum așezarea pământurilor a avut influență asupra unor întregi națiuni; cum le-a conferit acestora un caracter anume; cum adeseori, muntele, frontiera pe vecie, înălțată de natură, a dat o altă orientare evenimentelor, a modificat fața lumii, străvilind marea inundație a unui popor pustiitor sau închizând în cetatea sa inexpugnabilă un popor puțin numeros; cum această atotputernică situație a pământurilor a conferit unui popor toată mișcarea vieții condamnând un altul la nemiscare; în ce chip a modificat năravurile, obiceiurile, ocârmuirea și legile.

Aici stă taina ființării ocârmuirilor; nu este opera perfectă a omului ci rezultatul prea puțin simțit și de neevitat al situației pământurilor; de aceea formele acestei ocârmuiri sunt sfinte iar modificarea lor va aduce nenorocirea popoarelor.

Nikolai Gogol⁸, 1832.

Noi, civilizațiile, știm acum că suntem muritoare.

Am auzit povești despre persoane dispărute fără urmă, despre imperii scufundate cu toată omenirea și tehnica lor, coborâte în adâncimea de nepătruns a secolelor cu toate zeitățile și legile lor, cu toți academicienii și științele, fundamentale și aplicate, gramaticile, dicționarele, clasicii lor, romanticii și simboțiștii, criticii și criticii criticilor.

Știm bine că tot Pământul vizibil este doar cenușă.

Am văzut prin straturile istoriei fantomele imenselor vase lăsate la fund sub greutatea bogățiilor și

inteligenței.

Nu am știut a le ține contul. Dar toate aceste naufragii, până la urmă, ne-au lăsat indiferenți.

Elam, Ninive, Babilon au fost nume superbe și tulburi totodată și distrugerea acestor lumi a fost pentru noi tot atât de neimportantă ca și existența lor.

Dar Franța, Anglia, Rusia...

Și acestea sunt niște nume superbe. Lusitania, alt nume minunat.

Iată că astăzi vedem că bezna istoriei este destul de încăpătoare să-i cuprindă pe toți.

Simțim că civilizația este la fel de fragilă precum viața.

Paul Valery⁹ – *Criza spiritului*, 1919

În Rusia... toate impresiile, de la prima privire aruncată pe fereastra vagonului de tren într-o gară pierdută asupra evreului polonez cu îmbrăcăminte stranie, până la ultima, asupra mujicului rus ce aprinde lumânarea și sărută icoana Sfintei Fecioare în gara din

Sankt Petersburg, totul vorbește despre o ordine logică, conservatoare, creștină și anarhistă.

Rusia nu a avut nimic comun cu niciuna dintre culturile vechi sau actuale cunoscute în istorie.

Ea a fost unul dintre cele mai vechi izvoare ale culturii europene dar sieși nu și-a păstrat nimic.

Henry Adams¹⁰, 1903-1915

Există spiritul titanic, reacționar al acestei sofisticate și greu de înțeles „Sfinte Rusii”, târâmul celor mai odioși și cruzi țari, al celui mai îngrozitor imperialism, fanatic și rasist, care a fost și rămâne panslavism, care și-a modificat ideologia și dogma doar spre a își găsi o nouă justificare și un nou avânt.

Este țara genocidului: oare pogrom nu este un cuvânt rusesc?

Este țara cinismului, a propagandei și a minciunii, precursora a tuturor propagandelor, începând cu Potemkin.

Eugen Ionesco¹¹, 1966

Cu toate deosebirile și particularitățile lor, țările Europei Apusene sunt asemănătoare prin componența populației și prin esența culturii lor.

Europa de răsărit și mai ales Rusia în raport cu acestea reprezintă ceva cu totul aparte și străin.

Au trecut doar 200 de ani de când Rusia a intrat în cercul țărilor europene culte.

Încă Leibnitz pune Rusia la același nivel cu Persia și Abisinia.

Încă și în zilele noastre limba, scrierea, religia, moravurile, orânduirea statală pun între

Rusia și Europa apuseană o barieră mult mai mare decât între Europa apuseană și țările europenizate din alte părți ale lumii.

Nimic nu este mai neinspirat decât a transfera integral spre Rusia conceptele și paradigmele vest-europene.

Alfred Hettner¹² - *Rusia europeană, Studiu antropogeografic, 1907*

Un imperiu aparte

... Rusia este un imperiu cu totul aparte.

Prin structura sa națională și geografică ea se situează între Marea Britanie și Austro-Ungaria.

Stăpânirile sale non ruse nu sunt separate de ea prin mări.

Ele sunt o prelungire directă a corpului său continental, iar masivul populației rusești nu are o linie brutală de separare față de marginile etnic străine.

Dar Orientul îndepărtat sau Turkestanul prin semnificațiile lor economice și chiar politice corespund întrutotul coloniilor vest-europene.

Tipologic, mai exact calitativ, asemănarea cu Austro-Ungaria este și mai mare.

Totuși procentual ponderea populației dominante velicoruse în Imperiul Romanovilor a fost mult mai ridicată decât a celei germane în Imperiul Habsburgilor.

Acesta conferea Rusiei o stabilitate nemăsurat mai mare.

Asemănarea ar fi și mai frapantă dacă s-ar face cu Sfântul Imperiu Romano-German, cel de până la 1805.

Atât rușii cât și nemții au avut același rol istoric civilizator și asimilator.

Totuși, printre supușii Germaniei au fost țări cu culturi vechi și bogate.

În locul unei mici Polonii rusești, Germania avea trei: Polonia, Ungaria și Boemia.

Însă odată cu dezvoltarea culturală a populațiilor din Rusia și creșterea corespunzătoare a separatismului în cadrul acestora, Rusia s-a apropiat de tipul Austro-Ungariei.

Noi nu am dorit să vedem complexa țesătură etnică a Rusiei.

Pentru cei mai mulți dintre noi recroirea Rusiei în URSS, nominal federație a popoarelor, apărea ca o

mascaradă periculoasă, care ascundea aceeași Rusie rusească, ba chiar Sfânta Rusie.

Cum să ne explicăm iluziile?

De ce intelectualitatea rusă din secolul XIX a uitat că nu trăiește în Rusia ci într-un imperiu?

La zenitul expansiunii și a gloriei sale, în secolul „vulturilor Ecaterinei”, Rusia era conștientă de multietnicitatea sa și se mândrea cu aceasta.

Creatorii și poeții Imperiului erau conștienți de misiunea lor: a aduce lumină tuturor popoarelor - lumina universală ce venea din Apus dar pe razele cuvântului rusesc.

După Pușkin, care s-a certat cu țării, intelectualitatea rusă a pierdut apetența pentru problematica imperială, în general față de problemele naționale și internaționale.

Ea a fost complet dominată de tematica eliberării politice și dreptății sociale, până la pierderea rațiunii.

Umanitar și liberal era condamnat Imperiul, toate imperiile ca violare a popoarelor.

Secolul XIX pentru majoritatea reprezentanților intelighenței însemna îngustarea conștiinței naționale la limitele Rusiei etnice.

Rusia era nemăsurat de mare dar puțini dintre rușii instruiți au străbătut-o de la un capăt la celălalt; cei puși pe drumuri erau atrași de mitologia Apusului.

Dar chiar călătorind prin Rusia rusul nu ieșea din obișnuitul său.

Vorbea numai rusește, relaționa doar cu administrația sau cu reprezentanții rusificați lingvistic și cultural ai popoarelor imperiului.

Asimilația era considerată ca formă inerentă și necesară a civilizației.

Gheorghi Fedotov³- *Soarta Imperiilor, 1947*

Șolohov

Șolohov- laureatul Premiului Nobel, laureatul Premiului Stalin, laureat al Premiului Lenin.

În 1938 Șolohov trebuia să fie arestat.

Se pare că se dăduse ordinul ca pe timpul transportului pe calea ferată să fie împușcat pentru „tentativă de fugă de sub escortă”.

Cei veniți să-l aresteze nu l-au găsit acasă.

Cică era plecat la vânatoare.

A fost avertizat să fugă de securistul Ivan Pogorelov, cel ce trebuia să pună în operă dispoziția.

Primise ordin de la șefii NKVD-ului (Securității) de pe Rostov-pe-Don, tovarășii Greciuhin și Kogan.

Aceștia au declarat că este dispoziția lui Ejov (ministrul Securității) și a lui Stalin.

Și Șolohov și Pogorelov au fugit separat la Moscova, după aceea Șolohov prin secretarul lui Stalin, Poscrebășcev i-a trimis acestuia o misivă.

„Tovarășe Stalin am venit cu o mare nevoie la Dumneavoastră.

Primiți-mă pentru câteva minute.

Vă rog foarte mult.”

Cei doi fugari au stat două săptămâni la hotelul Național, fixați în fața telefonului.

Audiența a fost pe 31 octombrie 1938 între 16.15 și 18.55.

Au participat Ejov, Malencov, Molotov, Kaganovici

și cei doi șefi ai NKVD-ului din Rostov-pe-Don.

Cei doi ar fi negat intenția.

Rămași în trei, Stalin, Șolohov și Pogorelov, marele Stalin l-a întrebat pe scriitor:

- Se spune că beți?

La care Șolohov a răspuns:

- La asemenea viață, tovarășe Stalin, te apuci de beție.

Se pare că Stalin a vrut inițial să-l ucidă dar apoi s-a răzgândit.

Relațiile celor doi au fost în decursul timpului contradictorii.

După apariția primului volum al „Donului liniștit” Șolohov a fost acuzat de simpatii față de albgardiști.

Stalin a afirmat că „autorul a comis o serie de greșeli”.

Șeful de atunci al Securității URSS Iagoda (Iehuda) i-a afirmat:

Tu ești totuși un contra.....

Șolohov scria despre „ieftinirea în cursul revoluției a prețului vieții omenești”.

În anii 30 Șolohov a fost singurul scriitor ce i-a scris lui Stalin despre torturile NKVD, despre foamete, despre distrugerea stanițelor căzăcești.

De ce l-a tolerat totuși Stalin?

Rămâne un mister.

În timpul războiului Șolohov a fost corespondent pe front, grav rănit.

Șoseaua Staroe Zagorodnoe. Cândva acest spital se numea „Vila Kanotcikova”. Înainte de revoluție aici era tot casă de nebuni. Spitalul a fost reconstruit în anii puterii sovietice și i s-a dat numele psihiatrului rus, profesorul P. Kașcenko.

Mai multe corpuri de clădire din piatră cu două niveluri. La intrarea principală ne-a întâmpinat comisarul poporului pentru sănătate, Kaminski¹, medicul-șef, Kaganovici, și șefii de secție. Medicul de gardă a raportat:

- Bolnavul Wogan-Pilniak se află la biroul internări pentru consultații.

Pilniak¹⁵ a povestit cum a fost scris romanul *Pe Donul liniștit*.

- Șolohov mi-a propus să scriu o piesă după acest roman - a spus Bulgakov. - L-am întrebat în ce condiții și pentru ce teatru, la care el mi-a răspuns plin de sine: „Ca autor voi

apărea eu. Veți primi și dv. o parte din bani. Orice teatru va fi onorat să joace o piesă scrisă de mine”.

„- În acest caz aveți nevoie nu de un dramaturg, ci de un negru, Mihail Alexandrovici”. Acuma Șolohov este dușmanul meu de moarte și mă așteaptă la cotitură.

- Mă duc cu dv., V. A. - s-a oferit Ejov.

- Dați-mi voie să merg singură.

A intervenit Kaminski foarte dur:

- Pilniak e grav bolnav, suferă de psihoză maniacal-depresivă cronică. Acuma e în stare de remisie după o criză puternică. La discuție trebuie să asiste șeful de secție și medicul curant, altfel nu-l puteți vedea.

Ejov l-a întrerupt, aproape țipând:

- Cum, refuzați să vă supuneți comisarului poporului pentru afacerile interne?

O cameră mică, trei scaune, o noptieră, o măsuță, pe care era o cană mare cu apă fiartă. Un telefon de interior. Sanitarii în uniformă militară l-au adus pe Pilniak.

- Stai pe scaun, nu te teme, dacă nu mai faci război, nu-ți facem nimic. Înțelege și tu, nu te altoim degeaba - îl învăța cum să se poarte un sanitar voinic.

- Cum vă numiți și în ce secție lucrați? - l-a întrebat Ejov.

- Nu discutăm cu vizitatorii. Pentru comportare nepotrivită, îl ducem pe bolnav înapoi în secție și nu se mai admit pachete.

Ejov se făcuse negru de furie.

- Chemați-i aici pe comisarul poporului și pe medicul-șef al spitalului!

Sanitarii s-au speriat. În câteva minute Pilniak a fost dus în altă încăpere.

- Tovarășe șef, a spus sanitarul ciupit de vărsat, degeaba vă supărați pe mine. În concediu mai câștigăm și noi un ban. De fapt noi suntem milițieni, lucrăm la cercetări penale.

Am refuzat să cred ce auzisem: medicina și miliția?

Indignat, și Ejov l-a muștrat aspru pe Kaminski (Kaminski va fi acuzat de troțkism și împușcat în 1937, N.R.).

- Dați-i afară pe sanitarii milițieni! Notați-le numele, adresa, numerele de telefon! - a dat el ordin.

Pilniak se uita absent pe fereastră. Aveam impresia că își luase deja adio de la viață.

- Boria, m-ai recunoscut?

Fostul scriitor a lăsat ochii în jos. Cu părul mare, neras, ciufulit, devenise respingător, mirosea urât.

- Boris Andreevici, am venit să vă vizitez!

- N-ați înțeles încă oare că eu sunt damnat? - a pronunțat el rar, căutându-și cu greutate cuvintele. Mi-au făcut de două ori puncție, un ac s-a rupt în spatele meu. Doctorul se numește Konin. Mi-au prescris cele mai dure medicamente: sulf sau sulfizat. Îmi fac injecții în fese și după aceea îmi crește temperatura până la 40 de grade. Mă țin în secție cu

furioși, unii dintre ei deținuți de drept comun, bolnavi de tuberculoză sau sifilis. Chinul cel mai mare e când mă leagă cu curelele de pat și oameni anormali, bolnavi de-adevăratalea, urinează pe fața mea. Dacă mă puteți ajuta cu ceva, rugați-i să mă împuște mai repede. Mă tem de pușcărie ca de foc, mi-e teamă de injecții, chinuri, bătaii. Am încetat să mai fiu om, Verocika. Nici cu animalele nu te porți așa. Asta e epoca socialismului!

- Boria, iubitele, poate trecem de astea, o să vorbesc cu tovarășul Stalin. V-am adus de mâncare.

- Mâncați singuri! - a urlat Pilniak - Pot accepta doar un glonte în ceafă, îl aștept ca pe o eliberare. Pentru asta sunt gata să pup pe oricine în cur! - S-a uitat cu ură la Ejov - Și tu, două picioare, pocitanie șchioapă, de ce ai venit aici? Hai în secția noastră de nebuni, în câteva clipe te facem chiftele! Pui de cățea! Ține minte ce-ți spune ție scriitorul rus Boris Pilniak, autorul romanelor *Anul gol* și *Povestea lunii nestinse*. Avortonule, pe tine te așteaptă o moarte îngrozitoare. Tatăl tuturor popoarelor, I. V. Stalin, binefăcătorul domnului, te va strânge de gât cu mâinile tovarășilor credincioși. Iar pe nevestă-ta o va da deținuților din lagăre. Până și orbii vor renunța la așa bucățică necomestibilă, să se culce în pat cu madam Ejova. Crezi că nu te-am recunoscut, obscurantist păduchios?

Pe nefericitul, condamnatul la moarte Boris Pilniak l-au legat cu frânghii ca pe un sac.

Boria însă nu se lăsa, țipa și mai tare:

- Știți foarte bine că nu sunt nebun! Cărțile mele vor fi citite și peste o sută de ani în toate limbile, dar tu, călăule, vei fi blestemat în toate limbile și graiurile pământului.

Spre norocul meu, Stalin nu a aflat nimic despre cele întâmplare...

După ce m-am instalat pe vapor, l-am provocat la discuție și l-am întrebat ce crede el despre *Donul liniștit* și despre autor.

- Scriitorul și romanul său sunt două lucruri total diferite. M-am gândit de multe ori ce și cum scrie scriitorul. Cu trecerea timpului stilul scriitorului se formează, dar nu se îmbunătățește, profesionalismul în literatură nu e totul. Stilistica scrisului rămâne aceeași. Tolstoi a început să scrie *Copilăria* la 19 ani, *Război și Pace* la 26 ani, *Anna Karenina* la 45, *Învieerea* la 61 și a terminat cel mai bun roman al său *Hagi Murat* la

76 ani. Stilul lui Tolstoi nu s-a schimbat în toți acești ani, îi recunoști scrisul oricând.

Stepa azurie (Povestiri de pe Don) este prima scriere a lui Șolohov. Nu-ți lasă nici o impresie, povestirile sunt mediocre și nu foarte bine scrise. Am refuzat să le recenz. Au trecut însă trei ani și revista literară *Octombrie* ne-a oferit două mostre de proză minunată, care poate fi considerată clasică. Din toate colțurile Rusiei unde ajunge cuvântul scris au venit scrisori entuziasmate de la mii de cititori. În literatură a venit o zi clară, luminoasă. Zeci de recenzii au ridicat în slăvi pe autorul romanului *Pe Donul liniștit*. Șolohov a devenit celebru, i s-a propus să se mute la Moscova, dar el a preferat să rămână în stanița (*sat căzăcesc*) sa. A.N. Tolstoi nu a putut înțelege cum a crescut un titan dintr-un mijloc de rând. Gorki, răsucindu-și în stilul caracteristic mustățile, le-a spus scriitorilor Fedin, Leonov, Sklovski, Fadeev: „Învățați de la Șolohov”, după care, zâmbind hâtru a adăugat: „În toată viața mea literară, este pentru prima dată când asist la o asemenea metamorfoză”. Metamorfoză? Da! Dar cum se poate explica? Căutând răspunsul, am ajuns până la urmă în stanița Novokorsunskaja. La periferie, într-o căsuță ce stătea să se dărâme, își ducea zilele în sărăcie văduva atamanului de staniță Kriukova. Iată ce mi-a povestit ea:

„... Fiul nostru, Fiodor Dmitrievici, s-a născut în stanița Glazunovskaia, pe 14 februarie 1870. După ce a terminat Institutul de filologie-istorie, a lucrat doisprezece ani în învățământ. În 1906 garnizoana Donskaia l-a ales deputat în Duma de stat. Oamenii aveau încredere în el, îl iubeau și îl respectau pentru modestia și grija cu care se purta cu ceilalți. Pe Fedia l-a interesat de mic istoria cazacilor de pe Don. Mai târziu a început să strângă materiale pentru o carte ce se pregătea să o scrie.

În vacanțele de vară călătorea prin satele de pe Don. Nota în niște caiete cu coperte groase tot ce putea prezenta interes din ceea ce povesteau bătrânii, foști cazaci liberi înainte. Fedea aduna legende, povestiri, proverbe, cântece, vorbe de duh, într-un cuvânt, tot ce era legat de Don și de soarta cazacilor noștri. Feciorul nu se despărțea niciodată de caietele sale. Fedea a fost rănit în războiul civil și camarazii lui mi-au scris că a murit de tifos. Nu i-am auzit ultimele cuvinte. Am învățat pe de rost una din scrisorile sale, prea de multe ori am citit-o: „Dragă mămico! Știți bine că războiul nu e sărbătoare. Aici e mult sânge și multe morți inutile. O duc bine numai corbii. Mămico, războiul e mai rău decât depărtarea, acolo nu e nimeni omorât. Nu mi-e

teamă de moarte, aș vrea doar să las omenirii o carte despre soarta cazacilor de pe Don. L-am cunoscut întâmplător pe M. Șolohov. O să-i dau adresa dv. Dacă ajunge vreodată pe acolo, primiți-l ca pe mine. Îmi place la el modestia, vorbește despre el foarte puțin, știe să asculte și să tacă când trebuie. Nu e prea citit, dar e destul de viclan ca să ascundă lipsa de cultură. Are ochii înguști și gura cu buze strânse. Judecă foarte superficial. Știe foarte puțin despre Pușkin și Lermontov, din Tolstoi n-a citit aproape nimic - spune că n-a avut timp, iar de Gogol nici n-a auzit. Korolenko este o formulă algebrică pentru el. Vrea să predea și el la vreo școală după război. Dar ce-i poate învăța pe copii un asemenea învățător? Le va schilodi sufletul. Șolohov s-a scăpat și mi-a spus că bunicul său e de loc din gubernia Riazan, că a crescut într-un cătun bogat. Mama și fiul s-au mutat pe Don ca să câștige o bucată de pâine. Înseamnă că nu-i de-al nostru.

Mămico, vă iubesc mult și mi-e dor de dv. Mă rog în fiecare zi pentru sănătatea dumneavoastră. Adio, mămico! Nu, la revedere! Cu multă plecăciune, fiul vostru Feodor Kriukov”.

Ascultam îngrozită. Pilniak a continuat:

- Kriukova s-a închinat la icoane. A comandat o slujbă pentru feciorul mort. Preotul i-a refuzat banii. Acasă la Kriukova a venit într-o zi Șolohov.

A băut ceaiul sorbind zgomotos din farfurioară ca bătrânii și mușcând din bucățița de zahăr, a mâncat cu poftă covrigii unși cu miere, că altceva nu avea să-i pună văduva pe masă. A întrebat de sănătatea gazdei, s-a căinat că și-a pierdut cel mai bun „prieteni și tovarăș”, dar nu părea prea afectat. Kriukova l-a întrebat:

- Mișa, n-ați văzut la Fedea niște caiete cu coperti groase, scrise mărunt?

- Le-am văzut, cum să nu. Le avea totdeauna în raniță. Uneori mai nota câte ceva în ele. Îmi spunea că visează să scrie o carte despre cazaci, despre Don, despre pământul nostru mare.

- Ce s-o fi putut întâmpla cu caietele acelea?

Fața, gâtul, urechile și mâinile lui Șolohov s-au înroșit. Se vedea că întrebarea nu i-a căzut bine.

- De unde să știi? Poate că ranița a fost îngropată o dată cu Fedea în groapa comună. Sau poate le-a luat cineva, că pe front totdeauna e nevoie de hârtie - mai răsucesți o țigară sau o folosești pentru nevoi.

- Mișa, dv. ați recunoaște ranița lui Fedea?

- Cum să n-o recunosc?

Kriukova a scos din comodă o raniță ruptă cu inițialele fiului:

- Mi-a fost adusă o dată cu înștiințarea despre

moartea lui.

Șolohov a început să se uite speriat în părți ca o fiară încolțită. Văduva atamanului de staniță l-a întrebat:

- Unde e mormântul lui Fedea? Ce-ai făcut cu caietele lui? Dă-mi-le, în genunchi te rog, îți dau tot ce am. E singurul lucru care l-aș mai avea de la copilul meu. La ce-ți trebuie ție însemnările lui? Inima de mamă nu poate fi înșelată, ea îmi spune că îmi ascunzi ceva.

Șolohov a plecat fără să-și mai ia rămas bun.

- Au trecut câțiva ani grei, groaznici - a continuat Kriukova.

- Nu mai spun cum au trecut. Dorul de fiu, durerea și tristețea mi-au împușinat forțele. Mai bine muream și nu apucam ziua de 15 ianuarie 1928. Vecinii mi-au adus o revistă uzată de prin câte mâini trecuse. Era *Octombrie*.

Când am văzut ce era, nu-mi venea a crede ochilor. Sub semnătura sa, Șolohov începuse să publice cartea fiului meu, pe care a numit-o *Pe Donul liniștit*. N-a schimbat aproape nimic, până și numele unor personaje au rămas aceleași. La sfârșitul anului s-a terminat

publicarea în revistă a celei de a doua cărți. M-am dus la Moscova. La redacție m-au primit distant, m-au luat drept nebună. I-am scris lui Kalinin, dar n-am primit nici un răspuns.

Când m-am dus la stanița Vescenskaia, Șolohov a refuzat să stea de vorbă cu mine, mi-a trimis un bilețel: „Pentru bani adresați-vă la Ajustorul social”. Mi-a venit ideea că el a putut lua caietele de la fiul mort, înseamnă că Șolohov a fost lângă Fedea în ultimele lui ore de viață. M-am dus iar în capitală. Scriitorul Veresaev și ziaristul-narodnicist, fost deportat politic, Iosif Ghenkin m-au dus la un avocat. După ce ne-a ascultat cu atenție, acesta a spus: „Nu e exclus să aveți dreptate, dar nu avem dovezi materiale. Nu are rost să vă mai zbateți, nu faceți decât să vă puneți într-o situație proastă. Juriștii nu cred în cuvinte, noi recunoaștem doar documentele. N-am cum să vă ajut și sunt convins că nimeni nu vă poate ajuta...”

Am aflat apoi că Kriukova s-a otrăvit...

*Leonard Gandlin*¹³ – *Confesiunile Verei Davâdova, iubita lui Stalin, Editura Paideia, 2003*

Note:

1. *Berdiaev Nicolai (1874-1948): filosof, publicist, gânditor religios rus, din 1922 exilat în Franța.*

2. *Radzinsky Edvard (23 septembrie 1936): dramaturg, scenarist, om de televiziune, autor a peste 40 de cărți de istorie.*

3. *Fedotov Gheorghii (1886-1951): filosof religios rus, istoric, publicist. Emigrat în Franța din 1925, în SUA din 1941. Adept al socialismului creștin.*

4. *Voloșin Maksimilian (1877-1932): poet, pictor, critic autor al unei istoriosofii ruse.*

5. *Prințul P. Viazemski (1792-1878): poet rus, critic literar, membru al Academiei. Prieten apropiat al lui Alexei Puskin, educat în familia primului istoric al Rusiei, N. Karamzin. Autor de memorii.*

6. *Alexandr Blok (1880-1921): poet, dramaturg, eseist. Cel mai talentat poet liric, după Pușkin.*

7. *Vittorio Strada (1929): filolog și critic literar, academician italian.*

8. *Gogol Nicolai (1809-1852): prozator și dramaturg rus*

9. *Valery Paul (1871-1945): scriitor francez, poet, eseist, reprezentant al simbolismului tardiv.*

10. *Adams Henry (1838-1918): istoric american, jurnalist, romancier.*

11. *Ionesco Eugen (1909-1994): dramaturg (teatrul absurdului), eseist, membru al Academiei Franceze.*

12. *Hettner Alfred (1859-1941): geograf german.*

13. *Leonard Gandlin (1923): scriitor rus*

14. *Alexandr Puskin (1799-1837): poet și dramaturg clasic rus, considerat a fi cel mai mare poet rus.*

15. *Pilniak Boris (1894-1938): scriitor rus, a criticat mecanizarea și urbanizarea URSS.*

Se închină Rusia la un negru?

Chintesența naționalului în foarte multe ipostaze istorice au reprezentat-o scriitorii, mai ales poeții.

Este un reduționism irațional, prin excelență emoțional?

Nu, să nu uităm Scriptura.

La început a fost Cuvântul.

Atât Eminescu la noi, cât și Pușkin la ruși au fost nu atât creatorii, cât catalizatorii limbii naționale moderne.

Care limbă este Arca identității, resimțită ca atare și combătută ca atare.

Dacă vrei să transformi poporul în hoardă, distruge-i Templul cuvântului.

Și, desigur, fă ce poți să distrugi pe Marii Preoți ai Limbii.

Atacul asupra lui Eminescu a fost executat de indivizi care nici măcar nu au încercat să-și ascundă calitatea de năimit.

Cât timp ești năimit al Puterii, cine să crâcnească?

Pușkin era mai greu de atacat.

Aristocrat din una din vechile familii ruse, mort romantic și dramatic în duel cu propriul cumnat, șlefuitor al cuvântului ce capătă lucirile fețelor de diamant.

Numai că, vezi, e cam negru...

Unul din strămoșii săi materni, Hannibal, a fost un foarte tânăr prinț etiopian pe care Petru cel mare l-a adus de la Constantinopol, l-a creștinat nășindu-l, l-a educat, acesta devenind un important general al armatei ruse.

Cât sânge etiopian avea Pușkin?

O optime.

Exact o optime avea și sânge german, totuși nimeni, niciodată, nu s-a grăbit să-l declare neamț.

În rest, Pușkin are o poezie în care își evocă arborele genealogic, aristocrați mai tot timpul în răspăr cu stăpânirea.

Nu sângele, de altfel, îți dă neamul, ci sufletul.

Alexandre Dumas este considerat cel mai cunoscut și cel mai publicat scriitor francez.

Acesta era cvarteron, un sfert din sângele său era de rasă africană.

Adolf Hitler a numit muzeul ridicat în cinstea lui Nietzsche drept centrul ideologiei național-socialiste.

Numai că marele filosof era și se considera polonez, nobil polonez din neamul Nițki.

Și chiar a afirmat că dacă nemții sunt o nație mare este deoarece în ei se află atât de mult sânge polonez nerecunoscut.

Dacă tot am vorbit de fuhrer, să amintim că, conform legilor rasiale de la Nuremberg, dacă aveai o pătrime de sânge semit, nu erai considerat evreu.

Macularea nucleului identitar este o tehnică veche a imperiilor în perpetuă înfruntare.

Ieri se pângăreau bisericile, astăzi, mai subtil, se atacă icoanele depozitare ale identității simbolice.

Nicolae Bacalbașa

La struguri în vremea holerei

Gheorghe BACALBAȘA

Dragă Nicolae,

Pe toată durata stăpânirii comuniștilor, am tot avut parte de munci patriotice.

Am început din liceu, când mi-am petrecut verile în satele cu rezonanță otomană

ale Dobrogei.

Țin minte prășitul de porumb de la Topraisar când țâșneau de sub fierul cazmalei tuburile de alamă ale cartușelor, pe acolo trecuse în primul război mondial linia frontului și s-au purtat mari bătălii pe care, de altfel, noi le-am pierdut.

Din Tașaul îmi amintesc lacul, pustietatea de început de lume și clonții de calcar sarmatic țâșnind din pământ undeva pe la marginea apei.

De Cobadin îmi aduc aminte doar numele.

Mai târziu, ca student la Cluj, am participat la demolarea unei clinici vechi pe locul căreia s-a construit actualul Institut Oncologic.

Când am ajuns doctor și am intrat în învățământ, am avut parte de ele an de an.

Numai că acum situația se schimbă, alții roboteau, eu eram pe post de vechil.

Am fost la adunat cucuruzul, la sortat cartofi putrezi într-un depozit de lângă gara de Est și câte altele, dar cel mai greu mi-a fost la struguri pe vremea holerei.

Era la începutul anilor '80, când s-a declanșat o epidemie de holera.

Personal, nu am văzut niciodată pe cineva suferind de această boală și, de altfel, în vremurile moderne reprezintă o enterită perfect curabilă cu antibiotice și reechilibrare hidroelectrolitică.

Dar în mentalul colectiv suna înfricoșător, ca odinioară în Evul Mediu: Holera!

De altfel circula un banc foarte prizat pe timpul acela:

Un activist comunist occidental merge în vizită în țara noastră și la întoarcere este asaltat de ziariști:

- Cum e cu holera? Ce știți despre holera din România?

- N-am ce să spun, răspunde activistul, pe El l-am văzut, Tovarășul mi-a acordat o audiență, dar Ea, din păcate, n-a putut să mă primească.

La struguri am ajuns undeva pe lângă Focșani, la o margine de sat, parcă Cotești îi

era numele.

Păstoream o mare de fete care numai ce dăduseră admitere la facultate, nu făcuseră nicio zi de școală, o începuseră cu patriotica.

Cei care conduceau erau trei: Șeful, profesor de socialism științific, Horia D., profesor la catedra de Igienă, și eu, un simplu asistent atașat celorlalți doi.

Ferma la care urma să lucrăm era undeva în afara satului, o clădire cenușie de beton, construită anume pentru cazat zilierii și care avea la câțiva zeci de metri distanță o umblătoare cu trei sau patru cabine.

Umblătoarea avea să joace un rol esențial în viața noastră pe acele meleaguri.

În jur se întindeau cât cuprindeai cu privirea viile cu aracii așezați în linie dreaptă, cu goluri între liniile de viță, șir după șir, ca niște valuri ale unei mări vegetale cu aspect de grafică japoneză.

Lucram sub conducerea unui maistru agricol. Adunam struguri de masă.

Fetele tăiau ciorchinii cu cosorul, îi puneau în coșuri, fiecare avea coșul ei, după care îi duceau la un loc de adunare unde erau așezați în lădițe și încărcăți în TIR-uri care le duceau în Austria.

Eu și cu Horia aveam o listă, când veneau cu coșul, își spuneau numele și trăgeam câte o liniuță, ca să ținem evidența, că aveau normă.

Socialistul era șef peste toți.

De cum l-am văzut, am știut că o să am probleme.

Autoritar, nesigur pe sine, obsedat de control.

Avea un fel ceremonios și enervant de a fi, menit să păstreze distanța și să arate cine conduce.

Ne ținea în hamurile politeții lui excesive și încerca să ne mâne.

Horia era un intelectual autentic, un savant de laborator care obținuse chiar un premiu internațional pentru un studiu care arăta că nu știu ce substanță din cojile de arahide provoacă cancer de ficat. Numai că era complet depășit de noua sa situație.

Arăta ca un câine de rasă, pierdut de stăpân și ajuns să se descurce singur în stradă.

Stăteam înghesuiți într-o cămăruță, ne enervam reciproc și ne domneam toată ziua.

Eu cu dom' profesor, ei cu dom' doctor.

La cinci dimineața suna deșteptătorul și eu, a cincea roată la căruța taberei, mă duceam în dormitoarele fetelor și încercam să le trezesc.

Aprindeam lumina, mă rugam, trăgeam pătura de pe ele.

Erau încă copile, aveau somnul greu.

În tot acest timp, cei doi profesori mai moșiaiu cale

de o jumătate de oră.

La șase se servea masa.

Masa de dimineață la țară e de bază, una consistentă.

La prânz ni se aduceau la câmp niște felii de pâine cu marmeladă.

Înainte de încolonare și ieșirea la muncă mai aveam o îndatorire.

Stabileam cine e bolnav și beneficiază de scutire pentru că eram singurul clinician, doctor de adevăratelea.

Din prima zi s-a iscat o problemă. Toți s-au repezit să înfulece struguri, strugurii erau stropiți cu sulfat de cupru și s-a pornit cufureala. Când te apuca, nu aveai unde să te ascunzi, la struguri nu-i ca la păpuși.

Victima cea mai celebră a fost Horia D. A venit la mine și mi-a mărturisit cu o demnitate rănită:

- Doctore, era aproape să fac pe mine.

- Între *aproape să fac* și *am făcut* nu e decât o mică diferență cantitativă, i-am răspuns eu.

- Așa-i, *am făcut*, a oftat greu cercetătorul de coaje de arahide și a pornit încet, ținându-le strâns și târșindu-și picioarele către clădirea dormitoarelor care era hăt departe.

Până la urmă, nenorocirea aceasta a cuprins toată forța noastră de muncă și socialistul a intrat în panică.

- Ce-i asta, dom' doctor?

- Piatră vântată, aș fi putut să-i răspund, dar am sesizat oportunitatea și am abordat problema cu fățarnicie curvită învârtoșindu-i angoasele:

- Pe moment analizez, caut să evaluez situația.

- Cum adică analizezi?

- Păi, mă duc la umblătoare, adulmec, privesc la produs...

- Și cum știi?

- Fiecare cu meseria lui, dom' profesor.

Nici unul din noi nu pronunța cuvântul holeră.

Târâș, grăpiș, viața mergea înainte, dar în dormitoare mirosea a rahat.

Mi-am făcut și prieteni, tehnicianul agricol și șefa bucătăriei, dat fiind că în atribuțiile mele intra și controlul calității mâncării.

Orice om se leagănă în iluzia că lucrurile pe care le-a făcut și le-a trăit sunt importante, iar eu eram un ascultător de nădejde.

- Vezi, doctore, îmi spunea tehnicianul agricol arătându-mi șoseaua care ducea spre Focșani, în August 1944 pe drumul acesta treceau coloane nesfârșite de nemți. Prizonieri.

Îi escortau rușii pe niște cai mici cum nu s-au văzut pe la noi.

Din când în când scoteau pe câte unul din rând și îl împușcau la marginea șanțului.

Dar nu așa la întâmplare. Îi alegeau pe cei frumoși și pe tineri.

Eram copil, dar am trăit-o. Cu ochii mei am văzut.

De la bucătăreasă s-a tras deteriorarea relației mele cu șeful de tabără.

A vrut să facă un gest de curtoazie și ne-a trimis într-o zi o oală cu crenvurști ca un supliment duios al feliilor unse cu marmeladă.

Îmi amintesc și acum tractorașul cu remorcă sosind printre rânduri și oala tresăltând și bălăbănindu-se. La vederea crenvurștilor, socialistul s-a îndreptat către mine și mi-a aruncat o privire tăioasă de viperă:

- Cine a dat dispoziție?

Cum eu tăceam, a decis scurt: Aruncați-i!

Nu cred că era ticălos, pur și simplu dobitoc și obsedat de putere.

Am sperat că o să iasă cu scandal.

Crenvurștii zăceau răspândiți în țărână și în jurul lor se adunaseră fetele care priveau îndelung cu ochi lăcrămoși de vițici tinere.

După care și-au luat cosoarele și s-au întors la culesul ciorchinilor. Devenim nevertebrate de mici. După întâmplarea cu crenvurștii, s-a terminat cu domnia în cămăruța rezervată pentru cadre didactice.

Ne adresam unul altuia la persoana a doua singular, și acest lucru nu era nici pe departe un semn de prietenie.

Dimineața suna deșteptătorul și socialistul mi se adresa din așternuturi:

- Du-te și le scoală pe fete!

- Du-te tu!

- Eu sunt profesor.

- Las' că știm noi.

Se ducea el. Se ferea de probleme, nu voia evenimente, era doritor să-și îndeplinească cu cinste misiunea.

Eu aveam asul în mânecă. În caz de ceva, declanșam alarma. Avem o situație specială. Enterită în masă. Doctor de bună credință. Eu doar atât mă pricep, sesizez. Să vină sanepidul, să anunțăm organele competente.

Știam și eu, o știa și el.

Cât a durat șederea noastră în vie? O lună, trei săptămâni? Nu-mi aduc bine aminte. Cu Horia am rămas prieten. Din când în când ne mai sunam, ne mai ceream câte un sfat în caz de nevoie. Pe socialist nu l-am mai văzut niciodată.

Din crâmpeliul acela de viață mi-a rămas soarele astenic de toamnă, geometria perfectă și nesfârșită a șirurilor de viță întinsă pe spaliere, crenvurștii răspândiți pe pământul colbos și crăpat și șanțul de la marginea drumului unde erau împușcați cei frumoși și cei tineri, pentru că, vezi tu, Nicolae, câteodată amintirile altora își fac sălaş în memoria noastră și refuză să plece.

Cu drag,

fratele tău Gheorghe.

Tecucial în documente și publicații

Ghiță NAZARE

Cunoscutul și apreciatul om de cultură tecucean Ștefan Andronache îmbogățește istoriografia orașului cu o carte de căpetenie: *Tecucial în documente și publicații*, apariție prilejuită de împlinirea a 580 de ani de la întâia atestare documentară a localității. La 1 septembrie 1435, domnitorul Moldovei, Iliăș Voievod, îi comunica regelui Poloniei, Wladislaw al III-lea, faptul că s-a împăcat cu fratele său Ștefan Voievod și că i-a dat acestuia mai multe ținuturi, ocoale sau orașe, între care și „orașul Tecuciu cu tot ocolul”. Este, cel puțin până acum, prima mențiune documentară despre existența orașului Tecuci.

De fapt, Ștefan Andronache recidivează într-un asemenea demers. Elaborarea prezentului volum, după propria-i mărturie, „a constituit-o necesitatea conceperii unei ediții revizuite și îmbogățite a *Monografiei orașului Tecuci*, apărută în anul 2001, la Editura *Geneze* din Galați”. Rezultat al unei insistente, anevoioase și laborioase munci de informare și documentare a autorului, „prezenta culegere înmănunchiază, pentru prima dată, un număr impresionant de documente autentice, precum și articole din periodice ce permit reconstituirea trecutului multiseclar al orașului Tecuci”, oferind cu generozitate informații bogate și diverse cercetătorilor „implicați în elaborarea unor lucrări cu caracter monografic”, cât și cititorului dornic de a cunoaște trecutul așezării.

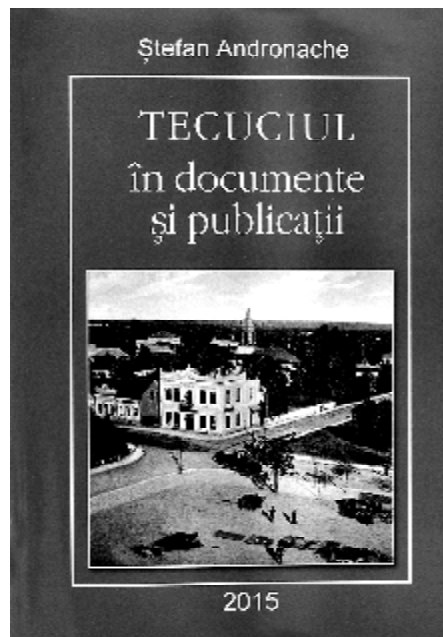
Cele peste 650 de pagini ale volumului conțin 555 de documente autentice și articole din periodice, la care se adaugă o lungă listă cu menționarea localității Tecuci în diverse reprezentări cartografice, o listă cu cârmuitorii târgului și ținutului Tecuci, pe funcții - șoltuzi, pârcălabi, staroști, ispravnici, epitropi, președinți și primari - de-a lungul celor aproape 600 de ani, o listă cuprinzând cuvinte și expresii vechi sau de

origine străină utilizate în documentele vremii și un impresionant indice de nume - persoane, locuri, instituții.

Ștefan Andronache valorifică în prezentul volum un impresionant material documentar referitor la istoria Tecuciului investigat și selectat din arhivele locale, de la Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale din Galați și Iași, de la sediul central al Arhivelor Naționale din București și din cadrul Bibliotecii Naționale a României, din colecții și codice de documente publicate sub patronajul Academiei Române. (Menționez că Ștefan Andronache a publicat, în perioada 2001-2003, sub egida Bibliotecii Municipale „Ștefan Petică”, trei volume de „Documente istorice tecucene”). Documentele sunt structurate strict cronologic, fiecare dintre acestea beneficiind de o sintetică notă introductivă referitoare la conținutul materialului respectiv.

Evident, însemnările noastre se vor referi doar la câteva dintre documentele cuprinse în volum, dar de importanță majoră pentru istoria

Tecuciului: în legământul pe care Ștefan cel Mare și Sfânt îl încheia pe 3 iulie 1460 cu trimisul Regelui Poloniei erau prevăzute taxele ce trebuiau să se perceapă negustorilor din Liov la importul, tranzitul sau exportul mărfurilor în Moldova, inclusiv prin vămile din Bârlad și *Tecuci*, „câte doi zloți turcești de car”; în 1577, Petru Voievod, domnitorul Moldovei, dăruiește și întărește lui „pan Bilăi, mare vornic de Țara de Sus, un sat în ținutul Tecuciului pe Bârlad, mai jos de târgul Tecuciului, anume Cămilești”; în primul an al veacului al XVII-lea, la 11 iulie 1601, Ieremia Movilă, domnitor al Moldovei, îi comunica lui Ioan Potocki, general al Podoliei, cerându-i „ajutor și sfat”, că „tătarii au sosit deja la Tecuci pentru a-l sprijini pe Simion, Voievodul Munteniei”; în însemnările făcute de arhimandritul Paul de Alep, care l-a însoțit pe Macarie, patriarhul Antiohiei, în anul 1654, în călătoria prin Moldova și Valahia, notează că „Am sosit într-un târg numit Tecuci și, de acolo, am trecut cu pluta largul râu Siret.”; într-o relatare a misionarului apostolic Fra Antonio

Plecări și reveniri

Volumul lui Ciprian Măceșaru, *Rosu pentru pietoni* (Editura CHARMIDES, Bistrița, 2012), ilustrează momente

ardent. Minimalismul formal propus de autor poate atinge și asemenea teritorii evanescente: *inimile noastre despicau valuri,/ își recăpătaseră glasul.// tremurând ca niște vitralii,/ piepturile noastre se atingeau cu disperare,/ ca pentru ultima oară.* Plecările și revenirile par a sta sub pecetea inițiatică a unor experiențe nesupuse uitării. Îndeplinirea acestui mereu inedit ritual

Octavian MIHALCEA

înfrigurate, așteptări mereu nerăbdătoare în vederea mării întâlniri cu starea lirică, acolo unde simplitatea orientează fundamental traseele. Inevitabil, viața participă la elaborarea acestor versuri, experiențele-limită fiind supuse unor estetice redimensionări. Aici găsim cam toate caracteristicile ființei poetului, mai mult sau mai puțin dezirabile, actuale sau de mult lăsate în urmă: *pe stradă treceau picioarele/ sophiei loren, apoi sânii ei,/ gâtul, ceva mai târziu ochii,/ ca niște bucăți dintr-un adevăr/ mult mai simplu decât tot ce-mi/ închipuisem până atunci/ despre viață./ nu mai eram poetul-vodcă,/ nu mai eram poetul-moarte,/ de-acum eram poetul-sophia loren./ am fugit până la tine/ mai repede decât orice tramvai,/ autobuz sau metrou,/ te-am găsit aruncând/ pieile pe care le lăsasem în urmă,/ pieile mele vechi, de poet-drac./ mi-ai zâmbit și ai plâns,/ te-ai adâncit în brațele mele/ și a fost bine, și a fost prima oară.* Ciprian Măceșaru „fotografiază” diverse ipostaze accentuat legate de existență, spre a extrage apoi substanța fiecărui pas făcut. Tonul confesiv se apropie mult de frusta notație jurnalieră. Iubirea pune în valoare autenticitatea poeziilor, mereu răspunzătoare pentru toate inchiștințele și, ulterior, revitalizările. Persistă misterul *femeii din cealaltă cameră*, pe care amorul o învăluie

pasional parcurge etape esențiale, împreună cu multiplele transfigurări ce marchează tot ceea ce poate înconjura perechea de îndrăgostiți. Este subliniată inconștienta fermecătoare proprie tinereții, fiind posibilă inclusiv abordarea „à la légère” a temei morții: *eram tânăr/ și-mi convenea/ să vorbesc despre moarte./ fericit, rupeam foile din calendar,/ nu aveam habar despre mine./ de unde să știu/ că fericirea se pierde devreme/ și se-nțelege târziu?/ îi furam morții bicicleta/ și pedalam îndrăcit/ până sărea lanțul.* După cum poetul deja știe, „fugit irreparabile tempus”, de aici anumite atitudini modificate cu aerul unei înțelegeri ce, totuși, nu ar refuza o iluzorie întoarcere în timp. Cu sinceritate, interiorul dă la iveală incontestabile scenarii autoironice: *în memoria mea/ se nasc cele mai frumoase/ adevăruri./ în memoria mea/ sunt bărbatul cu șapte capete,/ bărbatul care scuipă foc/ și e imprimat pe tricourile gagicilor./ în memoria mea/ nu am zâmbet de șoricel/ și nici nu îmi tremură glasul.* Periodic, febrile interogații dau discursului poetic o considerabilă anvergură existențială. Totul pe un salvator ton ludic. Proiecția onirică a imaculatului Nord și concentrarea versului nasc remarcabile imagini: *lângă mine/ doarme femeia din nord./ pun capul pe spatele ei./ prin ziduri scurmă gândacii zilei de mâine,/ zgomotul lor e tot mai puternic./ mângâi spatele alb al femeii,/ spatele frumos și impunător ca un aisberg,/ mângâi gâtul ei*

ca o autostradă/ ce se aruncă în soare./ somnoroasă,
nordica îmi spune ceva/ în limba ei imposibilă./ de
măine, răpus de nostalgie./ îmi voi lua nopțile și
voi trăi numai ziua. Se acreditează ideea că o mereu
altă existență ar putea să ia locul celei actuale, alungând
fricile. Complexitatea lumii, amestec de extaz și
suferință, urmează nebănuite trasee labirintice demne
de a fi reamintite în momentele limită, atunci când
peste *pahar* și *inimă* se lasă o cortină eterică. *Vodca*
unsuroasă ca un ochi de drac însoțește abisurile ce
nu întârzie să apară, cu nebănuite intensități flagelante
atacând regiuni sufletești odată senine. Condiția poetică
e singulară, așadar, „ceilalți” se situează într-o
exterioritate indiferentă. Iubirile au loc în zodia
dualității, ca semnele unei configurații asumate care
pot aluneca oricând pe o linie sinuoasă, greu de
stăpânit: *îmi/ umplu/ buzunarele/ hainei/ cu bucățele/
de sfoară.// ajung acasă,/ pun haina pe jos,/ în
mijlocul camerei,/ apoi mă culc pe ea,/ încovrigat
ca un câine.// visez,/ o noapte întreagă,/ corpul tău
viu.// mirosul/ încheieturilor tale/ răzbate prin haină.*
Treptat, circumstanțele negative devin preponderente.
Ultragierile fac parte din natura umană. Supusă
multiplelor amenințări, interioritatea lansează acest
veritabil edict regenerativ: *să împletești malul cu apa,/*
să mergi până dincolo de lanul putrezit,/ să-i lași pe
copiii din mlaștini/ să cânte despre lumina din ei,/
să împletești viața cu moartea,/ să întinzi mâna, să
o pui stavilă,/ să ascuți spovedania ce se ridică la
orizont,/ ca un abur, din gătlejul umed al lumii,/ să
fii om, să ieși dintre ceilalți. Demersul în vederea
atingerii propriei împliniri va trebui internalizat cu
asiduitate, pentru a nu declanșa deja binecunoscutele
reacții ale celorlalți. În concluzie, *nu ai voie să strigi,/*
riști să stârnești/ avalanșa.// nu încerca/ să convingi
pe cineva/ că fericirea ta/ chiar există. De asemenea,
din opacitatea transcendenței derivă hiatusuri repetate,
maculări în ritm cotidian. Statutul idealului e desprins
de mundaneitate, acolo unde amalgamările urmează
legi atât de imprevizibile proprii adâncirii în oglinzi
mișcătoare. „Politica” lui Ciprian Măceșaru va fi cea
a următorului pas, toate posibilele consecințe fiind
asumate. Totuși mai sunt și vor mai fi fragmente stabile
într-un areal centrifug aproape generalizat. Iată o
incontestabilă certitudine: *numai inima îmi spune că*
*e cu mine,/ o aud clipă de clipă străduindu-se/
să-mi transmită ceva important.*

(urmare din pagina 22)

TECUCIUL ÎN DOCUMENTE ȘI PUBLICAȚII

Giorgini în Moldova și Valahia, în anul 1688, se
consemnau următoarele: „La o distanță de 6 leghe de
Bârlad se afla orașul Tecuci, total deschis, cu câteva
facilități pentru cai. Acest oraș, care este situat într-o
câmpie frumoasă, demonstrează prin vestigiile
edificiilor distruse că era unul dintre frumoasele orașe
pe care le posedă Moldova, și tot aici avea loc, cu
mulți ani în urmă, un frumos bălci la care se adunau
oameni din toate satele înconjurătoare”. Dintre
documentele secolului al XVIII-lea cuprinse în volum,
în număr destul de mare, o semnificație aparte,
deosebită, este cel privitor la rezultatele
recensământului din anul 1774, din perioada ocupației
rusești a Moldovei, care a cuprins atât populația
târgului Tecuci, cât și a mahalalelor care ulterior aveau
să se contopească cu orașul.

Evident, cea mai mare parte a documentelor se
referă la intervalul 1801-1900. Mulțimea documentelor
datând din această perioadă fac, chiar după constatarea
autorului volumului, referiri la breslele meșteșugărești,
la desfășurarea comerțului, la administrația locală, la
redobândirea moșiei vechiului târg, la sistematizarea
și înfrumusețarea orașului, la începuturile școlilor și
activitatea cadrelor didactice, la viața bisericească, la
activitatea publicistică, la mari personalități ale
neamului cu origine tecuceană, la marile momente
naționale, politice, ale secolului: Unirea Principatelor
și Independența de Stat etc.

„*Tecuciul în documente și publicații*” este o
lucrare pe care, în viitor, nici un cercetător al istoriei
comunității tecucene nu o va putea uita. Având în
vedere profesionalismul, seriozitatea, acribia științifică
și atașamentul lui Ștefan Andronache față de urbea în
care și-a desfășurat cea mai mare parte din carieră,
ca director al Bibliotecii Municipale, considerăm un
mare beneficiu apariția și a celui de-al doilea volum,
care să cuprindă „documente și publicații” din/despre
Tecuci în secolul al XX-lea, poate chiar până la zi.

Nu putem încheia succintele noastre considerații
fără a remarca și faptul că „Prezenta lucrare apare
cu sprijinul Primăriei, Consiliului Local al Municipiului
Tecuci, precum și al Bibliotecii Municipale *Ștefan
Petică - Tecuci*”. Un argument în acest sens este și
Cuvântul înainte la lucrare semnat de primarul
orașului, Gerhardt Daniel Țuchel.

*Ștefan Andronache, *Tecuciul în documente și
publicații, de la 1 septembrie 1435, la 31
decembrie 1900*, Editura GrafoPress Tecuci, 2015

Jamal

Numele lui este Jamal. Are șapte ani și vine din Siria. A traversat opt țări,

cu trenul, cu vaporul și cu autobuzul împreună cu tatăl său și alți trei bărbați. Singurul dintre ei care vorbește limba engleză cere indicații unei doamne despre metroul în care trebuie să urce din Altona spre Hauptbahnhof. Cristi îi atrage atenția spunându-i că și noi mergem în aceeași direcție și îi propune să ne însoțească.

Ieșisem din casă cu gândul la Piața de Crăciun de la Rathaus și la Knödel cu sos de vanilie și dulceață de vișine, la decorațiunile și instalațiile luminoase care împodobesc străzile din jurul Alsterului. Prin fereastra vagonului de metrou se vede râul în mijlocul căruia tronează un brad multicolor iluminat cu o stea mare și galbenă în vârf, iar în spatele lui, panouri cu scene din basme sunt așezate în fața pontoanelor unde acostează bărcile care navighează pe canalele din Hamburg. Îi zâmbesc și îi fac semn lui Jamal să privească această scenă frumoasă ca pe un semn de bun venit în țară. Din păcate nu înțelege engleza și probabil nici dorința mea de a-i vorbi, de a-l lua în brațe și a-i spune cuvinte încurajatoare. Bărbatul de lângă el ne informează că astăzi au mers timp de nouă ore, iar Hamburgul nu este ultima lor destinație, ținta fiind o tabără de refugiați din nordul țării. În Siria fusese reporter și profesor de muzică la o școală. Soția și cei trei copii pe care îi are sunt în Turcia, iar tatăl lui trăiește de la treizeci de ani în Cehia. Suntem aproape de finalul celor patru stații pe care le-am parcurs împreună și nu îmi pot dezlipi privirea de la băiat. Îmi zâmbesc înapoi și mă întreb în tăcere de unde

are atâta energie și curaj. Rucsacul pe care îl cară în spate este aproape cât el. Observ că fiecare bărbat are câte unul asemănător și sunt îmbrăcați și încălțați adecvat pentru sezonul rece.

Aflăm de la profesor că în Siria au murit un milion de oameni, iar clădirile se prăbușesc precum castelele din cărțile de joc pe care le făceam în copilărie cu sora mea. Germania i se pare frumoasă și crede că suntem fericiți că trăim aici. Îl aprobăm cu un entuziasm moderat spunându-i că nu suntem germani, că am imigrat din România. Ca și cum ar fi desfășurat o hartă în fața lui, începe să enumere țările din Europa cerând din când în când aprobarea noastră. Îl felicităm pentru cunoștințele geografice, chiar dacă inițial spusese că Budapesta este capitala României. Mai avem timp să ne arate pe telefon două fotografii cu frumoasa lui familie: o fetiță cam de vârstă lui Jamal, un băiat de vreo cinci anișori, mezinul familiei care nu știi dacă a împlinit doi ani și mama acestora care poate fi de-o seamă cu mine. Bărbatul bagă telefonul în buzunar cu un oftat ușor și încercăm să-i readucem optimismul pe buze spunându-i că se vor reuni în curând.

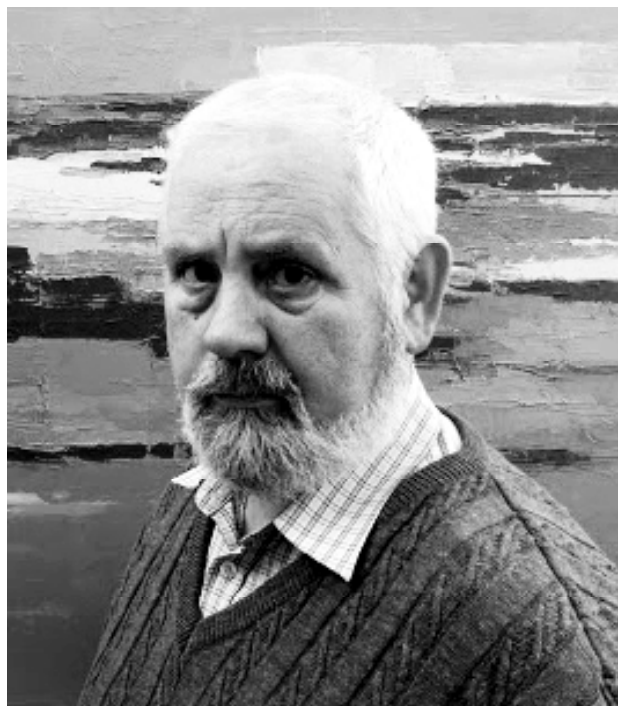
Coborâm din metrou surâzând stânjeniți de gândul la diferențele colosale dintre drumurile noastre în viitorul apropiat. Ne strângem mâinile pe fugă pentru că blocam accesul în vagon și le urăm drum bun în continuare. Minteă îmi mai stăruie câteva minute la Jamal și la faptul că mâine dimineață, în loc să meargă la școală, se va trezi într-o comunitate de oameni complet străini, deși vorbesc limba lui, oameni care au scăpat de amenințarea iminentă a morții cu numeroase suferințe și sacrificii și sunt forțați să găsească soluții pentru a-și construi o viață nouă departe de tot ceea ce le este familiar fără suportul rămășițelor zilei de ieri.

Sterică Bădălan

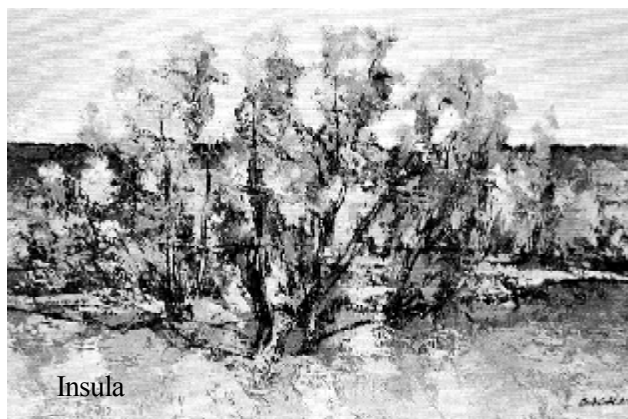
un pictor plin de har

Pentru iubitorul de artă care urmărește mișcarea plastică gălățeană, numele pictorului Sterică Bădălan a devenit de mult timp foarte cunoscut. Și aceasta grație prezenței tablourilor sale în expozițiile colective și de grup, în manifestările personale, dar și datorită participării artistului la concursuri de profil cu caracter național și la numeroase tabere de creație, unde a reperat succese demne de luat în seamă. Drumul lui în artă nu a fost deloc ușor. Deși a început să-și organizeze expoziții individuale încă din 1976, el a intrat în atenția criticii de specialitate și chiar a unor colegi de breaslă mai ales după 1999, când a fost primit în rândurile membrilor Uniunii Artiștilor Plastici din România și când a început să aibă acces și la simezele Galeriilor de Artă „Nicolae Măntu”. Până atunci artistul și-a prezentat lucrările la fostele Librării „Central” și „Costache Negri”, în sala de conferințe a Muzeului Județean de Istorie sau într-un pavilion destinat concertelor de fanfară de pe Faleză inferioară a Dunării. Au fost în general spații modeste, neadecvate expozițiilor de pictură, dar și în aceste condiții el a căutat să ofere spre vizionare iubitorilor de artă tablouri cu o bogată încărcătură ideatică și emoțională, care îl recomandau ca un artist serios, stăpân pe mijloacele de exprimare, dornic să se afirme. În momentul de față el este unul dintre cei mai activi membri ai Filialei Galați a U.A.P.R., un artist cu un discurs bine articulat, care evoluează de la o manifestare la alta, a cărei creație este bine cotată atât pe plan local, național, cât și dincolo de fruntariile țării. Tablourile sale au putut fi admirate la Galați, Tecuci, Brăila, Bârlad, Ploiești, Tulcea, Măcin, Câmpina, Bacău, Piatra Neamț, Buzău, Cluj, București, Pitești, Aiud, Chișinău, Padova (Italia), Viena (Austria) etc.

Expozițiile personale deschise de-a lungul anilor au reliefat o preocupare constantă a artistului pentru cultivarea cu precădere a peisajului, a naturii statice cu flori și a compoziției. În general, pictura sa se

revendică de la datele realului, însă de cele mai multe ori el se îndepărtează de modelul clasic al acestor genuri, optând pentru forme de un sintetism care merge până la abstract. În procesul de creație, Sterică Bădălan metamorfozează elementele concrete, le simplifică, le abstractizează, astfel că în final compozițiile rezultate amintesc vag de motivele care au stat la baza lucrărilor. Artistul păstrează însă acel spirit al locurilor, în cazul său al Deltei Dunării, cu grinduri, ghioluri, vegetație luxuriantă și ape nemărginite, al pământurilor fertile sau arse de soare ale Dobrogei, al cerurilor contopite de cele mai multe ori la orizont cu albastrul apelor. Într-un timp, formele configurate pe pânză aveau înfățișări contorsionate,

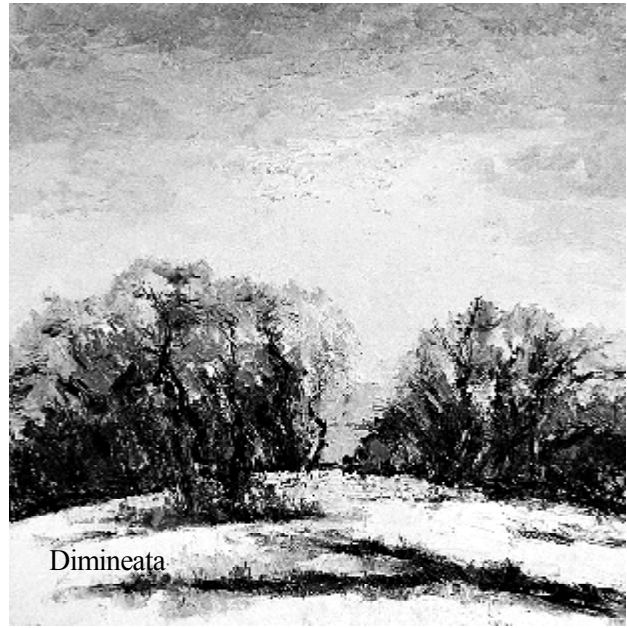
Insula

Colț de pe strada Dogăriei

Autumnală

Dimineata

ciudate, semănând uneori cu niște vietăți stranii. Ele creau tensiuni și neliniști, stări dramatice, care erau de fapt rezultatul unor antinomii la nivelul materiei. Alteori, formele încearcă să fie expresii ale structurii geologice a formelor de relief, ale lanurilor date în pârg sau al vegetației în care puterea sevelor se manifestă în dominația pleneră a verdelui. Culoarea joacă un rol deosebit prin marea sa capacitate de sugestie în crearea unei atmosfere tonifiante, de înaltă vibrație lirică.

Tehnicile mixte în care Sterică Bădălan își realizează lucrările rețin și ele atenția privitorului. Pe suprafața de pânză, carton, placaj sau O.S.B., de obicei de dimensiuni mari, el construiește adevărate eșafodaje compoziționale din îmbinarea unor materiale extrem de diferite: ghips, pânză de sac și tifon, plasă de plastic, aracet, sfoară, cartoane de ambalaj cu caneluri, baghete din lemn etc. Peste acestea aplică materia picturală așternută din abundență sau lăsând uneori să se vadă textura materialelor utilizate. Adesea tablourile arată ca adevărate basoreliefuri. Motive noi și-au făcut apariția în universul compozițiilor sale: personaje din mitologia populară, arcada, cercul, sfera – simboluri ale jertfei și solemnității, ale împlinirii și perfecțiunii, ale cosmosului. Utilizarea în mai mare măsură a bronzului auriu și a foiței auriu le dă tablourilor un aer de eleganță și noblețe, ne face să ne gândim la arta ctitoriilor noastre religioase și a frescelor.

Pictorul în toată puterea cuvântului, înzestrat cu har pentru această profesie, stăruitor în a găsi soluții plastice care să-i exprime cât mai convingător crezul artistic, trăirile, gândurile și sentimentele, Sterică Bădălan este o prezență dinamică în viața culturală a Galațiului și a țării, un artist capabil să ofere în continuare multe surprize, care atrage și emoționează prin ceea ce creează și care merită să fie urmărit în mersul său pe drumul atât de spinos al artei.

Corneliu STOICA

Peisaj din comuna Cornu

Flori

Vasile Sevastre Ghican

Aripa de munte

Prostia tronează
lângă frații ei –
averea și mândria;
Lumina se ceartă
cu întunericul,
liniștea cu zgomotul
strigând și chemând
nemilosul timp al ierburilor;
Adâncuri sfințite
lângă sfințite atingeri –
dezastrele se nasc
în inimile oamenilor –
timpul ucide
curiozitatea mea
mereu gestantă !

Doamne,
greu e
să fii singur
pe o stradă
înșesată
cu gânduri!
Mecanism
făcut
să funcționeze
cu cafea și fum !

Lăsarea nopții

Lăsarea nopții unealtă
născătoare de fântâni,
țărâna din ele
ecoul păcătoaselor mâini;
coborâți în voi, oameni, –
faceți-vă inventarul inimii,
demolați zidul
ridicat între voi și clipa mândriei –
Doamne, și azi a mirosit
a sfârșit de lume !

Mai lasă-mă
în pace, nene Pepene –
nu vezi că varul
de pe pereții tăi
nu se aseamănă
cu varul
de pe pereții mei ?

Șurubul de reglaj

Anul acesta
nu m-am săturat de dude,
nici de pepeni,
nici de struguri;
desigur nu m-am săturat
nici de prune,
nici de cântec
și sigur aș fi făcut și eu
o burtă de must înăsprit;
oho, anul acesta vecinii mei
nici de pâine nu s-au săturat;
Doamne, ce să le spun
celor ce reglează
șurubulul pântecului meu ?
cum să-i denumesc, Doamne,
pe cei care nu mă lasă și pe mine
să mănânc icre negre !?

Noapte

Suntem suficient de sprinteni
pentru a înnopta
în portul din grădina mea
în care eu și tu
naufragiem nestingheriți
și unde luna
trimite raze
să acopere scâncetul
de plăcere al verii!

Răgaz

Țăranul ascultă pământul
la fel cum poetul lumina,
așa cum femeia
foșnitoarea desfrunzire
a unui bărbat
pregătit să o frângă;
Nimic din ce vedeți
nu va avea sorți de izbândă
afară de clipa
gravată de pofta
veșnic la pândă.

Confesiuni

Marius Cioarec

Mă doare **pasul** retrograd pe care-l fac adeseori călcând pe drumurile desfundate ale trecutului...
Mă doare **talpa** care pășește pe cioburile inefabile ale destinului...
Mă doare **mâna** care atârnă inertă pe albul imaculat al hârtiei ce-mi așteaptă netăgăduit confesiunea...
Mă doare **clipa** în care îndrăznesc să visez...
Mă doare **lacrima** ce curge destrăbălat, asemenea unui pârau fără de albie...
Mă doare **ochiul** pironit canonic asupra cerului atemporal...
Mă doare **zâmbetul** adresat unei priviri împietrite...
Mă doare **geamătul** sfâșietor al fluturilor încarcerați în stomacul constipat...
Mă doare **ridul** săpat în obrazul abrupt, precum un tranșeu care păstrează aprinse vestigiile unui trecut tenebros...
Mă doare **sărutul** uitat pe buzele exfoliate de intemperiiile efemere ale dragostei...
Mă doare **glasul** emaciat de strigătele surde îndreptate către prezumtivul demiurg...
Mă doare **privirea** translucidă care străbate neostoit orizonturi crepusculare, difuze...
Mă doare **fiorul** care traversează propria-mi existență transcendențială...
Mă doare **gândul** temerar care survolează neîncetat eul meu infatuat...
Mă doare **ritmul** galopant și inocent al inimii...
Mă doare **cugetul** împovărat de multitudinea păcatelor laice...
Mă doare **sufletul** trădat de angoasele sale stări de transumanță afectivă...
Mă doare **scrâșnetul** care reverberează în pereții scorjiți ai conștiinței...
Mă doare **vena** umflată superfluu de sângele arogant...
Mă doare **pântecul** excedentar care înghite hulpav neobositele și interminabilele dorințe...
Mă doare **verdele** ochilor, înecați de prea multe ori de șuvoiul tulburător al neîmplinirilor...
Mă doare **spiritul** veșnic tânăr, ireversibil căutător al esteticului și al armoniei...
Mă doare **creasta** răscoită a gândurilor controversate...
Mă doare **pasiunea** cu care-mi iubesc viața și... orgoliul vanitos...

16 septembrie 2015, Galați

Adrian Botez

POEM DE TOAMNĂ TÂRZIE

pe străzi se scutur umbrele de case
copacii se întorc din nou pădure
din fapte-au mai rămas câteva oase
infarctu-i forma unei păci „de jure”

doar spectre de fobii se plimbă-n lume
e mai comod așa - fără de-omenire
să vrei - e cea mai sumbră glumă
să faci - antediluviană știre

funerul cer - decorticat de sfinți
privește-n jos - spre moartea puritană
n-ai ce vedea - nicum să mai și minți

iar raiul a ajuns o subterană
...e toamnă - ce să-i cer Lui Dumnezeu?
să mor precum o frunză - nu mai greu...

ZI DE TOAMNĂ

c-un aspersor de vieți s-a înnoit Hristos
curiozitatea s-a întors pe dos
scheletele-s acum ultima modă
scutite de impozit și de odă

e ceață-n minte - brumă peste garduri
din tot ce-a fost grădină-acum sunt farduri:
vomând lehamite-n adâncuri latră câinii
nici umbră și nici saț - doar leșul pâinii

e frig ca înainte de lumină
toți zeii-n cer se zgribulesc amnezici
în ocne-afunzi - cu vină fără vină

la rai și la potire - grav alergici
...nu mai e cale: monotonă voce
ne strigă numărul-n spre beznele atroce

Fior decadent*

Dumitru ANGHEL

Volumul *Fior decadent*, Editura InfoEst, Siliștea - Brăila, 2015, 86 de pagini, semnat de poetul Alexandru Halupa, *soldat* al Oștirii Române, este cea de-a doua carte a sa, la a doua ediție, probabil revizuită și adăugită, cu peste 50 de poeme, fără nicio direcționare tematică, dar marcate de o atmosferă gravă, - crispată, uneori; volubilă și agresivă, de cele mai multe ori - într-o tonalitate lirică de paradă, ca la arborarea *drapelului de luptă*, cu o frenezie a vitalității, între spontaneitate vivace și ritmica unui *atac la baionetă*; pe alocuri, la limita unui risc al derapajului în excentric, de la descumpăniri de tot felul, la ironia molto vivace.

Titul cărții, *Fior decadent*, este... *decadent* în plan liric, doar ca o metaforă rezultată dintr-o deturnare semantică primară, dar și după... *epoleții* de pe coperta semnată de editor, domnul Mihai Vintilă, după și mai decadentul și impresionistul *desen* al pictoriței Raluca Spătaru.

O poezie modernă, așadar, surprinzător protejată de o prozodie mai mult clasică, disciplinată, ca și ordinea și disciplina vieții militare, deși nu lipsesc ingeniozități de versificație, de la strofă la inovații de structură și... *scenografie* poetică, cu trimitere livrescă, ușor pedantă, la decadentele *caligrame* ale poetului francez Apollinaire, pe care le-am întâlnit, cu alte elemente de originalitate grafică, și la poetesa brăileancă Luminița Dascălu, ori la o poetesă din Satu Mare, Corina Petrescu, în recenziile pe care le-am făcut la cărțile acestora.

Și, voi începe cu poemul care *a... botezat* cartea domnului Alexandru Halupa, *Fior decadent*, deoarece chiar *acoperă* cele două alternative ale registrului liric: *prozodic*, mai întâi, în manieră clasică, tradițională: strofă - catren și rimă încrucișată (1-3; 2-4); *tematic*, cu plasticități lexicale cu un plus de ironie agresivă, filtrată de o semantică nouă, elevată și cu totul

în afara clișeele licențioase, care compromit pe termen lung versul contemporan promovat de poeți și, mai ales, de poetese rebele, cu sclifoseli estetice; pe când poetul brăilean îndulcește, ponderează semnificațiile aspre prin șoc preventiv, sinonimie de contrast și metaforă bivalentă: „Pe urmă nu va mai fi

mare lucru/ Doar evocarea genialului artist/ Creionând portretul unui cancer/ În stil renașcentist” (Op. cit., pag. 15).

Poezia domnului Alexandru Halupa este, cum afirmam mai sus, agresivă, cu o violență mai mult verbală și din aria de impact a situațiilor-limită, a unor metafore de contrapunct baroc, cu derivări adiacente de-o expresivă disproporție, care nu pare îngăduitoare nici măcar în orizontul de pace, de grație și fericire al liricii erotice: „Cea care respiră lângă mine ca un drog,/ cea mai frumoasă și seducătoare/ Cea care mi-a turnat otravă pe Dumnezeu/ și apoi m-a pus să mă rog...” („Cea care”, pag. 16).

Și se pliază mai bine, este militantă în zona cenușie a realului și în universul paroxistic al

instinctelor, când *sună goarna* pentru semnale ale degradării umane, dezordinii sociale și ale responsabilităților civice: „Amanetăm mărul sătul de șarpe/ Amanetăm lumina traversând iluzoriu/ Spațiile oarbe/ ... / Amanetăm ura chiar nu ne trebuie/ Amanetăm lacrima cu tot cu patrafir/ Amanetăm sărutul care respiră/ Într-un abis de trandafir” („Abis de trandafir”, pag. 17).

Ori o mobilizatoare apărare a geniului poeziei naționale, a poetului nepereche, supus unui tir concentrat de anihilare a liricii cu valențe de romantism european, din partea detractorilor cu ifose imbecile, care vor să-l scoată pe Eminescu, ca și pe Creangă, Preda sau Călinescu din manualele școlare și din Istoria literaturii române: „Să i se dea *Freamăt de codru*/ Și cărțile uitate prin cerdac/ Să i se dea lumina care a dospit/ În *Rugăciunea unui dac*/ ... / Și *Diamantul Nordului* să i se dea/ Și o *Scrisoare* către veșnicie/ Din care-o *Floare albastră* a zburat/ De mult din colivie...” („Universal”, pag. 19).

Dar și cu gândul la Adrian Păunescu, pe care ignobili mângălitari de gânduri perverse și de ură vor

să-l scoată din conștiința românilor, acuzându-l că n-ar fi scris decât... *omagii* (!?); și-atunci poetul Alexandru Halupa îi dedică un poem fulminant, cam în stilul atmosferei de pe stadioanele Cenaclului Flacăra, pornind de la afirmația zgomotoasă de Casanova a lui Adrian Păunescu: „Singurul meu viciu e femeia!”: „Tot ce se putea iubi, am iubit/ Apocaliptic, desăvârșit în păcat./ Femei aprinse de la chibrit/ Femeile altora uitate în pat./ ... / Femei înfrumusețate de dor/ Femei botezate în venin./ Femei pentru care a trebuit să cobor/ Din iadul meu sublim” („Femei”, pag. 48), cu gândul că, parcă și pe Nichita Stănescu îl paște, *post mortem*, pericolul!

Apoi, ca un *jurământ de credință*, în acordurile Imnului Național și cu mâna pe Tricolor, *poetul-soldat* Alexandru Halupa își pune în operă declarația de credință pentru idealurile sfinte ale umanității și ale crezului în puterea artei: „Sunt soldatul unei țări învecinate cu raiul/ ... / Și toate mamele cândva m-au născut/ Sunt soldatul dezertând din icoane/ Sunt soldatul necunoscut” („Soldatul”, pag. 21).

Poezia erotică din volumul *Fior decadent* revine, mereu nuanțată, după capriciile inevitabile ale celui mai puternic, devorator și imprevizibil sentiment uman, pentru că în dragoste, conștiința poetului rămâne tot în parametrii ideali ai devotamentului suprem, în credința într-un EROS, care nu poate fi atins nici măcar de habotnicele arderi pe *rugul* bigotismului medieval: „Izolați într-un cântec, întârziati și târzii/ Testamentul nădejdi îl scriam împreună/ Atunci puteau să ne-ngroape de vii/ Atunci puteau și pe rug să ne pună” („Maluri îndrăgostite”, pag. 22).

Alteori, poetul se conduce după alte... *ordine* și-și scrie iubirea pe genunchi, în *tranșeele* piedicilor de tot felul, purtându-le în *porthartul* inimii sale ca pe niște scrisori de dragoste, mereu în pericol de a nu ajunge niciodată la femeia iubită, pentru că iubirea iubitei, ca și dragostea de țară, are întotdeauna dușmani nevăzuți, gata oricând să atace și săucidă vise frumoase: „Erau două drumuri. De fapt doar un drum/ Era și o noapte cu suflet albastru/ Nu mă iubeai, te iubeam, dar oricum,/ Era cu noi și-un sihastru” („Nervi extenuați”, pag. 30).

Spuneam mai sus că domnul Alexandru Halupa scrie în prozodie clasică cu strofă, ritm și rimă, dar are și formule proprii de versificație, cu inovații de tehnică a punerii în pagină, cu sugestii de ideatică indusă într-un fel subtil de *rebusistică* pentru titlul, ca în poemul *Contempo-rană*, cu atac la degradingolada socială, la dezordinea și la imorala politică contemporană; o critică virulentă la adresa haosului civic și a relațiilor complicitare și duplicitare din societate: „Prea mulți șefi (inadmisibil de mulți)/ Șefii altor șefi - aflus de șefie -/ Bârfă, ironii și turnători/ Timp fascinat de sărăcie” (Op. cit., pag. 43); ori poemul *Tâl-(Harul)*, în care ironia, persiflarea și înfierarea păcatelor omenești deturneză semantica legendelor biblice spre mesaje și angoase

contemporane: „Ascultă-mă Iisuse prea blând/ (Nu eu să-ți vorbesc se cuvine)/ Dar nu pentru cei curați Ai venit/ Ci pentru tâlharii ca mine” (Op. cit., pag. 27).

Mai ales că segmentul de poezie religioasă din volumul *Fior decadent* se înscrie convingător, deși pe un alt registru liric, în sonorități *de amvon* și atmosferă *de toacă* liturgică la *vecernia* de seară: „Piroanele erau pregătite/ Sutașul își lustruia lancia de fier./ Veniseră și saducheii avizi de dreptate/ Venise și Maria sprijinindu-se de cer” („Anno Domini”, pag. 55).

Nu putea să lipsească din atâtea răvășite și patetice frământări sufletești, patriotismul românului și militarului de carieră: „Mai bine de mine că sunt român/ Adică am mântuirea la îndemână!/ Adică și atunci când tac/ O fac tot în Limba Română” („Pentru suflet”, pag. 51), pe declarația orgolios mascată de poet talentat a domnului Alexandru Halupa: „Mai bine de mine că sunt poet/ și poate am sau n-am/ nicio putere./ Mai bine de mine că sunt sărac/ și puțin mi s-a dat,/ dar oare cât mi se va cere?” (Op. cit., pag. 52).

Există în cartea *Fior decadent* și poezie cu prozodie de ultimă generație, cu vers alb sau vers liber, deși rămâne la teme din vechi legende, cu *mitul jertfei pentru creație* și cu o nostalgică și melancolică poveste de dragoste, idilică și pură: „Am scos-o pe Ana din zid/ ca să-mi devină soție/ Să-i pictez zâmbetul sânilor/ cutremurat de poezie./ dulce să o legăn / pe un răsărit de curcubeu/ ... / și să o închid Doamne-n cugetul meu/ ca să-l uite odată pe Manole” („Juvenilă”, pag. 64). Și, tot în *metru* modern, pe tema filosofică a unui existențialism în impas, pe fondul unei nefericite crize sociale cu posibile efecte pe termen lung: „Rămânem așa, fără noimă -/ Deposedați chiar de eresuri/ Tăcem/ ca-ntr-un film foarte mut./ Tăcem cu gura/ plină de-nțelesuri” („Urbană”, pag. 66), ca să încheie cu o satiră optimistă, ușor persiflantă, ce conferă poeziei un aer de gratuitate pur estetică: „Am tot ce vreau să fiu un geniu.../ Dar sunt puțin cam leneș și nehotărât/ În abisuri găfâie-ntrebarea: *Oare-i ajunge nebunului, atât?*” („Pinot Noir”, pag. 77).

Fior decadent, o carte de literatură lirică, pe un registru prozodic, între clasic și modern, de la verbul agresiv, îmblânzit de eleganța semantică a Dicționarelor de lux, până la aura de calitate a unor mesaje majore, asemeni unei *Ars poetica* sau ca... un *Ordin de zi* pentru iubirea de poezie: „Să citim poezie până/ ne iau ochii foc./ Oricum nimeni n-o să înțeleagă/ cum într-un vers se pot iubi/ moartea și viața întregă” („Orbi”, pag. 41), pe sonoritățile antrenante și vivace ale celebrului *Radetzki Marș* de Johann Strauss, cu care se încheie tradiționalul Concert de Anul Nou al Filarmonicii din Viena.

**Fior decadent*, Alexandru Halupa, Editura InfoEst, Siliștea - Brăila, 2015

Patăria și paltonul domnului Carcewsky

Violeta IONESCU

Într-o dimineață nehotărâtă a începutului de iarnă 1932, când din cer pica nici ploaie, nici ninsoare, vocile băieților care vindeau veștile în urbe, urcând dinspre redacțiile de pe Colonel Boyle și Brașoveni spre Piața Regală, au trezit Galațiul:

- „Senzaționala dispariție a dentistului Carcewsky”! Luați „Acțiunea!”, citiți despre dispariția unui dentist din orașul nostru!...

- Cumpărați „Ecoul!”... „Dentistul Carcewsky a plecat de acasă și nu s-a mai întors!”...

- Citiți „Galații Noi”!... „Un dentist a dispărut misterios acum trei zile...”

Lumea de pe stradă, din magazine sau din birturi s-a repezit să arunce leul băiatului și să prindă știrea.

Ce să fie: fugă? răpire? sechestrare? sinucidere? omor? Sau... mai ce? Plecare de bună voie? Nedumerirea era mare, curiozitatea și mai și. Grupuri-grupuri se strângeau să comenteze, în restaurante, bodegi, cofetării, la frizerii, în piețe:

- N-a murit, dom'le, n-a plecat nicăieri, n-a fost furat. Pur și simplu „a dispărut”. - Unde? La vreo damă...

- Nu se știe, mister total. Uite, scrie că „soția a găsit acasă, pe o măsuță, toate actele lui, cheile și ceasul de buzunar”... Te duci la damă fără acte, dar fără chei și mai ales fără ceas...

- Bine, dar... ce motiv să aibă? Numai că s-a întâmplat ceva cu el...

În primul rând, era de stabilit cine este acest domn dentist Carcewsky.

- Cine e, dom'le, la urma urmei dentistul ăsta? Îl cunoaște cineva?

Nu prea. Cum e și firesc, unii auziseră de el, alții nu.

- Nu e cine știe ce cunoscut în urbe, cu toate că gălățenii nu-și mai scot demult măselele la bărbier... dar peste tot e plin de dentiști cu faimă, nu venetici ca acest domn Carcewsky, care se vede treaba că a venit de curând în Galați, de nu-l prea știe lumea. Uite ce scrie aici, că „s-a pripășit în orașul nostru la câțiva ani după război”. A avut cabinet mai întâi în Valea orașului și, numai după ce a terminat de scos toți dinții și toate măselele de acolo, a urcat să le scoată și din deal... Acum are cabinetul de tortură pe Brăilei, la 42. Sau avea, mă rog. Sau poate mai are!...

Citind mai atent fiecare ziar – căci marile știri se dau cu lingurița, în mai multe „prize”, de unde trebuie să alegi, să le lipești, ca să ai vederea de ansamblu asupra întregului - s-a aflat că „acest domn Carcewsky”, cu numele de: Samuel Itzic Carcewsky, originar din

Ucraina, acum sovietică (a nu se confunda cu Meyer Carcewsky, tehnician dentar din strada Muzicii 10, probabil vreo rudă îndepărtată), „s-a născut la Tiraspol și a studiat la Universitatea Dentară din Odessa, devenind Diplomat al acestei universități. Apoi s-a întors în orașul natal Tiraspol, unde și-a practicat meseria până în 1917, când a izbucnit Revoluția. Era un țarist înfocat și antirevoluționar convins, așa că a rămas în Ucraina, organizând la Odessa garda civilă. După victoria bolșevicilor a fost judecat în lipsă și condamnat la moarte.”

- Asta e! A fost condamnat la moarte! Acum l-au prins aici, la Galați, și l-au executat!...

Suna groaznic. Un condamnat la moarte în orașul lor? Și care mai scotea și măselele oamenilor pe deasupra! Gălățenii nu mai avuseseră de mult un asemenea motiv de îngrijorare.

- Taci, dom'le, de unde știi că e mort? Poate trăiește...

- Citește mai departe, să vedem ce scrie, că tot gazetarii află veștile înaintea noastră – dacă nu le-or fi inventând ei înșiși.

- „Deci, nu mai avea alternativă: trebuia să fugă. După multe peripeții a reușit să se îmbarce împreună cu familia, soția și băiatul, care atunci avea 5 ani, pe o navă care pleca la Istanbul. Însă nu a reușit să se stabilească acolo, fiindcă Istanbulul este un oraș periculos, unde forfotesc spionii și trădările sunt la ordinea zilei. Așa că și-a luat din nou familia și s-a îmbarcat pe o altă navă care venea la Galați. Și aici a rămas”.

În sfârșit s-a aflat motivul venirii lui Carcewsky în orașul de la Dunăre.

- Bun, să fie sănătos. A găsit loc de pripas, că după război ne-am procopsit cu mulți ruși albi condamnați la moarte în țara lor și i-am primit pe toți. Că așa e gălățeanul nostru, filotim. Și, mai departe, ce a făcut dom' Carcewsky la noi? Ia s-auzim.

- Gazetarii noștri, băieți isteți, s-au dus la Comunitate și așa au aflat că: „În 1924-1927, S. I. Carcewsky era onor președintele societății culturale sioniste „Tzeiri Tzion” din Galați, pe care tot el o înființase, influențat de modelul partidului revizionist al lui Vladimir Jabotinsky, parizian născut și el tot în Ucraina, la Odessa, care din 1921 devenise președintele Organizației Sioniste Mondiale”... Oameni grei, nu glumă!

Carcewsky mai participase și la ciclul de șezători în limba ebraică, organizate de „Tarbut”, în iarna anului școlar 1927-28, unde conferența, alături de cunoscutul doctor Moise Weinstock – cel cu casa și cabinetul pe Col. Boyle colț cu Brașoveni - și de alte personaje importante, sub oblăduirea Rabinului Zalman.

În zilele care au urmat au apărut în presă tot felul de supoziții privind această dispariție neașteptată, alimentate, firește, și de trecutul lui zbuciumat. Cum „Ecolul” avea și o ediție care apărea la 3 după amiaza, ziarul era așteptat ca pâinea caldă. Gazetarii făceau coadă la ușile doamnei Carcewsky și ale poliției să mai prindă un pont. Și iată ce citeau în gura mare curioșii, la ședințele de grup:

„Din declarațiile soției, în ultimul timp domnul Carcewsky suferea de o boală de nervi. Era mereu irascibil, nu putea să-i spună nimic, că imediat sărea în sus ca un arc”...

- O fi fost urmărit, mai știi? Prinsese de veste și normal că se speria săracul din orice. Cum era să-i spună nevastă, s-o împacienteze și pe ea?...

- Stați să auziți mai departe: „Un frate de-al lui se împușcase cu un an în urmă la Iaffa... De ce? Nimeni nu știe! Nu este imposibil ca și el să fi recurs la același gest. Dar cum? Unde? Și, mai ales, de ce?”

Ei, iată cum gazetele manipula, de voie, de nevoie, opinia publică.

- Să fie sinucidere? S-ar putea! Se explică de ce n-a mai avut nevoie de acte, chei și ceas...

- Cu pecetea de condamnat la moarte, o fi fost urmărit, găsit și obligat să-și ispășească pedeapsa printr-o sinucidere mascată?...

- Totuși, fără să lase măcar un bilet, fără o vorbă... Ceva nu e în regulă. Soția susținea că el nu era un om iresponsabil, nu ar fi dispărut de bună voie, lăsându-și familia fără niciun sprijin material, mai ales știind că are și doi copii de întreținut, unul student și o fată la școală...

A trecut Crăciunul, a trecut și Anul Nou 1933. Carcewsky nicăieri.

Dar iată că pe 5 ianuarie, băiatul de la „Acțiunea” striga din nou în gura mare pe străzile din Galați: „Senzaționale amănunte asupra dispariției dentistului Carcewsky”!

Lumea s-a bulucit să ia ziarul și în câteva minute puștiul fugea fericit să mai aducă și alte tranșe. Așa s-a aflat că:

„Doi muncitori din port s-au prezentat ieri la doamna Carcewsky, în str. Brăilei, aducându-i la cunoștință că în prima zi de Crăciun au văzut pe gardianul însărcinat cu paza pe malul Dunării, în apropiere de Bazinul Nou, ridicând un palton și o pălărie pe care le-a luat cu dânsul. Doamna s-a dus la chestură, să afle dacă într-adevăr știrea este reală. De aici, i s-a spus că gardianul despre care e vorba a adus numai o pălărie. Luat din scurt, el a mărturisit că paltonul îl trimisese acasă, într-un sat din județ. Pălăria a fost recunoscută de doamna Carcewsky ca fiind a soțului ei. Cercetările continuă. Să fi fost sinucidere?”

Toată urbea interesată de can-can era de acord, de data

aceasta, cu sinuciderea.

- Din Galați, ca să dispari definitiv, nu poți decât să te arunci în Dunăre... altă cale de scăpare n-ai!

- Ba de ce să n-ai, dom'le? Iei avionul...

- Bine, îl iei, dar nu-ți lași pălăria și paltonul pe malul Dunării...

La 6 ianuarie, știrile care alimentau deruta au continuat: „Dentistul Carcewsky este plecat în străinătate? Versiuni despre activitatea politică subversivă a dispărutului”.

- De ce nu vreți să mă credeți pe mine, zicea câte unul plin de sine, când vă spun că omul ăsta ne-a fraierit pe toți! Cine știe pe unde se plimbă dumnealui, prin ce țărișoare calde, iar noi ne dăm aici de ceasul morții că unde e.

- Vorba e: mai trăiește sau nu mai trăiește Carcewsky? Uite, diferite surse de informație încep abia acum să afirme că lua deseori parte la întruniri secrete ale muncitorilor comuniști din Galați, la subsolul unei clădiri din strada Traian...

- Ei, asta chiar nu mai e de crezut! A fugit din Ucraina pentru că fusese anti-bolșevic convins, iar aici este acuzat că participa la întrunirile comunistilor... E gogonată rău!

- Ai dreptate, teza e prea șubredă, nu se susține!

La 10 ianuarie, când misterul se încălcase de nu mai știa nimeni de unde să-l apuce și cum, tot „Acțiunea” publică „Adevăratele cauze ale dispariției dentistului Carcewsky”, care erau, cică: certuri violente și continui cu soția, legături nepermise cu femei străine. Chiar epilogul unei boli venerice... – toate aceste motive l-au împins spre sinucidere”.

- E clar că vor să-l scoată din sfera politicului. S-or fi speriat și ăștia de la ziar. Domnul George Mihailescu o fi primit vreo vizită...

La 11 ianuarie, toată presa se potolise și anunța formarea unui comitet de ajutorare pentru familia dentistului Carcewsky, soția și cei doi copii care rămăseseră fără nici un venit. Băiatul era student la Universitatea București, iar fata era elevă la o școală din Galați.

Nu după mult timp însă, tot gazetarii au aflat că imobilul din Brăilei, împreună cu cabinetul au fost vândute și doamna a cumpărat trei bilete de vapor cu destinația Buenos Aires...

Cabinetul dentar din str. Brăilei 42 a fost preluat de Dr. Med. Dentist Waissman Epelboim, specializat la Paris, care anunța, în aceleași ziare, că primește zilnic, începând cu 1 aprilie, între orele 8-12 și 3-6 d.a.

Sfântul Petru în Lanțuri

(fragment din romanul *Pe malul de lut al fluviului*)

Coborâra în apropierea Colosseum-ului. Ionel ridică ochii spre cerul acoperit de cupola înaltă a norilor cenușii, lipsiți de nuanțe. Constanțeanul, mergând

umăr la umăr, îi urmări privirea.

- Nea Ioane, pariez că nici mata nu ți-ai luat umbrela, deschise el gura.

- Numai la umbrelă nu mi-a fost gândul. N-ai văzut că doamna s-a luat de mine că am întârziat la apelul de dimineață.

- După ce și-a tras-o azi-noapte cu avocatul, de ce-ai fi vrut să te tragă pe mata, dacă nu de atenție? Văd, mai încolo, două cioropine¹ cu umbrele. Ne luăm și noi câte una? Dacă se-apucă să toarne de sus, ce facem?

Corban se uită la cei doi bărbați cu tenul măsliniu și fața spână, îmbrăcați în costume bleumarin și fonate, croite dintr-un material lucios și subțire, care momeau trecătorii cu umbrele scurte scoase dintr-o geantă de vinilin, așezată la picioarele lor.

- Sunt indieni, Nicule, nu țigani de-ai noștri.

- Care i-a încliflat și i-a ouat în costumele alea de doi bani! Atunci ciripește mata cu ei, că io sigur nu le înțeleg pășăreasca. Chiar, în ce limbă or fi vorbind?

- Depinde din ce parte a țării sunt. Sigur însă o rup toți pe englezește. Nu degeaba au fost atâția ani sub ocupație britanică. Numai să înțeleagă cele câteva cuvinte englezești învățate de mine la vapoare.

- Nu mă gândesc eu că nu te descurci, căpitane. Vezi, nu le da din prima cât cer.

Ionel negocie cu ei mai mult prin semne, reușind să cumpere două știfturi de umbrele cu doi euro bucata. Nicu îl bodogăni, nemulțumit, dar când începu să cadă burnița, schimbă macazul, declarând:

- Taman la fix ne-au ieșit vopsiții ăștia în cale.

Cu umbrelele deschise se grăbiră după alaiul excursioniștilor. Când ajunseră în preajma Colosseum-ului ghida le explică de ce nu pot să-l viziteze. Nu ar mai fi avut timp pentru celelalte obiective. Cine dorea totuși s-o facă, putea să vină după-amiază, în timpul pauzei de prânz, care, în acea zi, trebuia să țină până la orele 17.00. Dumneaei avea nevoie de odihnă după noaptea albă pe care o făcuse datorită accidentului de care le vorbise mai devreme. Hotelul nu e chiar așa departe, iar dacă se înțeleg să meargă patru inși într-un taxi, n-o să-i coste o avere. Ce vor vizita mai întâi în acea zi, după ce au admirat pe dinafară zidurile Colosseum-ului și s-au uitat în treacăt la uniformele soldaților romani, lângă care nimeni nu-i oprește să se

fotografieze mai târziu, bineînțeles contra cost, este basilica San Pietro in Vincoli, adică biserica Sfântului Petru în Lanțuri.

Ionel nu-și putea lua ochii de la construcția circulară a imensului amfiteatru a cărui construcție află că a fost începută de împăratul Vespasian în anul 72 d.Hr., dar a fost terminată, opt ani mai târziu, de fiul acestuia, Titus. De fapt, văzută de sus, aria ruinelor uriașului amfiteatru nu era circulară, ci eliptică.

- Nene, drăcovenia asta parcă-i o cratiță babană de lut ars, fără toarte, ciobită și ciuruită de bombe, nu crezi? mormăi pe neașteptate constanțeanul, uitându-se critic la zidurile înalte ale Colosseum-ului.

- Poate că au bombardat-o nemții în război, își dădu cu părerea brunetul.

Ionel nu-i răspunse, făcându-și de lucru cu aparatul de fotografiat. Nu-l mai deranja ignoranța proaspătului amic, ba chiar înclina să-i dea dreptate în privința comparației trăsnete. Nuanțele coloristice, predominant roșietice ale amfiteatrului, întrerupte de găvanele arcaadelor și ferestrelor de pe cele trei nivele, aduceau oarecum cu cele ale oalelor și ulcelelor de lut din gospodăriile rustice românești. Luptele între gladiatori sau ale acestora cu animale sălbatice, care aveau loc aici în antichitate, inspiraseră pe scriitorii din vremurile moderne să creeze valoroase opere literare, cu predilecție epice, dar și pe cinești să realizeze filme istorice cu bugete impresionante, ultimul exemplu care-i veni în minte fiind pelicula „Gladiatorul”, unde Russel Crowe făcuse un rol memorabil, iar filmul înregistrase un uriaș succes de casă. Tot aici, se presupune, ar fi fost omorâți și unii creștini care refuzaseră să se dezică de credința lor. Persecuțiile împotriva creștinilor atinseră apogeul în timpul împăratului Dioclețian, dar nu existau dovezi că ar fi avut loc execuții și în incinta Amfiteatrului lui Flavius, așa cum mai era denumit Colosseum.

San Pietro in Vincoli se dovedi a fi o bazilică modestă, la prima impresie, comparativ cu atâtea catedrale vechi, pe care excursioniștii români aveau să le vadă la Roma, dar și în alte orașe ale Italiei. Lipsa unei turlă ca și intrarea modestă printr-un pridvor deschis de o colonadă cu cinci arcade boltite, un portic, cu alte cuvinte, te putea face să crezi că intri într-unul din edificiile medievale oarecare, atât de multe la Roma. Surpriza era însă înăuntru. Operele de artă existente în această biserică erau de o valoare inestimabilă, le dezvăluia Elena Panait. Enumeră mormântul lui Antonio Pollaiuolo, pictor, gravor, sculptor și giuvaergiu din secolul XV, dar și al fratelui său Piero, operă executată de Luigi Capponi, sarcofagul cu relicvele celor șapte

frați Macabei, mucenici ai creștinismului timpuriu, martirizați în secolul II de Antioh Epifaniu, regele Siriei, coloanele de marmură albă care delimitau naosul central, provenind din Roma Antică, ușile de bronz realizate în 1477, mormântul cardinalului Cinzio Passeri Aldobrandini (1551-1610), lanțurile Sfântului Petru, de unde și denumirea bisericii, aduse din Ierusalim (unde apostolul fusese întemnițat de Irod în închisoarea Mamertina) la Roma, în secolul V, de Eudoxia, fiica lui Theodosius II cel Tânăr, împărat al Bizanțului, și soție a celui alt împărat, al Imperiului Roman de Apus, Valentinianus al III-lea ș.a. Dar toate acestea păleau dacă își îndreptau atenția spre monumentală sculptură care-l reprezenta pe Moise, marele legislator din Vechiul Testament, cel căruia Dumnezeu îi încredințase Decalogul, tăblițele cu cele zece porunci (care pot fi văzute pe frontispiciul oricărei sinagogi din lume), și reușise să pună la cale Exodul, Fuga din Egipt a poporului evreu, aflat în robia faraonică, lucrare superbă executată de marele Michelangelo. Magnifica statuie îl înfățișa pe Moise stând jos, cu tablele sfinte la subraț, flancat de două statui feminine, ale Rachelei și Liei, care simbolizau viața activă și cea contemplativă. Impresiona forța care emana din întreaga statuie, hotărârea conducătorului de a îndeplini misiunea încredințată de Dumnezeu. Însă ce-i șocă pe vizitatorii români fură cele două cornițe, ca de berbecuț, de pe capul hirsut al profetului. Probabil și alți turiști care trecuseră pragul lăcașului sfânt se întrebaseră de ce o personalitate religioasă, considerată sacră și de către creștini, era încornorat precum diavolul. Explicația era una destul de alambicată și ciudată în același timp. Atunci când Dumnezeu îi încredințase lui Moise pentru a doua oară tablele cu cele zece porunci, fața acestuia devenise *strălucitoare*. În traducere, din ebraica veche, *strălucitor* ar fi însemnat *coarne*. Așa întruchipase Michelangelo tălmăcirea. Opera de artă a fost comandată artistului de către papa Iuliu al II-lea (1503-1513), ca parte a unui proiect dintr-un grandios mausoleu ce urma să fie amplasat în basilica San Pietro din Vatican. Intenția era ca monumentul funerar, unde însuși papa Iuliu al II-lea dorea să se odihnească după moarte, să aibă nu mai puțin de patruzeci de statui. La un moment dat însă, papa Iuliu al II-lea i-a cerut artistului să întrerupă lucrul la mausoleu pentru a putea picta bolta Capelei Sixtine. Mausoleul n-a mai fost terminat niciodată, papa fiind totuși înmormântat în catedrala Sfântului Petru din Vatican. Iată cum datorită lui Michelangelo Buonaroti, dar și mecenatului unui papă care a demonstrat că poate să iubească mai mult arta decât propriul orgoliu, omenirea a moștenit două lucrări artistice geniale, statuia lui Moise și Capela Sixtină.

Constănțeanul, care îl urma pas cu pas pe Ionel, avea să se pronunțe tranșant, holbându-se la capodoperă:

- Să mor eu, nene, dacă-i înțeleg pe macaronariiăștia. De ce l-au pus pe Scaraoțchi în biserică?

- Nicule dragă, dacă erai atent la explicațiile ghidei, nu mai puneai acum întrebări tâmpite, nu se mai abținu Ionel să-l apostrofeze pentru gogomăniile pe care le debita.

Ieșind din biserică, excursioniștii fură îndrumați iarăși în proximitatea Colosseum-ului unde Elena Panait le spuse câte ceva despre Arcul de Triumf al lui Constantin, aflat în apropiere, ridicat în cinstea acestuia de Senat pentru victoria purtată împotriva lui Maxentius, la Ponte Milvio, în anul 312 d.H. Le mai spuse că arcul împăratului a mai fost denumit în bătaie de joc „cioara lui Esop”, aluzie la o fabulă a acestuia. La ridicarea monumentului se folosiseră materiale din arcurile altor împărați, ale lui Marc Aureliu și Traian. Recunoștința lui Constantin față de Senat și de poporul roman a fost însă cam ingrată. Câțiva ani mai târziu, în 325 d.H., după ce reușise să reunifice imperiul, împărțit în două, chiar în patru (tetrarhia), de predecesorul său, Dioclețian, prigonitorul creștinilor, nu s-a sfiit să mute capitala de la Roma la Constantinopol. *Constantin rămâne unul dintre cei mai importanți împărați care au condus Imperiul Roman, mai ales pentru că în timpul domniei sale creștinismul a fost admis ca religie de stat, fiind sanctificat mai târziu împreună cu mama sa, după cum se știe, și-a încheiat ghida alocuțiunea.*

Îndreptându-și atenția spre Forul Roman, pe care-l priveau de sus, perioadele istorice fiind despărțite nu numai de ani ci și de *straturi geologice*, după cum li se explicase, grupul turiștilor români observară nu prea departe un alt arc de triumf, ce începuse să fie construit mai devreme, în anul 203 d.H., în cinstea împăratului Septimius Sever. Acesta împreună cu fiii, Caracalla și Geta, în războiul dus împotriva parților, reușise să-i învingă, înființând după aceea provincia Mesopotamia. În rest, privind de la înălțime ruinele Forului Roman, iritați de ploaia mocănească care continua să cadă din cer, oamenii nu prea mai ascultau explicațiile succinte și repezite ale Elenei Panait despre templele lui Saturn, Iulius Cezar, Augustus, Castor și Polux, Antonius și Faustina, Romulus, Venera și Roma, apoi despre ceea ce abia mai putea fi identificat din vechile basilici romane, acestea nefiind biserici, *după cum s-ar putea crede*, subliniasse cuvintele posomorâta ghidă, ci edificii publice unde aveau loc judecățile sau unde se mediau afacerile. Bineînțeles că trebuiau amintite și celelalte două arcuri de triumf, rămase mai mult sau mai puțin în picioare, ale lui Tiberiu și Titus. Merita toată atenția privitorilor și Via Sacra, artera pietruită a Forului Roman, conservată destul de bine după cum se putea lesne vedea, dar și Rostra, celebra tribună de unde oratorii sau oamenii politici se adresau mulțimii. *Ruinele, în segment de cerc, sunt vizibile și astăzi în partea de nord a Forului Roman, le arată doamna direcția, întinzând mâna.*

Note:

¹cioropină – țigan (dicționar de argouri)

Muzica, un dar cereesc

Cui să-i mulțumim pentru muzică?

În 1977, în piesa sa „Thank You for the Music” („Mulțumesc pentru muzică”), scrisă pentru albumul „The Album”, trupa suedeză ABBA își exprima recunoștința pentru patrimoniul muzical și darul de a crea muzică. „Thank You for the Music” a devenit parte din mini-musical-ul „The Girl with the Golden Hair”, inclus în turneul mondial al trupei ABBA din ianuarie-martie 1977. Versurile piesei, adresate către un presupus Dăruitor al Muzicii, recunosc că muzica este un dar, care ne aduce bucurie și că, în esența noastră, suntem niște creaturi muzicale. Textul piesei adresează următoarea întrebare: „Cum ar fi viața fără cântec, fără dans, cine am fi noi?”

După aceasta, piesa pune întrebări bune în ce privește originile muzicii: „Deseori am meditat la faptul cum a început totul/ Cine a descoperit faptul că nimic nu poate cuceri inima așa/ Cum o face melodia?” Vocalista Agnetha Fältskog oferă răspunsul decisiv: „Deci, oricine ar fi el/ Eu sunt admiratoarea lui”. Recunoștința este exprimată, dar Muzica Mistică rămâne neidentificată.

Johann Sebastian Bach oferă un răspuns total diferit la întrebarea „Cine a creat muzica?”. Într-o zi, Bach a zis: „Eu cânt notele scrise, însă Dumnezeu este cel care creează muzica”. Aici nu este nici o umbră de incertitudine. Nici un fel de discuții vagi. Dăruitorul Muzicii este Dumnezeu. La începutul și sfârșitul fiecăreia din creațiile sale, Bach semna literele „S.D.G.”, abrevierea expresiei *Soli Deo Gloria* („Gloria este doar a lui Dumnezeu”). Fiecare creație a lui Bach era dedicată Lui, fiind o expresie a recunoștinței față de cel care este sursa muzicii.

Cu Dragoste, din Ceruri

Atât Bach, cât și ABBA sunt de acord că muzica aduce bucurie. Ambii comunicau cu lumea din jur prin intermediul muzicii. Deosebirea cheie dintre ei constă nu doar în instrumentele muzicale pe care le-au folosit, ci și în înțelegerea pe care o aveau cu privire la originea muzicii. Bach considera

muzica drept un dar al Creatorului universului. ABBA sunt și ei foarte interesați de răspunsul la această întrebare, astfel încât se întrebă „Cine?”, însă după aceasta, strângând din umeri, ajung la concluzia că, de fapt, acest lucru nu are importanță.

Deci, de unde vine muzica? Biblia spune că Bach avea dreptate. Înțelegerea lui cu privire la originea muzicii este asemănătoare cu cea pe care o găsim în Biblie, în cartea lui David, cântărețul de Psalmi. El spune: „(Dumnezeu) mi-a pus în gură o cântare nouă” (Psalmul 40:3). David cânta, dar el credea în faptul că Dumnezeu i-a pus muzica în inimă.

Muzica este creația lui Dumnezeu, darul Lui încredințat omenirii. Biblia ne spune că muzica a răsunit la crearea lumii, atunci când „stelele dimineții izbucneau în cântări de bucurie” (Iov 38:7). Biblia este plină de cântări. Cărți întregi din Biblie sunt dedicate păstrării cântecelor inspirate de Duhul și cântate de oamenii lui Dumnezeu. Acestea sunt Psalmii, Cântarea Cântărilor. Pentru mulți prooroci biblici, precum Isaia, Ieremia și Habacuc, cântecele erau parte componentă a oracolelor.

Astfel, ajungem la o concluzie evidentă: Dumnezeu Creator este și Dumnezeu muzicii și El ne-a creat pe noi, oamenii, ca ființe muzicale. Capacitatea noastră de a crea, de a înțelege și de a ne bucura de muzică demonstrează că suntem creați după chipul lui Dumnezeu. Isus a cântat împreună cu ucenicii Lui (Marcu 14:26); Dumnezeu cântă cu bucurie despre poporul Său (Efania 3:17); inima omului este plină de cântare atunci când este în stare de înălțare spirituală (Efeseni 5:18-19; Coloseni 3:16).

Mulți muzicieni, într-un fel sau altul, își practică creativitatea recunoscând măreția și divinitatea muzicii. Unii din ei, ca și trupa ABBA, recunosc că muzica vine de undeva de sus, că există o sursă sfântă a talentului lor. Alții, ca și Bach, recunosc în mod conștient că Dumnezeu este Dăruitorul Muzicii și se consideră pe sine drept un instrument pământesc, destinat să transmită omenirii muzica cerurilor.

Uniți în dragoste

Alexandru COCETOV

„Amplasată în mijlocul Bibliei, Cântarea ridică la înălțimi marea imagine fundamentală, mergând de la primele capitole ale Genezei la ultimul capitol al Apocalipsei: omenirea a devenit mireasa lui Dumnezeu”, Origene.

Dragostea de-a lungul timpului a fost examinată de filozofi, înfrumusețată de poeți și înălțată de muzicieni, însă nimic nu se compară cu perspectiva pe care Biblia o dă acestui sentiment (Marius Zărnescu). Cea mai intimă relație este relația dintre un bărbat și o femeie, iar această relație trebuie să fie una caracterizată în mod profund de acest sentiment. Biblia vede această relație materializată în căsătorie iar relația soț-soție concretizată pe respect și devotament.

Cartea Cântarea Cântărilor sau Cântarea lui Solomon ne oferă un model de dragoste, o perspectivă corectă a ceea ce ar trebui să fie dragostea în cuplu. Această carte este prima din colecția Ketubim, Maghilot sau Suliurile Sfinte. Se citea în cadrul programului de sărbătorire a Paștelui, cea mai sacră sărbătoare mozaică. [1]

Trecând cu atenție de la primele capitole la ultimele, observăm o mare lucrare de dragoste. Primele capitole încep cu: nașterea dragostei și terminând cu credințioșia dragostei. Capitolul 7 al cărții Cântarea Cântărilor este un capitol de încercare, căci tema acestui capitol suna în felul următor, „Dorința de a fi împreună/încercarea dragostei”, de ce, căci versetul 12 spune: „...acolo îți voi da dragostea mea”.

Ca și la început, Solomon continuă s-o copleșească pe Sulamita cu laude, scoțând în evidență aspectul fermecător al trupului ei, comparând-o cu locuri renumite din ținuturi îndepărtate: Heșbon, Bat Rabim, Damasc, Muntele Carmel. Apoi o înfățișează sub imaginea unui palmier falnic, exprimându-și dorința de a o îmbrățișa. Iar când o îmbrățișează, constată că sânii ei sunt ca niște ciorchine de struguri, iar suflul gurii ei ca mirosul de miere. Sărutarea ei, mai dulce ca vinul... [2, pag. 841], (1. *Ce frumoase îți sunt picioarele în încălțăminte ta, fată de domn! Marginile rotunde ale coapsei tale sunt ca niște lăntișoare de pus la gât, lucrute de mâinile unui meșter iscusit. 2. Pântecul tău este un pahar rotund de unde nu lipsește vinul mirositor; trupul tău este un snop de grâu încins cu crini. 3. Amândouă țâțele tale sunt ca doi pui de cerb, ca gemenii unei căprioare. 4. Gâtul tău este ca un turn de fildeș; ochii tăi sunt ca iazurile Hesbonului de lângă poarta Bat-Rabim; nasul tău este ca turnul Libanului care privește spre Damasc. 5. Capul tău este cum e Carmelul, și părul capului tău este ca purpura*

împărătească: până și un împărat ar fi înlănțuit de pletele tale!... 6. Ce frumoasă și ce plăcută ești, tu, iubito, în mijlocul desfătărilor! 7. Statura ta este ca finicul, și țâțele tale ca niște struguri. 8. Îmi zic: „Mă voi sui în finic și-i voi apuca crăcile!” Atunci țâțele tale vor fi ca strugurii din vie, mirosul suflării tale ca al merelor. 9. Și gura ta toarnă un vin ales care curge lin ca răspuns la dezmierdările mele și alunecă pe buzele noastre când adormim! 10. Eu sunt a iubitului meu, și el dorește de mine). Fecioara completează propoziția, spunându-i că vinul ei nu e pentru Solomon, ci pentru iubitul ei. Ea este a lui, a celui drag, iar nu a regelui. Și pe când rostea acestea cuvinte, ea era conștientă că păstorul tânjea de dor după ea. [2, pag. 841].

Copleșită de atâtea complimente, Sulamita este gata să-și lege toată viața cu iubitul său Solomon. Ea îi răspunde cu aceeași dorință, „Vino, iubitele, haidem să ieșim pe câmp, să rămânem noaptea în sate! 12. Dis-de-diminează ne vom duce la vii să vedem dacă a înmugurit via, dacă s-a deschis floarea și dacă au înflorit rodiile. Acolo îți voi da dragostea mea. 13. Mandragorele își răspândesc mirosul, și deasupra ușii avem tot felul de roade bune, noi și vechi, pe care, pentru tine, iubitele, le-am păstrat”.

Pe măsură ce învățătura biblică despre dragostea fizică s-a emancipat din ascetismul sub-creștin, frumusețea și puritatea dragostei maritale a ajuns să fie înțeleasă mai bine. Cântarea Cântărilor, deși se exprimă într-un limbaj prea îndrăzneț pentru gustul apusean, oferă un echilibru sănătos între extremele exceselor și pervertirilor sexuale și negarea ascetică a binelui esențial al dragostei fizice. Pe lângă limbajul plin de dragoste, cartea conține și cuvinte de avertizare. Ca un refren apare implorarea „Vă jur, fiice ale Ierusalimului, pe căprioarele și cerboaițele de pe câmp: nu stârniți, nu treziți dragostea până nu vine ea” (2:7;3:5;8:4). Acest lucru înseamnă că manifestarea dragostei trebuie să fie făcută la timpul ei, printr-un proces natural și etic-moral corespunzător fără să fie stimulată artificial prin diferite modalități. Aceste practici nu fac decât să denatureze dragostea și să o transforme în curvie. Deși este o carte ce exprimă dragostea, Cântarea Cântărilor susține cu claritate castitatea deplină înainte de căsătorie (4:12;8:8-12), fiind în ton cu mesajul general al Bibliei. [1]

Bibliografie:

1. <http://mariuszarnescu.com/2009/05/21/cantarea-cantărilor/>
2. Comentariul Biblic al credinciosului. *Comentariu.*

Îngerul gri (IV)

Constantin TĂNASE

În cazul în care Șeful nu a citit până la capăt raportul inspectorului Căruntu despre viața și activitatea Spălătorului de vase, nimeni n-ar fi vădit vreo mirare, însă faptul era de neconceput în privința Moșului. El, care venea la birou dimineața devreme, înaintea tuturor și citea cu osârdie, de la un capăt la altul, vrăful de rapoarte, nu a observat că relatarea partenerului său conținea spre final un scurt paragraf referitor la unicul episod de tandrețe din existența subiectului supus observării, adică a Spălătorului de vase. Așa-ceva a rămas neînțeles pentru totdeauna.

Cum era de așteptat și ar fi trebuit să prevadă și cei de la *omucideri*, dacă nu s-ar fi lăsat furați de rutină și împotmoliți în anchiloza obișnuinței, chestiunea a fost sesizată de serviciul protecției și contrainformațiilor interne care a intrat imediat pe fir. Pentru agenții *serviciului secret* era o problemă capitală neglijarea unor date pentru obținerea cărora s-au investit eforturi și s-a consumat timp. Așadar, s-a pornit de la niște întrebări: Cine este Calista? Ce rol are ori a avut în ultimele evenimente la care Spălătorul de vase a fost martor? Unde este Calista și de ce n-a fost interogată? De ce Spălătorul de vase n-a scos o vorbă despre ea? Cum a aflat inspectorul Daniel Căruntu detaliile în discuție și de ce nu le-a verificat? Mai erau și altele (întrebări, desigur), dar pe măsură ce inițiativa lor avansa, au fost abandonate spre a evita o previzibilă alunecare în ridicol.

Cel mai ușor a fost să răspundă că de vreo cincisprezece ani Calista nu mai era, pentru

că murise. Au găsit-o în garsoniera ei din blocul de peste drum de restaurantul de lux unde a lucrat și ea la spălătoria de vase. Vecinii i-au descoperit cadavrul (așa cum se întâmplă în asemenea cazuri) după mai multe zile în care n-au văzut-o plecând sau întorcându-se de la slujbă. Se înțelege că s-a făcut o cercetare la fața locului și că Șeful și Legistul, amândoi cu cincisprezece ani mai tineri pe atunci, au fost prezenți și au făcut totul pentru elucidarea problemei, fiecare în felul său. Însă nimeni nu-și mai amintea, ori nu putea să pretindă că atunci a fost primul conflict direct și deschis între cei doi. Așa cum avea să se repete ulterior, Legistul a conchis că femeia a fost victima unui omor săvârșit cu sânge rece, în timp ce Șeful perora că inexistența urmelor de violență și a unui mobil imposibil de imaginat confirmau teoria lui, în sensul că nu era vorba de crimă. Adevărul e că nu s-a găsit, oricât s-a căutat, vreun semn sau vreo urmă de lovire, agresiune, brutalizare exercitată asupra victimei înainte de a muri. „Și atunci despre ce discutăm?” întreba retoric Șeful, convins în sinea lui că niciun magistrat nu va da întâietate părerilor lui subiective la concurență cu argumentele științifice ale Legistului. Și tot astfel, nimeni nu a observat, nici măcar agenții contrainformațiilor, că deși au fost chestionați cu acea ocazie toți lucrătorii spălătoriei de vase, Spălătorul nostru a fost omis de la interogatoriu.

Dincolo de toate aceste detalii semnificative, dar ignorate, nu se știe nici acum dacă din rea-voință, cu intenție cum s-ar spune, ori din prostie, investigatorii au aflat că numita Calista era, în momentul morții, o femeie încă tânără, de condiție modestă, educată, provenea dintr-o familie de învățători, ea însăși fusese învățătoare, a părăsit învățământul și s-a dedicat spălării vaselor. Dar nici din această parte n-a răzbătut iscusința ce se aștepta de la un serviciu specializat, astfel încât

a rămas nedeslușit adevăratul motiv pentru care femeia a ales spălătorul vaselor în locul catedrei. Despre criminal, având în vedere discrepanța dintre concepțiile Șefului și ale Legistului, este evident că acesta nu a fost descoperit până la momentul intervenției *serviciului special*. Despre mobilul uciderii, nici vorbă a se lua în discuție. Legea nu impune o condiție a crimei în acest sens.

Întrucât nu s-au aflat mai multe despre Calista, așii contrainformațiilor au sărit la ultima întrebare: de unde și până unde necunoscutul inspector Daniel Căruntu a scos de la naftalină povestea Calistei? „De la venerabila doamnă Aida Filipescu,” au explicat la unison colegii de la *omucideri*. De altfel, tema era de notorietate încât suspiciunea de delațiune părea inutilă. Madam Aida era un fel de arhivă a high-life-ului local. Știa și toaca în cer. Și totuși, de ce n-a făcut asemenea confidențe altora. De pildă, celor de la *omucideri* – la vremea descoperirii cadavrului Calistei, celor de la anumite servicii speciale – când s-au luat în considerare oarece atingeri la siguranța (securitatea) națională și acum celor de la contrainformații - ca urmare a suspiciunilor vizând întregul departament al Șefului și, cu precădere, poziția lui în ierarhia administrativă. Față de toți, băbăciunea s-a prevalat de dreptul la tăcere ori s-a eschivat așa cum știa ea și cum nimeni până acum nu a reușit să o înfrângă.

„Să o înfrângă?” s-ar fi mirat un fost client loial al fostei *Case Aida*, pentru că acum nu mai rămăseseră decât vagi amintiri ale unor aspirații neîmplinite, despre ceea ce fusese cândva așezământul respectabilei doamne Filipescu. Deși a început ca oricare altă „fată” care s-a afirmat în branșă, adică a pornit de la a face trotuarul, mai întâi singură, apoi sub oblăduirea proxeneților opresivi, a reușit destul de repede să-și clădească un nume și nu numai, ci să pună pe picioare propria afacere, s-o dezvolte de la o zi la alta și să se impună în viața comunității ca o adevărată personalitate. Nimeni n-a știut vreodată care îi era obârșia, dacă a avut ori are familie și alte asemenea detalii, încât Căruntu a fost dezorientat când a găsit în evidențele poliției doar niște consemnări succinte gen: „fostă prostituată,” „fostă patroană de bordel,” „fostă angrosistă de cereale și cherestea,” „fostă precupețată,” „fostă grimeură la teatru de operă.” Nicăieri nu se menționa: „fostă balerină”.

„Adevărul e că nu mi-a plăcut meseria de dansatoare...” s-a confesat ea odată în prezența inspectorului Căruntu, în același salon (living-room în accepțiunea contemporană) din fastuosul conac modernizat și la aceeași măsură de mahon datând din epoca fanariotă. „Aducea prea mult cu ..., înțelegi dumneata ce vreau să spun. Însă denumirea de *balerină* era preferabilă în comparație cu altele, cum să le zic...? Altora care m-ar fi dezavantajat. Așa că m-am intitulat balerină, în realitate mă ocupam de machiajul și aranjarea artistelor. Și, Doamne, ce bine au mers afacerile în acea perioadă. Nu tu poliție, nu tu inspecție sanitară, de fisc ce să mai vorbim, totul mergea ca pe roate. Fetele erau solicitate la maximum, iar clientela – numeroasă, nerăbdătoare și cu buzunarele pline. Trebuia neapărat un manager care să ordoneze situația, să armonizeze cererea cu oferta, pentru că fetele nu se pricepeau deloc pe latura asta. O făceau aproape de pomană. Cu totul altfel s-au prezentat lucrurile după ce m-am implicat eu. Veneau tot felul de hămesiți, plini de bani: *Madam Aida, aș vrea s-o am pe Gisela. Madam Aida, mor după Mary. Madam Aida, plătesc oricât pentru Muriel*. Lozul curgea ca un râu din toate părțile. Toată lumea era mulțumită, deși grosul mergea la mandea. Atunci am cumpărat casa pe care o vezi și câte și mai câte...”

„Și... mama Spălătorului de vase?” îndrăznea destul de timid inspectorul. „Mă-sa? A fost o proastă. A avut cele mai bune oferte: cei mai mari bogățani, oameni cu influență, miniștri, diplomați, căpetenii din lumea interlopă și alții asemenea. Și ea? Ea a ales poetul postmodernist, trântor și bețiv, care i-a mâncat nu doar agoniseala, ci chiar viața.” Madam Aida Filipescu a expus de mai multe ori aceste aprecieri personale și de fiecare dată, ajungând în acest punct, se oprea ca și când ar fi vrut să vadă efectul spuselor sale asupra celui care o asculta. Însă Daniel Căruntu, după declanșarea anchetei celor de la *serviciul special*, dorea (explicabil) să afle cât mai multe despre relația dintre Spălătorul de vase și Calista. Firește că nimeni, niciodată, nu a putut spune cât adevăr era în destăinuirile Aidei, dar fiind unica sursă, n-au contrazis-o nicicum. După ea, Spălătorul de vase semăna leit maică-sii. Din tot ce era în jurul lui, nu s-a amoretat decât de Calista.

Monumental - Tradiție și viitor

Radu MOȚOC

Ediția a XVII-a din 1-4 octombrie 2015 la Iași.

Considerat de specialiști ca fiind un simpozion reprezentativ pentru România s-a bucurat și anul acesta de o participare

numeroasă, fiind patronat de instituții de mare prestigiu precum:

- Ministerul Culturii din România
- Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași - Muzeul Unirii
- Mitropolia Moldovei și Bucovinei
- Institutul Național al Patrimoniului din București și Chișinău
- Uniunea Națională a Restauratorilor de Monumente Istorice
- Academia de Științe a Republicii Moldova
- Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți
- Primăria din Iași și Cernăuți

După discursurile oficialităților s-au vernisat mai multe expoziții:

- Restauratori români: **Arhitectul Ion D. Trajanescu** la 140 de ani de la naștere. Curatori: Gh. Sion, Alin Saidac, Vasile Andrei

- **Monumente restaurate - mărturii ale patrimoniului național.** Curator: Călin Hoinărescu.

- **Strada Lăpușeanu din Iași. Memoria monumentelor.** Curatori: Aurica Ichim, Sorin Iftimie.

Acest simpozion se caracterizează printr-o tematică constantă axată pe patru domenii, care constituie și denumirea fiecărei secțiuni. De semnalat participarea a 17 specialiști din Republica Moldova:

I. Viața monumentelor laice - istorie, arhitectură, arheologie.

Din cele 25 comunicări semnalăm câteva:

- **Ruxandra Beldiman** - Conacul Ghica-Brigadier de la Budești - Neamț.

- **Stela Cheptea, Bobi Apvăloaei** - Cele mai noi descoperiri arheologice din Iași: Pasajul Mitocul Maicilor și Parcarea Romtelecom.

- **Mircea Ciubotaru** - Grădinile publice din Iași în secolul al XIX-lea.

- **Ștefania Dinu** - Cazinoul din Constanța, un monument Art Nouveau.

- **Mariana Șlapac** - Date noi cu privire la cetatea Ismailului.

- **Mihai-Bogdan Atanasiu** - Conacul de la Deleni, ctitorie a boierilor Cantacuzini din veacul al XVIII-lea.

- **Cristian Căldăraru** - Noi date privind casa lui Al. I. Cuza din Galați.

- **Vlad Vornic** - Cercetări de salvare efectuate în cimitirul sarmatic de la Medeleni, comuna Petrești, raionul Ungheni.

- **Sergiu Mustață, Ion Tentiuc, Ion Ursu** - Noi date privind arheologia cetății Soroca în campania din 2015.

- **Radu Moțoc** - Litograful francez August Raffet în trecere prin Țările Române în anul 1837.

II. Viața monumentelor religioase.

La această secțiune au fost prezentate un număr de 23 comunicări, din care semnalăm:

- **Ștefan S. Gorovei** - Doi boieri dorohoieni și ctitoriile lor.

- **Petronel Zahariuc** - Legăturile Moldovei cu mănăstirea Zograf de la Muntele Athos.

- **Aurica Ichim** - Biserica Sfinții Voievozi-Rufenii. Ultima biserică de lemn din Iași.

- **Attila Szekeres** - Stemele bisericii reformate de la Brâncovenеști.

- **Manole Brihuneț** - Biserica de tip *rotundă* Sf. Mare Mucenic Gheorghe din satul Ciuciulea, raionul Glodeni, Republica Moldova.

- **Lilia Zabolotnaia** - Prima redare autentică a chipului Mariei Lupa.

- **Adelaida Chiroșca** - Tipuri mariale în colecția de icoane populare din patrimoniul Muzeul Național de Istorie a Moldovei.

- **Liliana Condriticova** - Circulația clopotelor în Basarabia în sec. al XIX.

- **Demir Dragnev** - Bisericile din Basarabia: un proiect de perspectivă.

- **Alina-Monica Popescu** - Surse, influențe și tendințe în arta sinagogală din Moldova.

III. Arhitecți în an aniversar comemorativ

La această secțiune au fost susținute un număr de 23 comunicări dintre care semnalăm următoarele:

- **Ruxandra Nemțeanu** - Expresia stilul neoromânesc în opera arhitecților: Petre Antonescu, Cristofi Cerchez, Ion Trajanescu.

- **Anca Filip** - Arhitectul Ion D. Trajanescu la 140 de ani de la naștere.

- **Viorel Gheorghe** - Arhitectul Duiliu Marcu și construirea Pieții Centrale din Buzău.

- **Ioana Maria Petrescu** - Contribuția lui Petre Antonescu la proiectul Arhivelor Statului.

- **Daniel Niculae** - Arhitectul peisagist Rebhuhn Fritz și proiectele sale pentru înfrumusețarea monumentelor din București (1918-1945).

- **Narcis Dorin Ion** - Petre Antonescu - arhitectul favorit al familiei Brătianu.

- **Marius Mitrof** - Palatul Administrației Navigației Fluviale Române din Galați, arhitect Petre Antonescu.

- **Alla Ceastina** - Arhiteții din Basarabia din prima jumătate a secolului al XIX-lea: nume inedite.

- **Valentin Arapu** - „Alexandropol” - Proiectul edificării unui oraș circular în sudul Basarabiei la începutul secolului al XIX - lea.

- **Sergiu Tronciu** - Pasajul comercial „Pocrovski” din Tiraspol.

IV. Tehnici și tehnologii de restaurare.

Această secțiune, care s-a remarcat în fiecare an cu realizările în domeniu important al restaurării, a găzduit 18 comunicări dintre care semnalăm câteva:

- **Alexandra Juvara Chiliman, Cezar Cozma** - Restaurarea muzeului „Teodor Cincu” din Tecuci.

- **Nicoleta Vornicul, Cristina Bibire, Maria Geba** - Cercetări privind degradarea biologică a structurilor la monumente istorice din Moldova.

- **Lăcrămioara Stratulat, Gheorghe Baean** - Utilizarea bois-cement-ului inventat de Henri Coandă în ornamentația interioară a Palatului de Justiție din Iași în anul 1925.

- **Carmen Solomonea** - Restaurarea picturilor murale din pronaosul bisericii mănăstirii Golia.

- **Alexandrina Cuțui** - Restaurarea catapetesmei bisericii *Sf. Nicolae* din Șoldănești.

- **Natalia Procop** - Păstrarea și restaurarea textilelor din colecțiile muzeale din Republica Moldova.

- **Mariana Rusu** - Restaurarea cărților de patrimoniu: abordări teoretice - conceptuale.

- **Virgil Polizu** - Stil neoromânesc, muzeu, parc istoric, restaurare, punere în valoare a vilei dr. Nicolae Minovici din București.

Tot la Iași, în data de joi 1 octombrie 2015, s-a vizitat Palatul Culturii aflat încă în stare de restaurare. Au fost prezentate vestigiile Curții Domnești de către arheolog **Stela Cheptea** și evoluția lucrărilor de restaurare de către **Lăcrămioara Stratulat**.

Într-o sală amenajată special pentru această vizită au fost lansate mai multe cărți:

- **Oana Marinache și Cristian Gache** - *Cristofi Cerchez, un vechi arhitect din București*. Al doilea volum lansat se intitulează: *Arhiva de arhitectură 1830-1860*.

- **Sidonia Teodorescu** - *Mari arhitecți bucureșteni: Ion D.Berindey*.

- **Sorin Iftimie, Mădălin - Cornel Văleanu** - *Piața „Mihai Eminescu” din Iași. Repere istorice și cercetare arheologică*.

Vizitele la Mănăstirea Golia și Biserica Banu au constituit un bun prilej de a constata lucrările de restaurare a picturilor prezentate de Carmen Cecilia Solomonea, respectiv Grigore Negrescu.

La aniversarea a 70 de ani, prof. Mircea Ciubotaru a fost omagiat printr-un volum intitulat „In onorem Mircea Ciubotaru” pe care l-a

prezentat decanul Facultății de Istorie - prof. univ. dr. Petronel Zahariuc. Lucrările susținute la simpozionul **Monumentul din 2014** au fost publicate într-un volum care a fost prezentat de prof. univ. dr. Ion Giurcă. Seara zilei de 1 octombrie s-a încheiat cu un concert de fanfară susținut de orchestra Garnizoanei Iași în colaborare cu Asociația „Al. Lăpușneanu” și Asociația culturală „Kasta Morrely” din Iași. Evenimentul a oferit participanților posibilitatea să danseze pe strada *Alexandru Lăpușneanu*, fiind împodobiți cu petale de flori oferite de *Grădina Botanică* din Iași.

În data de vineri 2 octombrie, lucrările simpozionului au fost continuate în sălile **Academiei de Științe** din Republica Moldova.

Stadiul restaurărilor la **Cetatea Soroca și Hotin** au fost prezentate în cadrul fiecărei cetăți de către Andrei Atanasiu și respectiv Vasile Tărățanu, în data de sâmbătă 3 octombrie.

Centrul Cultural Român din Cernăuți a găzduit duminică 4 octombrie o întâlnire cu specialiștii în restaurarea monumentelor, pe tematica: *Tehnici și tehnologii aplicate la restaurarea cetăților de la Soroca, Hotin și Suceava*. Vizitarea și prezentarea cetății Sucevei a fost făcută cu deosebită competență de Gheorghe Sion.

Se poate afirma cu toată convingerea faptul că și anul acesta simpozionul „**Monumentul - Tradiție și viitor**” a fost deosebit de bine organizat și merită a fi subliniat faptul că inima și sufletul acestei manifestări științifice este **dr. Aurica Ichim**, care coordonează cu deosebită competență, dar și cu respectarea riguroasă a ținutei fiecărei manifestări științifice, drept pentru care merită toate felicitările.

Simpozionul Științific de la Făgăraș

10 – 11 Septembrie 2015

Aflat la cel de-al patrulea simpozion, evenimentul a beneficiat de un spațiu generos, datorită extinderii spațiului expozițional inaugurat recent în anul 2015.

Deschiderea lucrărilor a fost făcută în prezența primarului Municipiului Făgăraș, C. Sorin Mânduc, care a dat cuvântul prof. univ. dr. Andrei Marga, pentru a conferența pe tema: *Schimbarea lumii și consecințele ei*.

În continuare au fost lansate mai multe cărți care s-au bucurat de mult succes, fiind prezentate de autori cu acest prilej:

1. Prof. univ. dr. Andrei Marga a prezentat două cărți:

- *Schimbarea lumii. Globalizare, cultură, geopolitică*. Editura Academiei Române, 2014

- *Ascensiunea globală a Chinei*. Editura Niculescu, 2015.

2. Cercetătorul științific dr. Gheorghe Lazăr de la Institutul Național de Istorie „N. Iorga” din București:

- *Documente privitoare la negustorii din Țara Românească*, vol. I-II, Ed. Universității Al. I. Cuza din Iași, 2013.

- *Studii și materiale de istorie medie*, tom. 32.

3. Prof. univ. dr. Anatol Petrencu de la Universitatea de Stat din Republica Moldova – Chișinău:

- *Românii în Gulag. Memorii, mărturii, documente*, vol. 2, 2015

- *O istorie a Basarabiei*, Chișinău – 2015.

4. Lector univ. dr. Andrei Corobcean de la Universitatea de Stat din Republica Moldova – Chișinău:

- *Așezarea și necropola din prima epocă a fierului Saharna – Țiglău*, Chișinău, 2014.

5. Dr. Dumitru-Cătălin Rogojanu de la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva:

- *Imagina torționarului comunist reflectată în memorialistica universului concentraționar românesc (1947–1989)*, Târgoviște, Ed. Cetatea de Scaun, 2014.

Sesiunea s-a desfășurat pe două secțiuni:

1. Secțiunea: Arheologie – Istorie – Heraldică, a avut loc în Turnul Thomory – etajul II. Semnalăm câteva din cele 37 lucrări prezentate la această secțiune:

- **Ion Dumitrescu** (Muzeul Județean Argeș – Pitești) – *Mori de apă în orașele din Dacia romană*.

- **Dr. Vasile Mărculeț** (Colegiu Tehnic Mediensis – Mediaș) – *Campania bizantină din 1148 împotriva cumanilor de pe malul stâng al Dunării de Jos*.

- **Prof. univ. dr. Lukacs Antal** (Universitatea

București) și **dr. Aurel Dragnea** (Muzeul Țării Făgărașului) – *Cercetări arheologice de la Mănăstirea Șinca Nouă*.

- **Gheorghe Dragotă** (Muzeul Țării Făgărașului) – *Date noi privind tezaurul monetar medieval de la Părău*.

- **Dr. Szekeres Atilla Istvan** (Asociația de Heraldică și Vexilologie din Transilvania) – *Semelele castelului Wesselenyi Teleki de la Comlod*.

- **Dr. Tudor-Radu Tiron**

(Comisia Națională de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române - București) – *Pe urmele unui nobil făgărașean: colonelul Ștefan Stoika de Veneția de Jos și ctitoria sa din inima Bărăganului*.

2. Secțiunea: Artă – Patrimoniu – Cultură, s-a desfășurat în Salonul Principelui – etajul II. Din cele 31 de lucrări susținute în cadrul acestei secțiuni semnalăm următoarele:

- **Dr. Mihai Chiriac** (Mediaș) – *Scurte considerații iconografice asupra unui fragment de monument sculptural roman descoperit în așezarea de la Mediaș – Gura Câmpului*

- **Conf. Univ. dr. Emil**

Dragnev (Universitatea de Stat din Republica Moldova – Chișinău) – *Programul iconografic al sistemului de boltire al bisericii Buna Vestire a Mănăstirii Moldovița*.

- **Dr. Gudrun – Liane Ittu** (Institutul de Cercetări Socio-Umane din Sibiu) – *Ernst Honigberger (1885-1974)- un artist plastic brașovean*.

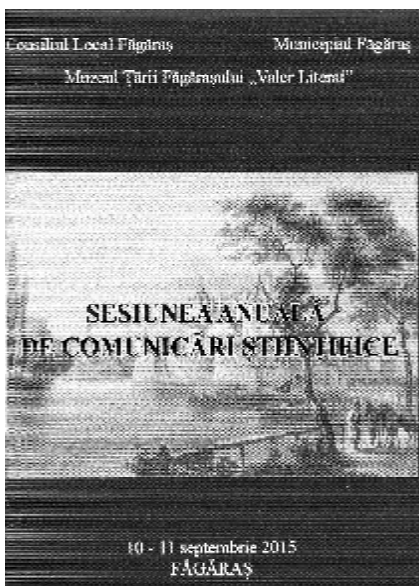
- **Dr. Polixenia Geogeta Popescu** (Muzeul Național Brukenthal din Sibiu) – *Caracterizarea și autentificarea ceramicii arheologice antice prin tehnici moderne de analiză chimică*.

- **Vasile Godici** (Muzeul Național Brukenthal din Sibiu) – *Restaurarea unui dulap rococo din Muzeul Brukenthal*.

- **Radu Moțoc** (Galați) – *Epopeea Dicționarului August Scriban*.

Se poate spune că acest simpozion a fost un succes de participare cu invitați din Republica Moldova, dar și datorită unei diversități de subiecte deosebit de interesante. Toate lucrările vor fi publicate în volumul IV, intitulat ACTA TERRAE FOGARASIENSIS editat de Muzeul Țării Făgărașului.

Radu MOȚOC

Schiță de portret

Valeriu VALEGI

Un frumos cadou își oferă poetul Dionisie Duma, intrat de mult în galeria personalităților tecucene și nu numai, la ceas aniversar – împlinirea a 75 de ani!

Cadoul constă într-o elegantă carte – *Dionisie Duma, în reflectoarele criticii literare*, scoasă în condiții grafice de excepție la Editura InfoRapArt din Galați, în anul 2014. Din prefața semnată de criticul literar Vasile Spiridon aflăm: *Dionisie Duma își asumă convingerea că poezia îi este zămislită din reflecția asupra lucrurilor simple ale vieții... ne dăm seama că poezia sa nu este o nucă (de Tecuci) tare pentru critica literară... Doar bacovianismul... nu s-a prea potrivit cu filonul trubaduresc și cu religiozitatea des invocate...*

Rând pe rând, opiniile unor importanți critici și oameni de cultură sunt trecute în revistă cu multă parcimonie. Se remarcă destule puncte convergente, dar și divergențe, acest lucru demonstrând până la urmă valoarea actului poetic impus de autor.

Am reținut dintre cele 47 de opinii pe următoarele: *...poetul păstrează peste tot o undă delicată, curată, de retorism molcom, ce dă expresiei claritate și transparentă. O așa de cuminte atitudine lirică, pusă în versuri corecte și muzicale, nu e, desigur, dovadă de poezie mare... (Laurențiu Ulici);*

O melancolie blândă pune o delicată surdină versului bine întocmit prozodic și fonetic (academician Zoe Dumitrescu Bușulenga);

Dionisie Duma nu este din categoria poezilor spectaculoși, gata de orice pentru a șoca (a. g. Secară);

...poetica lui Dionisie Duma e mai de grabă a unui modern de ariergardă, cu afinități în simbolistica bacoviană... (academician Constantin Ciopraga);

Trei direcții se pot lesne distinge în lirica lui Dionisie Duma: cea a poeziei contemplative, care uzează de însolite ceremonialuri senzoriale, cea a simbolismului structural, urmând tonurile și picturalitatea unui bacovianism asumat și, în sfârșit, cea a unui expresionism ontologic, descătușător de

patimi orfice (Daniel Corbu);

Ceea ce impresionează în textele lui Dionisie Duma este o frăgezime a ritmului, un orfism irezistibil care a fost perceput ca trubaduresc... Modest, discret, cu vocația prieteniei, specie de trubadur pe cale de dispariție... (Teodor Codreanu);

Centrul de greutate al poeziei lui Dionisie Duma este, indiscutabil, erosul... (Adrian Dinu Rachieru);

Dionisie Duma este un poet autentic și el excelează în poezia de dragoste, femeia iubită constituind pentru el steaua călăuzitoare și oaza de pace... (Ion Roșioru).

Cartea de critică aniversară este întregită de un

(continuare în pagina 51)

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GĂLAȚENI 105

Corneliu STOICA

RESSU, Camil – pictor (n. 26 ianuarie 1880, Galați – m. 1 aprilie 1962, București). Și-a descoperit de timpuriu vocația pentru pictură. La vârsta de 15 ani, fiind elev la Liceul „Vasile Alecsandri” și participând la un concurs de desen, organizat la București de Societatea „Tinerimea artistică”, a obținut premiul I. În 1896 se înscrie la Școala de Belle-Arte din București, apoi, după ce studiază doi ani în clasa profesorului G. Dem. Mirea, urmându-și familia, trece la Școala de Arte Plastice din Iași, pe care o termină, sub îndrumarea lui Gh. Popovici, cu medalia de argint. Pentru desăvârșirea studiilor merge mai întâi la München, apoi la Paris, unde frecventează atelierul lui Jean Paul Laurens de la Academia Julian. Este atras atât de capodoperele artei clasice, dar și de creațiile pictorilor moderni: Manet, Renoir, Pissaro, Sisley, Van Gogh, Cézanne. În 1908 se reîntoarce în țară, se stabilește definitiv la București, începe să colaboreze ca desenator la „Adevărul”, „Viitorul”, „Revista celorlalți”, „Nea Ghiță”, „Furnica”, „Viața socială”, „Facla”, „Cronica”, „Seara” etc. Participă la manifestările Tinerimii artistice și ale Salonului Oficial. Totodată, începe seria de tablouri inspirate din viața țăranilor, fiind invitat de colecționarul Bogdan-Pitești la conacul său din satul Vlaici. Aici realizează lucrările „Semănătorii”, „Țărani din Vlaici-Olt”, „Peisaj de seară, la Vlaici”, „În reculegere”, „La arat”, „Înmormântare la țară”. Una din variantele acestui din urmă tablou, provenită din colecția Muzeului Toma Stelian, se află astăzi în patrimoniul Muzeului de Artă Vizuală din Galați. În 1918 Camil Ressu ia parte, alături de Tonitza, Pallady, Paciurea, Ștefan Dimitrescu,

Barcagii la Galați

Autoportret

Dărăscu, Marius Bunescu, Oscar Han, la înființarea Societății „Arta Română”, cea care a impus în plastica românească o concepție viguroasă, strâns legată de realitățile sociale din țara noastră, o artă opusă epigonismului postgrigorescian. În 1918 se înființează Sindicatul Artiștilor Plastici din România. Este ales președinte al acestuia, funcție în care rămâne timp de doi ani. În 1925 artistul este numit profesor la Academia de Arte Frumoase din București pe care, între 1927-1941, o conduce în calitate de rector. În 1950, la înființarea Uniunii Artiștilor Plastici, a fost ales președinte de onoare al acesteia, în 1955 a primit titlul de Artist al poporului și tot în acest an a fost ales membru al Academiei Române.

Opera sa multiplă și variată, pătrunsă de la un capăt la altul de un profund umanism, cuprinde compoziții, portrete, peisaje și nuduri. Tema predilectă a pictorului rămâne însă reprezentarea vieții țărănești. „Țăranii lui Ressu, notează poetul Victor Eftimiu, par tăiați cu barda în lemn de nuc: pomeți și frunți osoase, mâini puternice, parcă turnate în mineral. Mult sentiment, dar nici un

Dimineața la arat

sentimentalism, nicio idealizare, nicio poetizare a fapturii sau a peisajului. Om sau colț de natură trăiesc prin propria lor poezie, prin viața robustă pe care le-o dăruiește artistul, prin autenticitatea lor sintetizată, ridicate la potențe maxime” .

Pictor al omului, Ressu a cultivat pe scară largă portretul. Dotat cu un ascuțit simț de observație, artistul a știut să pătrundă în universul modelului și să-i dezvăluie trăsăturile esențiale ale personalității sale, să-l individualizeze. O întreagă galerie de portrete, printre care cele ale lui Luchian, Arghezi, Mihail Sadoveanu, Nina Arbore, K. H. Zambaccian, Iser, Paciurea, Cecilia Cuțescu-Storck, Abgar Baltazar, Mihail Sorbul, Iancu Brezianu, Corneliu Medrea etc. fac din Ressu unul dintre cei mai mari portrețiști ai noștri. Este cunoscut, de asemenea, acel extraordinar portret de grup, intitulat „Terasa Oteteleșanu”, în care sunt prezenți în jurul unei mese scriitorii Ion Minulescu, Tudor Arghezi, Corneliu Moldoveanu, pictorii Jean Al. Steriadi, Iosif Iser, Al. Satmari și muzicianul Alfons Castaldi. Alături de compoziții și portrete, Ressu a realizat numeroase peisaje. Fie că sunt din Vlaici-Olt, Dobrogea, Moldova, Țara Bârsei, Ilovăț-Mehedinți sau din împrejurimile Bucureștiului, acestea aduc aceeași

Pe malul Siretului

viziune austeră a artistului, prezentă în întreaga sa creație. Desfășurate pe spații ample, peisajele lui Ressu sunt compuse riguros, artistul, prin schema compozițională a acestora, apropiindu-se mai mult de constructivismul căzarian. Cromatica este reținută, concepută în armonii surde, predominând tonurile reci: verde, violet, albastru, griuri. Pictor de o profundă viziune realistă, pedagog eminent, care timp de 30 de ani a format și educat generații întregi de artiști, om de o elevată cultură, Camil Ressu ne-a lăsat o moștenire plastică bogată. Arta sa, așa cum sublinia un alt mare pictor român contemporan, Vasile Grigore, „este rigoarea armoniei și virtuților formei, luate mereu ca referință și ideal plastic, ale marelui desenator de forță renașcentistă, este conceptul ordinii și echilibrului în geometria secretă a compoziției unui tablou, care a refăcut soliditatea imaginii picturii așa cum o întâlnim la marii artiști universali, este revitalizarea artistică a adevărului dramatic, și nu idilic, al vieții și chipului de țăran român, și este marea artă de a face școală națională ca Nicolae Grigorescu și a dezvălui noi viziuni, de excepție”.

Bibl.: Theodor Enescu, *Camil Ressu*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1958; Gheorghe Cosma, *Camil Ressu*, Editura Meridiane, București, 1967; Doina Schobel, *Expoziția retrospectivă Camil Ressu* (catalog), Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, București, 1981-1982; Theodor Enescu, *Camil Ressu*, Editura Meridiane, București, 1984; Corneliu Stoica, *Întâlniri confortante*, Editura Sinteze, Galați, 2007; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011; Corneliu Stoica, *Acorduri cromatice la Dunăre*, Editura „Sinteze”, Galați, 2011; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, Editura „Axis Libri”, Galați, 2013.

Peisaj de iarnă

Irina Panțiru și Gheorghe Miron

„Pas în doi”

Corneliu STOICA

Prezența lui Gheorghe Miron pe simezele Muzeului de Artă Vizuală, Sala „Ioan Simion Mărculescu”, într-o expoziție alături de Irina Panțiru, nu este întâmplătoare. Pictorul gălățean nu numai că îi este mentor acesteia, dar a ținut ca prin gestul său să dea și un semn de încurajare tinerei generații, mai ales că Irina împlinea în ziua vernisajului vârsta de 23 de ani. *„Pe noi trebuie să ne preocupe și soarta celor tineri. Când nu vom mai fi, cine rămâne în urma noastră?”*, îmi spunea artistul într-un dialog avut a doua zi după vernisaj.

Irina Panțiru este o tânără gălățeană, născută la 23 octombrie 1992. A absolvit Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” (2012) și Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Arte Plastice și Design, Secția pictură de șevalet (2015). În anul universitar 2013 – 2014 a beneficiat de o bursă de studii Erasmus în Franța și a studiat la Universitatea Paris 8 Vincennes-Saint-Denis. Ca studentă a participat la expozițiile colective organizate la cele două instituții de învățământ superior din Timișoara și Paris, iar în 2015 prezența ei a fost semnalată la expozițiile „A face din lume pielea noastră”, deschisă la Centrul Multifuncțional Bastion din Timișoara și la INTRO (Version) de la București, Galeria Atelier 030202. Personal, am întâlnit-o cu câțiva ani în urmă în sălile Muzeului de Artă Vizuală în timp ce făcea o copie după tabloul „Trandafiri albi” al lui Nicolae Mantu, fapt care m-a impresionat și l-am apreciat, fiindcă puțini sunt cei care mai procedează astfel și

caută să învețe arta picturii și de la marii maeștri. Ulterior, Gheorghe Miron ne-a spus că eleva sa făcuse o copie atât de reușită, încât un distins domn, nu străin de domeniul artei, care a cumpărat tabloul, a crezut la prima vedere că este chiar un Mantu autentic.

În această expoziție ea prezintă doar trei lucrări, puține ce-i drept, dar semnificative, deoarece indică o bună stăpânire de către artistă a meșteșugului. Două dintre ele reprezintă flori („Simbolul Soarelui” și „Lalele”), iar cealaltă este o compoziție de mari dimensiuni (170 x 100 cm), axată pe o temă cu caracter ludic („Păpușarul”). Toate trei lucrările sunt realizate în stil hiperrealist. În cele cu flori, autoarea insistă pe redarea materialității „modelelor” sale, pe punerea în valoare a detaliilor de volumetrie și formă ale corolelor și petalelor, ca și pe noblețea vasului în care se află crizantemele. În ambele tablouri culorile predominante sunt violetul și movul, așezate în tușe mărunte, nuanțate, de o deosebită finețe în „Simbolul Soarelui”, și în tușe mai largi, mai generoase, în „Lalele”. În tabloul „Păpușarul”, ludicul este doar aparent. Imaginea are semnificații mult mai adânci, este de fapt o aluzie la condiția artistului. Protagonistul, figurat seminud în prim-plan, în poziția stând în șezut, cu una din mâini acoperindu-i fața, este gânditor și trist. El meditează probabil la soarta sa, la ceea ce a realizat ca artist, pentru că asta ni se pare că evocă mâinile din planul de sus și păpușile pe care le-a mânuit în spectacole. Mai mult, păpușile, așa cum sunt înfățișate, parcă îi înțeleg suferința, îi sunt aproape și-l înconjoară cu dragostea lor. Compoziția este echilibrată, dinamică, materia picturală consistentă și compactă, personajele sunt bine ordonate pe verticală în pagină. Se simte răbdarea cu care autoarea a lucrat

Irina Panțiru, Simbolul Soarelui

Irina Panțiru, Lalele

și preocupările ei pentru reliefarea detaliilor, vizibile în vestimentația personajelor și a chipurilor acestora. Irina Panțiru are toate calitățile care ne fac să credem într-o foarte bună evoluție a sa. Ne întărește această credință chiar ea când afirmă: „*Permanent, tendințele artistice experimentale se succed aleatoriu, într-un ritm amenințător și agresiv, dar ce mă deosebește de cei mulți, este propria-mi privire, ce mi-a fost atinsă de frumusețea perfecțiunii. De aceea, refuz să fiu o umbră, vreau să privesc soarele și să pictez a lui lumină*” (fragment din textul intitulat „Un gând”, aflat pe un panou în expoziție).

Precedenta expoziție personală a lui Gheorghe Miron, deschisă tot la Muzeul de Artă Vizuală, instituția la care lucrează ca muzeograf, a avut loc în 2008. De atunci au trecut șapte ani, timp în care artistul a mai deschis manifestări individuale la Piatra Neamț, București, Bacău, Constanța, Tecuci și Brăila. Totodată a participat la unele manifestări cu caracter național, celor două premii pentru grafică primite în 2006 (Concursul de Artă „Nicolae Tonitza”, Bârlad) și 2008 (Bienala de Artă „Lascăr Vorel”, Piatra Neamț), adăugându-le un altul în 2014 la Bienala Internațională de Artă „Ion Andreescu” de la Buzău (Premiul

Municipiului Buzău).

Acum el expune 15 lucrări de pictură și grafică realizate între 2011 - 2015. De la primul impact remarcăm monumentalitatea acestora și ancadramentul de înaltă ținută, demnă de ambianța unu muzeu de artă. Lui Gheorghe Miron îi place să se exprime pe suprafețe de mari dimensiuni, pe care le stăpânește în chip magistral. Ele îi dau posibilitatea

Gheorghe Miron, Început de toamnă

Gheorghe Miron, Un copac cu flori

să-și individualizeze personajele și oricare element care îl introduce în organizarea compozițională, să folosească din plin detaliile. „Întotdeauna detaliile sunt acelea care fac diferența și eu nu voi renunța la ele”, subliniază artistul. Tablourile reprezintă peisaje („Început de toamnă”, „Un copac cu flori”), portrete („Un gând”, „Învățătorul”, „Ana”, „Undeva cândva”), compoziții cu mai multe personaje („Boholțeni în sărbătoare”, „Stări de spirit”, „Gărgăriță gărgărea”), nuduri („De ce nu?”, „Tor mai sus”, „Focul păcatului”) și flori („Maci”, „Cuibul”).

Adept al novorealismului ca și colegul său de la muzeu, sculptorul Liviu-Adrian Sandu, Gheorghe Miron se inspiră din datele concrete oferite de lumea reală sau dă frâu fanteziei sale, configurând imagini care ne transpun într-un univers de vis sau amintesc de unii pictori renascentiști. De altfel și stilul la care a

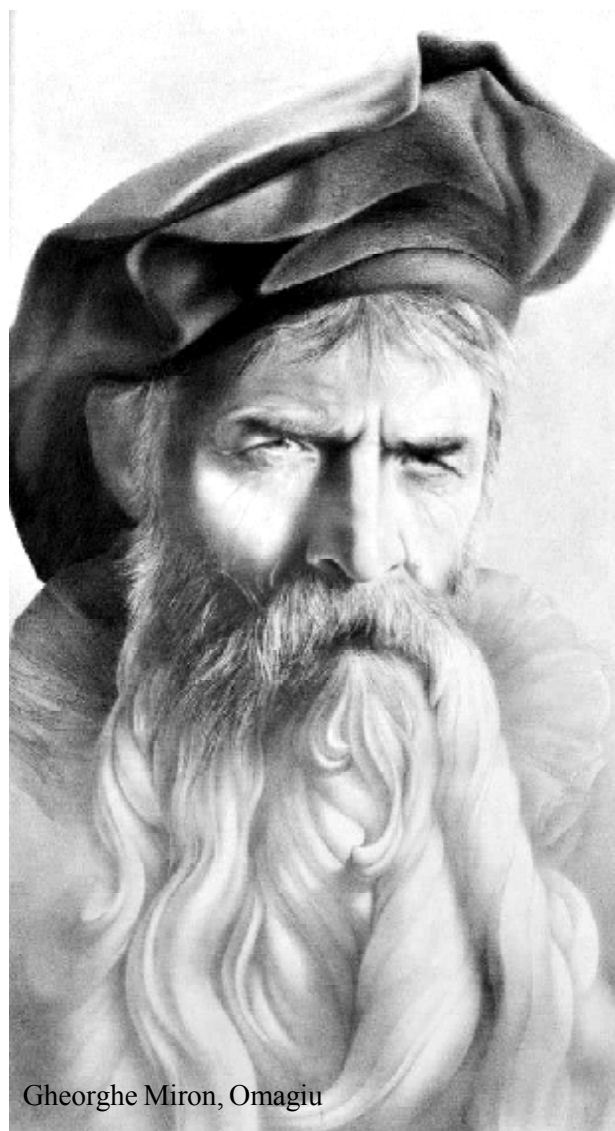

Gheorghe Miron, Boholteni în sărbătoare

ajuns, așa cum amintea la vernisajul expoziției din 2008 criticul de artă Corneliu Antim, s-a format și cristalizat în timp în urma aprofundării temeinice a artei elenice și romane, a artei Renașterii și Orientului Persan și Indian, a artei romantice, dar și a hiperrealismului și Pop-Art-ului. În realitatea recognoscibilă își au sorginea în primul rând marea compoziție „Boholteni în sărbătoare” (ulei pe pânză, 100 x 160 cm) și „Învățătorul” (grafit și creioane colorate, 47 x 39 cm). Ambele sunt un rezultat al participării benefice a pictorului la ediția din 2014 a Taberei de creație de la Boholț (Țara Făgărașului), organizată de inginerul și colecționarul Vasile Joantă, un adevărat mecena al artei. Primul tablou surprinde atmosfera din timpul sărbătorii Sânzienelor, celebrată pe 24 iunie. Momentul ales este cel al practicării unui obicei tradițional de aruncare a coronițelor, împletite cu o zi înainte din gingașele flori galbene de sânziene, pe acoperișul unei case. Imaginea reprezintă o scenă de masă, cu aproape 40 de personaje, un magistral portret colectiv, unde țărani, frumos îmbrăcați, în straie specifice portului popular din această zonă etnofolclorică, reuniți ca într-o mare familie, bătrâni, tineri, copii, se bucură de clipele pe care le trăiesc. Printre ei se află și inginerul Vasile Joantă și preotul paroh Ioan Paroș. Răbdarea și meticulozitatea cu care artistul a lucrat la această compoziție de mare respirație sunt de admirat. Fiecare detaliu al vestimentației participanților la sărbătoare este reliefat cu o minuțiozitate demnă de invidiat. Până și textura materialelor textile este pusă în evidență. Chipurile oamenilor sunt clar conturate, cele mai multe individualizate, bucuria sărbătorii se citește în ochii fiecăruia. În cealaltă lucrare, „Învățătorul”, pe un discret fundal de griuri, pe care se află înscrisuri cu literele alfabetului românesc, propoziții simple, specifice clasei I, tabla înmulțirii și, la baza tabloului, un portativ cu mai multe șiruri de note muzicale, pictorul figurează chipul bătrânului dascăl Aurel Drăgușanu. Are ochi mari, bulbucați și sfredelitori. Vremurile și povara vârstei i-au săpat râuri adânci în expresia feței, a frunții, dar nu l-au îngenucheat. Bogăția lăuntrică, vigoarea

spirituală și noblețea profesiei pe care a practicat-o atâția ani, seriozitatea iradiază din întreaga lui figură.

Bărbatul din tabloul „Un gând” este actorul Lică Dănilă de la Teatrul „Fani Tardini” Galați, ipostaziat într-un gest de tandrețe, sărutând mâna unei doamne, trupul acesteia rămânând în afara cadrului spațiului plastic. Mărul, simbol al păcatului originar, figurat în colțul din dreapta al lucrării, îi trădează gândul ascuns cu care face nobilul gest. Modelul care a pozat pentru tablourile „Ana” și „Undeva cândva” este fiica poetei și ziaristei Angela Ribinciuc. Este de admirat măiestria cu care pictorul reușește să redea candoarea, puritatea, prospețimea și frăgezimea vârstei infantile. În primul tablou, chipul Anei răsare de sub borurile exagerat de mari ale unei pălării, dar care descriu o curbă de toată frumusețea, în timp ce în al doilea, fetița poartă o vestimentație ce amintește de „Infantele” lui Velasquez. Ține în mâini un buchet de flori și mânerul unei umbrelor desfăcută deasupra capului, iar prietenii necuvântători din jur, o pisică și un câțel, ghemele cu

Gheorghe Miron, Omagiu

firele desfăcute și încălcite, cu care acestea s-au distrat, creează o ambianță specifică jocurilor de copii. „Omagiu” este un excelent autoportret, care prin maniera în care a fost conceput, se vrea o pioasă cinstire adusă maestrului olandez al clar-obscurului, Rembrandt van Rijn.

Unele lucrări de pictură și grafică populate de personaje feminine au un parfum erotic („Focul păcatului”, „De ce nu?”), în altele artistul imaginează scene cu conotații ludice sau figurează grupuri în care personajele sunt în compania unei mirese sau au preocupări diferite, gesturi și atitudini diferite. Protagonistele sunt înfățișate nud, sumar îmbrăcate, purtând rochii de catifea sau transparente, învăluite parțial în voaluri și mățasuri elegante („Gărgăriță gărgărea”, „Stări de spirit”, „Tot mai sus”). Ele au fizionomii frumoase, carnație cu epidermă catifelată, trupuri cu forme voluptuoase și apetisante. Se vede că pictorul manifestă un interes deosebit pentru corpul feminin, îl studiază întotdeauna cu atenție și îl pictează cu pasiune. Femeile din pânzele și desenele lui Gheorghe Miron emană căldură, atrag, au un aer misterios, îndeamnă la contemplație. Linia desenului este suplă, fluentă, iar culorile sunt vii și așezate în acorduri armonioase.

Peisajele „Începutul toamnei” (180 x 120 cm) și „Un copac cu flori” (160 x 160 cm) conțin imagini în care se vede cât de sensibil este Gheorghe Miron la frumosul naturii, surprinzându-i poezia, bogăția vegetației și varietatea coloristică. La fel de atrăgătoare sunt și cele două tablouri cu maci și bujori (Maci”, „Cuibul”). Dacă macii umplu întreg spațiul plastic al tabloului cu același titlu, în „Cuibul”, pe fundalul unui perete al unei construcții vechi, probabil părăsite, cu geamuri sparte, în interiorul căreia păsările pătrund și își fac cuib, artistul proiectează la dimensiuni exagerate niște bujori albi care însuflețesc atmosfera tabloului, o înviorează. Contrastul creat arată că într-un fel natura își are legile ei, nu ține seama de prezența sau absența omului.

Deși în toate genurile practicate Gheorghe Miron folosește mijloace clasice de reprezentare plastică, el nu dă deloc impresia că este anacronic și vetust, ci, dimpotrivă, este un pictor modern în viziune, în linie, în culoare, în motivele abordate, în compoziție. Lucrările lui oferă un spectacol vizual fermecător, emoționează și declanșează în iubitorul de artă o întregă claviatură de sentimente. De altfel, prin ceea ce prezintă, așa cum am văzut și-n expozițiile anterioare, el nu face altceva decât să aducă un elogiu frumosului natural și uman. În legătură cu noțiunea de frumos, pictorul afirmă într-un text confesiv, intitulat „Crezul meu”, scris pe un panou, expus și el pe simeze, „Să te dezici de

Gheorghe Miron, Un gând

termenul de frumos înlocuindu-l cu orice alt cuvânt, cred că este prea mult și nu pot accepta asta. De fiecare dată încerc să găsesc subiecte ce includ frumosul și-mi propun să-l reprezint cât mai bine cu putință. Aproape că nu sunt interesat de calificativele care-mi vor fi date de unii și alții, ci mă interesează ca privitorul să fie fascinat, dacă este posibil, de povestea lucrării și de măiestria executării acesteia. Din păcate, de mult nu mai interesează pe nimeni măiestria. Astăzi, pictura mângălită, „formă” de fapt fără formă și întâmplătoare, au înlocuit frumosul, iar susținătorii acestora încearcă, pe toate căile, să impună această „artă” și secolului XXI. Mă dezic în demersul meu artistic de tot ce înseamnă întâmplător și voi continua să desenez sau să pictez așa cum cred și simt. Moda și tendințele impuse în artă, o spun cu hotărâre, nu mă reprezintă și nu aș vrea să fac parte din categoria celor mulți, fără nume”.

Prezența împreună a celor doi artiști, profesor și discipol, într-o manifestare organizată de Muzeul de Artă Vizuală, nu poate decât să bucure și să fie un îndemn și exemplu și pentru alții. Expoziția beneficiază și de un catalog tipărit în excelente condiții grafice, care cuprinde informații despre cei doi protagoniști și reproduceri ale tuturor lucrărilor expuse. Prelucrarea imaginilor și realizarea grafică sunt semnate de Liviu-Adrian Sandu.

Ion Manea - între epică și eseu

Ionel NECULA

Pe scriitorul Ion Manea l-am cunoscut târziu, când devenise deja un nume cunoscut și cu o notorietate bine conturată printre scriitorii gălățeni. Într-o vreme când piața literară era saturată de poezie, când mulți dintre cei ce chinuie pixul – de la tractoriști și strungari, la frizeri și bucătari – se întrec în versificări amatorice cu convingerea că gloria literară le aparține, Ion Manea a convenit să iasă din tipic, din linie, din trend și să se distribuie în cadrele genului narativ.

Am scris despre volumul său de proză scurtă **La girafe nu mă bag** - o carte delectabilă, care certifică abilitățile epice ale prozatorului, dar cred că recenta sa ispravă calofilă, **Călimara cu pixeli** (Editura Axis libri, Galați, 2014), chiar reprezintă un pas important în destinul său scriitoricesc. Nu este chiar o carte de proză, pentru că dispunerea epică nu se regăsește decât ca pretext, ca recurs la potențialul narativ al unui motiv generos - deturnat în cele din urmă în eseistică, în reflecție, într-o meditație adâncită și cu un serios parcurs bibliografic la cheie. Autorul pornește, e drept, de la o întâmplare reală, de la un fapt divers cu posibilități evidente de desfășurare epică, dar demersul narativ este părăsit și drenat în eseistică înainte de a-și încheia funcția prozodică.

Să ne înțelegem: multe din motivele izvodite de autor pot fi procesate epic, adică pot căpăta o dezvoltare narativă, dar autorul nu se lasă totdeauna ademenit de această perspectivă și schimbă registrul, le orientează, cum spuneam, într-o direcție eseistică. Pendulează între proză și eseu, dar câștig de cauză are, de cele mai multe ori, eseu.

Încă ceva. Cele mai multe din cele 40 de diviziuni ale cărții au ca pretext și ca punct de plecare al întregii construcții o întâmplare reală, sau presupus

reală, din viața unor cunoscute personalități ale culturii românești. Caragiale, bunăoară, autorul atâtor farse și încurcături care au constituit deliciul comediilor sale, avea să mai regizeze una (ultima) și după moartea sa precipitată la Berlin. La câteva luni după decesul său, oficialitățile românești hotărâsc aducerea trupului său în țară și e înmormântat cu toate onorurile în Cimitirul Bellu din capitală. Era o recunoaștere, una supremă și meritată, cum nu se prea bucurase în viață. Acum,

dacă tot a devenit inofensiv și nu mai avea cum să *denigreze* poporul român, i se putea administra un altfel de tratament. Problema era, așadar, de interes național și s-a implicat în rezolvarea ei însuși primul ministru de la acea vreme, Take Ionescu, doar că, pierzându-se fractul (documentul însoțitor), vagonul cu sicriul dramaturgului s-a rătăcit prin Austria și Ungaria și-a ajuns la București după vreo două săptămâni de peregrinare prin țări străine. Morala întâmplării este că, fiind vorba de Caragiale, nu se putea ca totul să decurgă logic și firesc, fără doza de calambur care a dat semnul geniului său de dramaturg. *N-ar fi fost, se întreabă și autorul, lucrul acesta tocmai negarea esenței proprii opere?*

(p. 117).

O altă narațiune-eseu îl are în prim-plan pe Horia Roman Patapievici, în vremea când era la Institutul Cultural Român, pe care-l ceartă pentru expoziția organizată la New York, în care figura și *căluțul cu însemne pornografice și neonaziste*. Urmarea se cunoaște. *Un scandal tenebros a învăluit câteva săptămâni imaginea României* (p. 103). Întâmplarea este paralelizată cu demersul tinerei românce din Țara Făgărașului care, fără nicio subvenție din bugetul statului, a făcut cunoscut în lume minunile realizate de bunica ei, *mama Ruță*, cu ajutorul suveicii. Concluzia

SCHIȚĂ DE PORTRET

Itinerar biografic, sensibil și exact elaborat de soția poetului, doamna Flori Jigău Duma. Pe coperta a 4-a aflăm una dintre ipostazele curente ale poetului, prin intermediul unei expresive poze a acestuia, împreună cu un fragment dintr-un poem, sub semnătură olografă: Pe strada Căpitan Darbun/ Se-așterne iarna prea devreme,/ Mi-e teamă iar că n-am să-ți spun/ Că-mi arde sângele-n poeme./ Pe strada cu octogenari,/ Vii tu dintr-o călătorie/ Să mă privești cu ochii mari/ Cum ard pe-un Rug de Poezie.

Deși cartea a apărut din toamna anului trecut, am preferat să-mi exprim sincera prețuire pentru poet abia acum, după împlinirea efectivă a vârstei amintite la începutul prezentei recenzii.

Poetul Dionisie Duma mi-a părut dintotdeauna a fi venit, parcă, din alt timp. A fost cumva de la început rupt de vacarmul străzii, străin de individualismele și răutățile exacerbate, tot mai mult, mereu tot mai mult, cufundat în propria lume (populată de fantasmе și minunate cantilene), desigur discret, dar deschis prietenilor împărtășite cu o sinceră reciprocitate. Știu că a fost unul dintre prietenii-însoțitori ai lui Nichita – *marele blond*, dar și ai ieșenilor de o viață - minunații poeți Mihai Ursachi și Ioanid Romanescu.

Prin structură îl simt ca fiind un melancolic (de aici i se trage și anatema de bacovian); nici față de simbolismul neaoș, filtrat printr-un modernism *de ariergardă*, nu are a se feri acest poet care-și trăiește cu demnitate (de luat în seamă de toți confracții săi!) condiția de creator de artă.

Poate că aceste vremuri, evident neprielnice receptării unui demers poetic autentic, l-au împiedicat pe poet să-și pună mai bine în valoare opera dintr-o perspectivă, mereu tulburătoare, a umanului acum răstălmăcit și, pe fond, înstrăinat. Rezonez cu una dintre opiniile susținute de poetul Daniel Corbu: *Poet al meditației în tonuri grave, profunde, dar și parodice, de ludic trubaduresc, de vivant și voyant, Dionisie Duma este una din vocile originale ale poeziei române de azi.*

La mai multă sănătate și ani, poete!

autorului? *Fără pornografii, fără stridente și zăngăneli de tinichele goale, și în plus fără obișnuitul recurs la bugetul statului, la inițiativa unei modeste fete ardelence, suveica mamei Ruță a vorbit lumii mult mai frumos, mult mai demn și mult mai persuasiv decât strâmbul ponei al lui Patapievici (p.109).*

Nu-l împărtășesc pe autor. În primul rând pentru că Patapievici chiar a făcut ceva pentru cunoașterea culturii românești în lume. Performanțele directoratului său la I. C. R., îndrăznesc să anticipez, sunt și vor rămâne referențiale pentru multă vreme, iar când văd deruta prin care trece această instituție după plecarea lui, simt fiorii unei dezolări prăpăstioase. În al doilea rând pentru că îmi amintesc de o întâmplare de pe vremea lui Ceaușescu. Cineva a dat drumul pe Calea Victoriei unei mârțoage costelive pe lateralele căreia scria cu litere mari *epoca Ceaușescu*. Oare chiar era un omagiu adus dictatorului? Sigur, propagandă se poate face din orice, dar dincolo de activele demagogiei deșănțate stă realitatea care nu poate fi ignorată. Că eforturile lui Patapievici au reclamat anumite sume din bugetul statului e firesc. Trebuie să înțelegem odată că actul autentic de cultură nu este și nu poate fi gratuit, ci implică anumite costuri care trebuiesc acoperite de undeva.

Un eseu factual și la fel de incitant este cel intitulat **Testul Eminescu și tonul Shakespeare**. Pretextul îl constituie lansarea pe piață a *unui nou test pentru depistarea la timp și fără greș a unor anumite boli venerice* (sifilisul). Testul a fost denumit Eminescu, după presupusa boală căpătată de poet în anii studenției berlineze. Prezența numelui lui Eminescu într-o problemă de reclamă și de publicitate dă semnul dezolant al manelizării culturii. Nu este o treabă specific românească; și alte țări recurg la astfel de tertipuri bastarde; un englez, bunăoară, *a inventat o mașină care trage megapârțuri* și-a botezat-o cu numele marelui Will.

Sigur, posibilitățile, din acest punct de vedere, sunt nelimitate. N-ar fi de mirare, conchide și autorul, ca în curând *să putem vorbi despre aspirina Caragiale, alifia de bronzat Ion Budai Deleanu, antidepressivul Tudor Mușatescu, somniferul Ion Creangă sau tonifiantul Topârceanu.*

Aceasta e maniera și-o regăsim distribuită cam în toate diviziunile acestei cărți. Alte eseuri îi vizează pe Mircea Cărtărescu, pe Hortensia Papadat-Bengescu, pe Dostoievski sau pe Victor Hugo. Este, pot spune, o carte eclectică, mustind de prospețime, de curiozități intelectuale - aduse în pagină de abilitățile scriitoricești ale scriitorului Ion Manea, pe care îl felicităm sincer pentru ideea inedită din care s-a întrupat.

Din sumar:

Festivalul „Tudor Pamfile” - p. 2
Concerte de Crăciun - p. 3
Muzeul Zonei pescărești din județul Galați - p. 4
Jezebel-Izabela Barbu, interviu de Vall Alexandru - p.5
Mă infectezi!, Nicolae Bacalbașa - p. 8
Rusia - Spațiu, timp, destin, p. 9
La struguri în vremea holerei, Gh. Bacalbașa - p. 20
Tecuciul în documente..., Ghiță Nazare - p. 22
Plecări și reveniri, Octavian Mihalcea - p. 23
Jamal, Cristina Grigorov - p. 25
Sterică Bădălan, Corneliu Stoica - p.26
Poezie: Vasile Sevastre Ghican - p.28
Poezie: Marius Cioarec - p. 29
Poezie: Adrian Botez - p. 29
Fior decadent, Dumitru Anghel - p. 30
Misterele Galaților, Pălăria și paltonul domnului Carcewsky, Violeta Ionescu - p. 32
Sfântul Petru în Lanțuri, Ioan Gh.Tofan - p. 34
Muzica, un dar ceresc, Svetlana Sănduleac - p. 36
Uniți în dragoste, Alexandru Cocetov - p. 37
Ingerul gri (IV), Constantin Tănase - p. 38
Monumentul-Tradiție și viitor, Radu Moțoc - p. 40
Simpozionul științific de la Făgăraș, R. Moțoc - p.42
Schiță de portret, Valeriu Valegvi - p. 43
Dicționar Artiști Plastici Gălățeni 105, C. Stoica - p.44
Morphochroma: Pas în doi - Irina Panțiru și Gheorghe Miron, C. Stoica - p. 46
Ion Manea - între epică și eseu, Ionel Necula - p. 50

Revista Dunărea de Jos
EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI
GALAȚI
CENTRUL CULTURAL
„DUNĂREA DE JOS”

Str. Domnească, nr. 61,
Galați, cod. 80008
tel.: 0236 418400,
fax: 415590
e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583 - 0225

Manager:
Sergiu DUMITRESCU

Redactor-șef: Florina ZAHARIA
florinazaarina@yahoo.com

DTP: Ina Diana PANAMARCIUC
Eugen UNGUREANU
nashu1962@yahoo.com

Culegere și corectură:
Laura DUMITRACHE,
Ina Diana PANAMARCIUC

Tematici:

Numărul 168, Februarie
Narativ și intertextualitate

Numărul 169, Martie
Poezia interbelică

 DUNĂREA DE JOS

Suflet
cătrefe suflet!

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) sau pe adresa de facebook *ccdj Galați*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web. Revista *Dunărea de Jos* este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editorilor din România)

Literatura rusă

Galați, cod 80008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro

15 ianuarie - ZIUA CULTURII NAȚIONALE

Ziua Culturii Naționale Române coincide cu ziua aniversării nașterii lui Mihail Eminescu.

Ura față de români și România (ca popor ce ocupă un spațiu geografic bun și pentru alții) a fost oblu deviată spre Eminescu declarat „cadavrul din dulapul Culturii române”.

Ura față de poet nu este literară, ci națională și geopolitică: Eminescu este simbol al națiunii.

Deocamdată, portul național popular românesc a fost aproape interzis.

Urmează Eminescu?